

OBEC MORAVSKÉ LIESKOVÉ

**Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce
Moravské Lieskové na roky 2015-2023**

Aktualizovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové na roky 2015-2023 bol schválený Uznesením obecného zastupiteľstva č. 107/2015 v Moravskom Lieskovom dňa 15.12. 2015.

Zostavovatelia:

Na príprave dokumentu spolupracovala BRRA – Bánovská regionálna rozvojová agentúra v zastúpení Branislavom Bernátkom

Upozornenie: Tento dokument je vlastníctvom obce Moravské Lieskové. Vytváranie kópií a publikovanie bez súhlasu obce Moravské Lieskové je zakázané.

OBSAH

ÚVOD	6
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
1 VYMEDZENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA	8
1.1 Základná charakteristika obce	8
1.2 Vymedzenie územia	9
2 PRÍRODNÉ POMERY	13
2.1 Geomorfológia a geológia	13
2.1.1 Geomorfologické členenie územia	13
2.1.2 Geologická stavba	13
2.1.3 Topografická charakteristika	14
2.1.4 Seizmicita	14
2.2 Klimatické podmienky	14
2.3 Hydrologické pomery	15
2.3.1 Vodné toky	15
2.3.2 Vodné plochy	15
2.3.3 Podzemné vody	15
2.4 Pedologické podmienky	16
2.4.1 Pôdne typy	16
2.4.2 Pôdne druhy	17
2.5 Rastlinstvo a živočíšstvo	18
2.5.1 Rastlinstvo	18
2.5.2 Živočíšstvo	19
2.6 Chránené územia prírody	20
2.6.1 Natura 2000	21
2.7 Krajina a životné prostredie	22
2.7.1 Kvalita pôdy	23
2.7.2 Kvalita ovzdušia	24
2.7.3 Kvalita povrchových vôd	24
2.7.4 Kvalita podzemných vôd	25
2.7.5 Odpady	25
2.7.6 Hluk a vibrácie	27
3 DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA	27
3.1 Vývoj počtu obyvateľov	27

3.1.1 Prirodzený pohyb obyvateľstva	28
3.1.2 Migračný pohyb obyvateľstva	29
3.1.3 Celkový prírastok obyvateľstva	30
3.2 Štruktúra obyvateľstva	31
3.2.1 Štruktúra podľa pohlavia	31
3.2.2 Veková štruktúra	32
3.2.3 Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity	33
3.2.4 Štruktúra obyvateľov podľa odvetvia hospodárstva	34
3.2.5 Vzdelanostná štruktúra	36
3.2.6 Národnostná štruktúra	37
3.2.7 Náboženská štruktúra	38
3.2.8 Zamestnanosť a nezamestnanosť	39
4 HOSPODÁRSTVO	40
4.1 Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo	40
4.2 Priemysel	41
4.3 Technická infraštruktúra	41
4.3.1 Dopravná infraštruktúra	42
4.3.2 Energetická infraštruktúra	43
4.3.3 Plynofikácia	43
4.3.4 Vodné hospodárstvo	45
4.3.5 Kanalizácia	44
4.3.6 Informačné systémy, telekomunikácie, internet	45
4.4 Sociálna infraštruktúra	48
4.4.1 Domový a bytový fond	48
4.4.2 Školstvo	51
4.4.3 Zdravotníctvo	52
4.4.4 Sociálna starostlivosť	52
4.4.5 Obchod a služby	52
4.4.6 Kultúra a kultúrne zariadenia	53
4.4.7 Športové zariadenia a kluby	54
4.4.8 Hasičský zbor	55
4.4.9 Ubytovacie a stravovacie zariadenia	55
5 CESTOVNÝ RUCH	56
6 EKONOMIKA OBCE	59

6.1 Hospodárenie obce	59
6.2 Rozpočet obce	59
6.3 Majetok obce	60
6.4 Údaje o ekonomických subjektoch	60
6.5 Nepodnikateľské subjekty v obci	61
7 VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	62
7.1 Charakteristika respondenta	62
7.2 Obec ako miesto bývania	64
7.3 Obec ako sociálny priestor	67
7.4 Rozvoj obce	71
8 SWOT ANALÝZA OBCE MORAVSKÉ LIESKOVÉ	76
STRATEGICKÁ ČASŤ	79
9 STANOVENIE FAKTOROV ROZVOJA A KLÚČOVÝCH DISPARÍT	79
10 VÝCHODISKÁ STRATÉGIE, JEJ CIELE, PRIORITY A OPATRENIA	80
10.1 Východiská stratégie	80
10.2 Stratégia, jej ciele, priority a opatrenia	82
PROGRAMOVÁ ČASŤ	84
11 PREHLAD STRATÉGIE OBCE MORAVSKÉ LIESKOVÉ 2015-2023	93
12 PREHLAD PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV	94
REALIZAČNÁ ČASŤ	98
13 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE AKTIVÍT	98
14 STANOVENIE MERATELNÝCH UKAZOVATEĽOV	99
FINANČNÁ ČASŤ	100
15 FINANČNÝ PLÁN OBCE	100
16 SCHVÁLENIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA	101
ZOZNAM SKRATIEK	102
LEGISLATÍVNY RÁMEC A POUŽITÉ ZDROJE	104
ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV	106
DOTAZNÍK	109

ÚVOD

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) obcí sa riadi podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.

PHSR obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza pričom pri zostavovaní sa postupovalo podľa metodiky verzie 2.0.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové na roky 2015-2023 (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, doplňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky: Akí sme a kde sa nachádzame?, Kam sa chceme dostať?, Ako sa tam dostaneme? Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Program rozvoja obce definuje opatrenia, úlohy a prvoradé potreby v rozvoji technickej infraštruktúry, sociálnej infraštruktúry, v starostlivosti o životné prostredie, vo vzdelávaní, v kultúre, v rozvoji cestovného ruchu a v ďalších oblastiach, ktoré je nevyhnutné vykonať na úrovni miestnej samosprávy pre oživenie sociálneho a ekonomického rozvoja obce, zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja, pričom aby boli dosiahnuté stanovené priority a ciele.

Program obce tvorí 5 častí:

- 1) analytická
- 2) strategická
- 3) programová
- 4) realizačná
- 5) finančná

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja je dokumentom otvoreným a na základe výsledkov hodnotenia a stavu implementácie jednotlivých aktivít môže byť aktualizovaný a dopĺňaný.

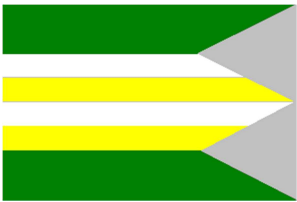
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové na roky 2015-2023 je verziou 2.0 Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť je založená na databáze informácií a ukazovateľov, obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce Moravské Lieskové s väzbami na blízke a širšie okolie. Vytvára odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na koncepcie a stratégie využívania a využitia potenciálu územia a limitov obce na jej rozvoj.

Analýza vychádza z údajov zostavených na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, ako štatistické údaje (ŠÚ SR, DATACube) a dotazníkov.

1 VYMEDZENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA**1.1 Základná charakteristika obce**

Symboly		
Erb obce	Vlajka obce	Blazón erbu
		<p>V strede hlavy zeleného štítu medzi dvoma striebornými privrátenými vinohradníckymi nožmi zlatá vetvička s tromi striebornými lieskovými orechmi a dvoma zlatými listami, pod ňou dva strieborné lieskové orechy, v dolnej polovici štítu zlatý grécky tlapovitý kríž.</p> <p>Zapísaný v heraldickom registri</p> <p>Signatúra HR SR: M-101/98</p>
Základné údaje		
Kód obce	506265	
Samosprávny kraj	Trenčiansky kraj	
Okres	Nové Mesto nad Váhom	
Prvá písomná zmienka o obci	1398	
Nadmorská výška stredu obce	250 m n.m.	
Geografické súradnice OCU	N 48°81'82" E 17°79'29"	
Celková výmera územia obce v m ²	36 420 772 m ² (3642 ha)	
Hustota obyvateľov na km ²	69	
Počet obyvateľov r. 2015	2524	

Telefónne smerové číslo	032
PSČ	916 42
IČO	00311791
DIČ	2021079775
Oficiálne kontakty	
Adresa	Obecný úrad Moravské Lieskové č. 657 916 42 Moravské Lieskové
Samosprávny kraj	Trenčiansky
Okres	Nové Mesto nad Váhom
PSČ	916 42
Telefón	032/ 77 92 331, 77 92 328
Email	starosta@moravskelieskove.sk info@moravskelieskove.sk
Web	www.moravskelieskove.sk

1.2 Vymedzenie územia, geografická poloha

Obec Moravské Lieskové je hraničnou obcou medzi Slovenskou a Českou republikou. Leží severozápadne od Nového Mesta nad Váhom v malebnej podjavorinskej doline v pohorí Bielych Karpát s najvyšším vrchom Veľkou Javorinou (970 m n.m.). Je uzavretá Hrabinou a Hlubočkou na moravskej strane, ktoré zabraňujú studeným severným vetrom. Stred obce leží v nadmorskej výške 250 m n.m.

Obr. 1: Poloha obce Moravské Lieskové v rámci územia Slovenskej republiky

Zdroj: www.zbgis.skgeodesy.sk, 2015

Pre katastrálne územie je charakteristické osídlenie sústredené do intravilánu obce a menších, či väčších osád. Jedná sa často o veľmi rozptýlené kopaničiarske osídlenie. Na juhovýchode katastra sa nachádza samotná obec Moravské Lieskové, jej kataster sa ďalej tiahne severozápadným smerom Lieskovskou dolinou až k hraniciam Moravy. V obci žije 2524 obyvateľov. Je tu viacero osád s rôznymi názvami. Hlavné časti obce sú: Moravské Lieskové, Brestové, Bučkovec a Šance. Po oboch stranách údolia pozdĺž potoka Klanečnica sa rozprestierajú v okolitom kopcovitom teréne mnohé osady Malej a Hrubej Strany.

Výbežky Bielych Karpát sú tvorené zväčša pieskovcovým masívom, ktorý je miestami popretkávaný treťohorným zlepencom, v ktorom sa našli viaceré nálezy skamenelín lastúr, ulít, slimákov a iných morských živočíchov. Okrem pieskovca sa vyskytuje v hlbších vrstvách bridlica, miestami i vápenec.

Moravskolieskovská dolina je bohatá na rôzne druhy rastlínstva. Vyskytuje sa tu tiež veľa liečivých rastlín. Bohato je zastúpené spevavé vtáctvo, ale i dravé vtáky. V potoku sa nachádzajú belice a v minulosti tu žili i pstruhy. Napravo i naľavo od Klanečnice sa na rozľahlých kopcovitých terénoch nachádzajú mnohé osady, obklopené krásnou prírodou. Obcou prechádza hlavná cesta smerujúca z považskej doliny z Nového Mesta nad Váhom do Uherského Hradišťa.

Obec Moravské Lieskové je súčasťou spoločenstva obcí Mikroregión Javorina. Mikroregión, resp. mikroregionálne združenie obcí je definovaný ako geograficky ohraničené územie, ktoré má nejaké spoločné charakteristiky (prírodné, demografické, historické, kultúrne a pod.) za účelom riešenia spoločných problémov a za účelom hľadania spoločných ciest rozvoja príslušného územia. Vzniklo 23. 4. 1998, sídlom je Obecný úrad v Moravskom Lieskovom č. 657. Rozloha 108,11 km². Mikroregión tvorí podstatnú časť Podjavorinského kraja. Zasahujú doň tri orografické celky. Severozápadná časť je súčasťou Myjavskej pahorkatiny, južná časť patrí do Malých Karpát a severovýchodná časť do Bielych Karpát, kde dosahuje územie najvyššiu nadmorskú výšku v oblasti Veľkej Javoriny (970 m n. m.).

Spoločnosť obcí Mikroregiónu Javorina pozostáva z nasledujúcich obcí:

Bzince pod Javorinou

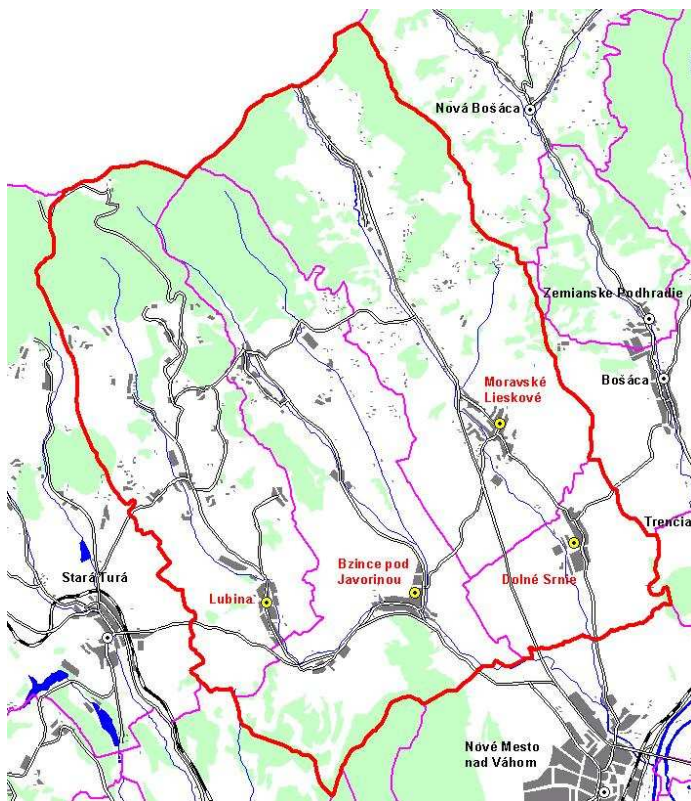
Dolné Srnie

Lubina

Moravské Lieskové

Obr. 2: Vymedzenie územia Mikroregiónu Javorina

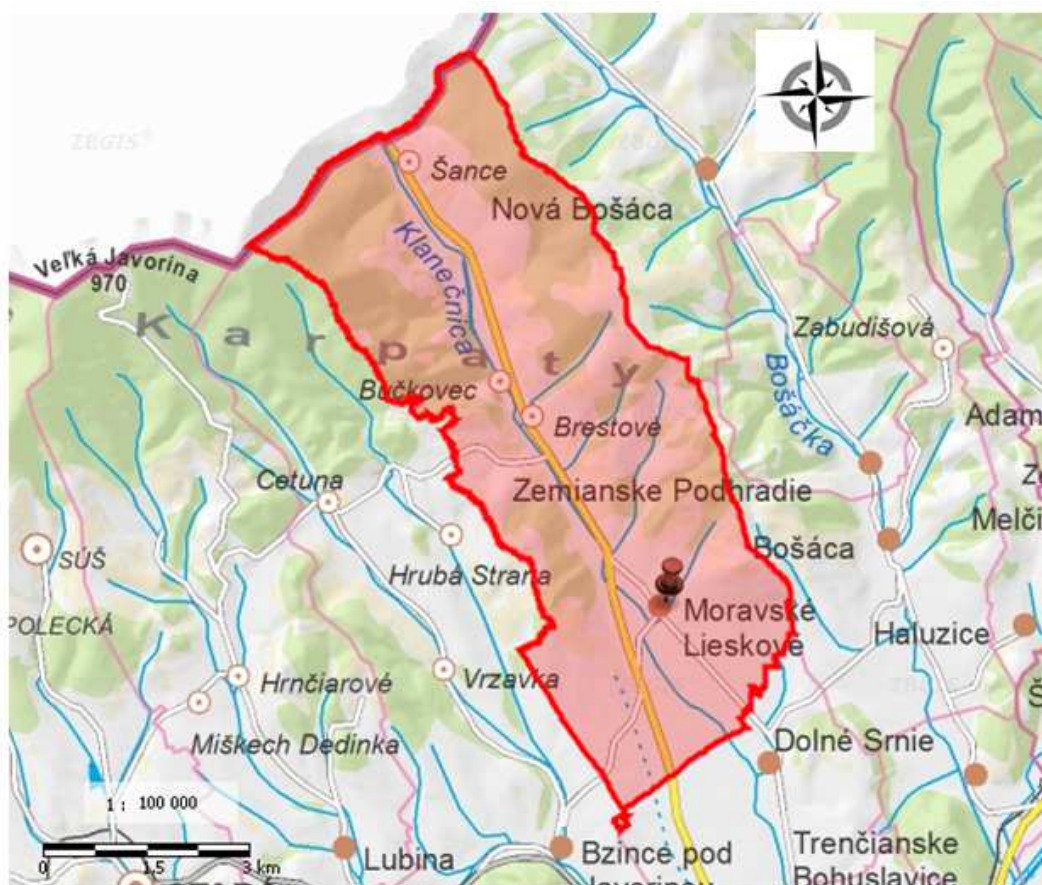
Zdroj: www.region.nmnv.sk

Tab. 1: Vzdialenosť medzi obcami Mikroregiónu Javorina v km				
	Bzince pod Javorinou	Dolné Srnie	Lubina	Moravské Lieskové
Bzince pod Javorinou		6,87	3,03	4,59
Dolné Srnie	6,87		9,75	3,04
Lubina	3,03	9,75		7,46
Moravské Lieskové	4,59	3,04	7,46	

Zdroj: vlastné spracovanie BRRA

Kataster obce hraničí s týmito katastrami: na juhovýchode s katastrálnym územím obce Bošáca, na severovýchode s katastrálnym územím obce Nová Bošáca, na juhu s katastrálnym územím obce Dolné Srnie, na západe s katastrálnym územím obce Bzince pod Javorinou a na severe s obcou Strání (Zlínský kraj, ČR).

Obr. 3: Katastrálne územie obce Moravské Lieskové

Zdroj: www.zbgis.skgeodesy.sk, 2015

2 PRÍRODNÉ POMERY

2.1 Geomorfologické a geologické podmienky

2.1.1 Geomorfologické členenie územia

Geomorfologické členenie územia predstavuje priestorové rozloženie geomorfologických jednotiek rôznej taxonomickej úrovne v mapovanom území.

Tab. 2: Geomorfologické jednotky v obci Moravské Lieskové		
	Geomorfologické jednotky	
<i>Sústava</i>	Alpsko- himalájska sústava	
<i>Podsústava</i>	Karpaty	
<i>Provincia</i>	Západné Karpaty	
<i>Subprovincia</i>	Vonkajšie Západné Karpaty	
<i>Oblasť</i>	1 Slovensko- moravské Karpaty	
<i>Celok</i>	1.1 Biele Karpaty	1.2 Považské podolie
<i>Podcelok</i>	1.1.1 Javorinská hornatina	1.2.1 Bielokarpatské podhorie
	1.1.2 Beštiny	
	1.1.3 Bošácke bradlá	

Zdroj: Mazúr, E.- Lukniš, M. 1986

2.1.2 Geologická stavba

Územie obce rozčleňujeme na roviny, pahorkatiny, vrchoviny a nižšie hornatiny. Ďalej sú roviny na vybranom území charakterizované ako nerozčlenené a nachádzajú sa v povodí potoka Klanečnica. Pahorkatiny sa členia na mierne, stredne a silne členité. Mierne pahorkatiny zasahujú na územie obce v juhovýchodnej časti. Stredne členité pahorkatiny zasahujú z juhozápadu. Silne členité pahorkatiny sa vyskytujú v strede katastrálneho územia. Vrchoviny sa členia na stredne a silne členité. Stredne členité na územie obce nezasahujú. Silne členité sú zastúpené po celej pravej strane od potoka Klanečnica. Nižšie

hornatiny sa na území nachádzajú len stredne členité a tvoria sever územia vľavo od potoka Klanečnica.

2.1.3 Topografická charakteristika

Takmer celé územie obce Moravské Lieskové leží v oblasti Bielych Karpát. Len malá časť územia zasahuje do Považského Podolia. Povrch územia obce je rovinno-hornatý, zhruba vo výške 250 až 470 m n. m.

Územie má veľmi dobré vlastnosti reliéfu z hľadiska hospodárskeho využitia - vysokú vhodnosť na výstavbu sídiel, priemyselno-technických objektov, komunikácií a na poľnohospodárstvo.

2.1.4 Seizmicita

Moravské Lieskové sa nachádza v oblasti so seizmickými účinkami stupnice MCS max. 6 stupňov. Zosuvné a poddolované územia sa v obci nenachádzajú.

2.2 Klimatické podmienky

Biele Karpaty patria do mierne teplej klimatickej oblasti, vrcholová časť do chladnej oblasti. Priemerné júlové teploty na najvyšších vrchoch dosahujú až 16°C, priemerné januárové klesajú na -4,5°C. Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 900 mm. Predhorie je teplejšie, s priemerným júlovými teplotami 17 – 18°C a s januárovými až -4°C, s priemerným ročným úhrnom zrážok 700 – 800 mm. Priemerný počet letných dní (s max. teplotou vzduchu 25°C a viac) je 35, počet dní s možným výskytom snehu 120 a počet dní s trvalou snehovou pokrývkou 60, prevládajúce vetry severovýchodné (29%).

Z klimageografického hľadiska má obec nížinnú klímu s miernou inverziou teplôt, suchou až mierne suchou s teplým podtypom. Je súčasťou teplej oblasti s počtom letných dní v roku nad 50, s maximálnou teplotou vzduchu 25 °C a vyššie.

Je to teplá, suchá podoblasť s miernou zimou, s dlhším slnečným svitom, s indexom zavlaženia (vlahová bilancia pôdy za vegetačné obdobie apríl – september) 1 z menej ako 20. Územie je dobre prevetrávané, prevládajú severozápadné, severné a južné prúdenia vzduchu, počet inverzných situácií je nízky, slnečnosť dobrá až priaznivá, snehovosť dobrá, hmľistosť aj daždivosť dobrá.

2.3 Hydrogeografické pomery

2.3.1 Vodné toky

Hydrologicky najvýznamnejším povrchovým tokom je potok Klanečnica. Tok Klanečnice prechádza územím v smere od severu na východ. Patrí medzi najkratšie prítoky Váhu. Klanečnica pramení na moravskej strane Bielych Karpát. Do koryta Klanečnice ústia potoky Záhlbocký a Lúžov potok. Oba sú to ľavostranné prítoky Klanečnice. Prítoky Klanečnice sú hlavne zásobované potôčkami z vrstvových prameňov, ktoré v období sucha takmer všetky vysychajú. Sú to: Moravský járek, Klábóv potok, Majlovský potok, Lužov potok a Lieskovský potok.

Klanečnica má dažďovo- snehový režim odtoku. Zvýšenie vodnosti toku koncom jesene a začiatkom zimy je výrazné. Najvyššiu vodnosť dosahuje v marci a apríli. Dlhodobý priemerný mesačný prietok dosahuje najvyššie hodnoty v marci a najnižšie hodnoty v septembri.

2.3.2 Vodné plochy

V katastrálnom území obce sa vodná nádrž nenachádza. V blízkosti sa však nachádzajú jazerá Zelená voda (kataster mesta Nové mesto nad Váhom) a Dubník (kataster mesta Stará Turá). Tieto sú významnými a značne navštevovanými miestami z hľadiska turistického využitia. Nie sú to prírodné jazerá, ale pôvodne bagroviská. Pramene sú málo výdatné, výskyt minerálnych vôd je nepatrný.

2.3.3 Podzemné vody

Podzemné vody tvoria dôležitý subsystém v rámci systému obehu vody v krajine. Predstavujú jeho významnú časť, ktorá prebieha pod zemským povrchom v horninovom a pôdnom prostredí, kde sa tieto vody hromadia a pohybujú. Na vhodných miestach dochádza potom k odtoku podzemných vôd do vodných tokov.

Podpovrchové vody sa uplatňujú aj pri protikladnom pôsobení vnútorných a vonkajších síl na zemskom povrchu, čoho výsledkom je reliéf. Ich vplyv sa prejavuje pri niektorých svahových pochodoch, niekedy môžu podzemné vody ovplyvňovať zosúvanie materiálu na svahoch tým, že napomáhajú ich pohybu. Pri výstupe podzemných vôd na zemský povrch

v podobe prameňov dochádza k ich postupnému zarezávaniu do svahov a vytváranie stružiek a rýh, čím sa podzemné vody podieľajú na rozrušovaní zemského povrchu a vzniku niektorých typických útvarov.

Značný význam majú podzemné vody pre krasové pochody prebiehajúce na územiach budovaných vápencovými a dolomitickými horninami. V niektorých miestach vystupujú krasové podzemné vody na povrch a podieľajú sa na tvorbe niektorých povrchových krasových útvarov.

Výskyt podzemných vôd a poloha ich hladín je dôležitá tiež pre rastlinstvo. Príliš hlboká hladina podzemnej vody je nevhodná z hľadiska pestovania rôznych hospodárskych kultúr. Naopak, keď je hladina plytkej podzemnej vody blízko pri povrchu, dochádza k zamokreniu pôdy, vzniku močiarov.

Hydrogeologický prieskum stanovil hladinu podzemnej vody v hĺbke 2,5 – 2,9 m pod povrchom terénu.

2.4 Pedologické pomery

Pôda ako taká je významný ukazovateľ charakteru krajiny, lebo vonkajší vzhľad pôdy je vo veľmi tesných vzájomných vzťahoch s ostatnými krajinnými zložkami.

2.4.1 Pôdne typy

Prevažná časť vybraného územia sa nachádza vo flyšovom pásme Bielych Karpát s prevahou hornín bohatých na kremeň a íl. Pre túto oblasť sú charakteristické kambizeme. V starších klasifikáciách sa nazývali aj hnedé pôdy. Sú to pôdy s rôzne hrubým svetlým humusovým horizontom. V tomto prípade ide o typický subtyp a subtyp pseudoglejový s výrazným oglejením v B horizonte, ktorý sa nachádza na severovýchodnej strane územia medzi kambizemami typickými a rendzinami. Tieto kambizeme pseudoglejové sú tvorené zo zvetralín pieskovcovo- ílovcových hornín (flyš).

Juh územia je tvorený deluviálnymi sedimentmi, ktoré sa nachádzajú po oboch stranách riečnych sedimentov. Preto sa tu nachádzajú najmä rendziny, ale i hnedozeme a fluvizeme. Hnedozeme sa nachádzajú na juhu územia a malá časť i na juhovýchode. Sú to pôdy na sprašiach a sprašových hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom a výrazným B horizontom zvetrávania alebo premiestnenia ílu. V prevažnej väčšine prípadov neobsahujú

skelet. Na území sa vyskytuje luvizemný subtyp, ktorý má výraznejšie nahromadenie ílu v B horizonte.

Na juhu sa nachádza subtyp typický. Medzi týmito hnedozemami sa nachádza menšie územie, ktoré je charakteristické fluvizemami (v starších klasifikáciách: nivné pôdy). Sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len v nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Subtyp, ktorý je používaný v bonitácii je typický (vo variante: karbonátový).

2.4.2 Pôdne druhy

Jednou zo základných charakteristík pôdy je zrnitosť. Zrnitosť je pevný minerálny podiel pôdy, zmes minerálnych a horninových častíc rôznych veľkostí. Zrnitosť je ovplyvnená horninovým podložím, klímou a spätne vplýva na charakter krajiny, najmä na vegetáciu a zo sekundárnej štruktúry na poľnohospodárstvo. Podľa zrnitosti, ktorú udáva percentuálne zastúpenie jednotlivých zrnitostných skupín, sa pôdy rozdeľujú na pôdne druhy. Tie možno zhrnúť do troch kategórií: piesočnaté, hlinité a ílovité. Okrem týchto základných pôdných druhov sú medzi nimi aj prechodné druhy, ktoré preberajú vlastnosti podľa toho na akom substráte sa nachádzajú a aké klimatické a biotické faktory na ne pôsobili.

Územie je charakterizované podľa zrnitosti týmito pôdnymi druhmi: hlinitý a ílovito-hlinitý. Hlinité pôdy zaberajú takmer 70% plochy územia. Tieto pôdy vznikajú na aluviálnych náplavoch, andezitoch, rulách, fylitoch, vápencoch, čadičoch, a najmä na sprašiach. Obsahujú 30-40% mechanických častíc menších ako 0,01mm a 40-45% prachových častíc s veľkosťou 0,01- 0,05 mm. Sú to naše najúrodnejšie pôdy. Majú dostatočne vysoké hodnoty sorpčnej schopnosti, vodnej a vzdušnej kapacity, priepustnosti, infiltrácie a vzlínivosti. Tieto vlastnosti zaručujú týmto pôdam výbornú úrodnosť, čo ich predurčuje na pestovanie plodín náročnejších na živiny. Vyskytujú sa aj na aluviálnych náplavoch nív potokov, na zvetralinách hornín v podhorských a horských pásmach. Z hľadiska obrábania sú kypré, súdržné a pri primeranej vlhkosti sa ľahko drobia.

Ílovito-hlinité pôdy sú charakterizované ako ťažké pôdy s obsahom 45-60% mechanických častíc menších ako 0,01mm. Najviac sa vyskytujú v južnej časti územia, ktoré je tvorené prevažne rovinami. Tu sa viažu na sprašové hliny. Druhou najväčšou lokalitou výskytu týchto pôd je sever územia, tu sa viažu na zvetraliny mäkkých flyšových

súvrství s hojným obsahom alebo i prevahou ílovitých bridlíc. Tu sa rozprestierajú po oboch stranách vodného toku a v jeho širšom okolí. Tieto pôdy za vlhka mierne mažú prsty a sú stredne plastické.

2.5 Rastlinstvo a živočíšstvo

2.5.1 Rastlinstvo

Vo vegetácii obce môžeme veľmi výrazne sledovať tzv. pásmovitosť, ktorá sa mení podľa nadmorskej výšky.

- I. Lesy:
- a) do 500 m n.m. prevláda dubina a dubovo-hrbový les,
  - b) nad 500 m n.m. je to pásmo bučín, miestami i jedľa,
  - c) Veľká Javorina (970 m n.m.) – smrekové pásmo vo vrcholovej časti.

Najrozšírenejším lesným typom sú dubovo – hrbové a bukové lesy. Sú to menšie lesy, lesíky s pôdnym typom hnedé lesné pôdy. V stromovej etáži prevláda hrab obyčajný, dub zimný i letný, javor mliečny, lipa srdcovitá. V krovitej etáži lieska obyčajná, vtáci zob obyčajný, baza čierna, lykovec. V bylinnej etáži sú trávy – ostrica chlpatá, hviezdnoteč čemerícový, mliečnik madľovitý, veterník žltuškovitý.

Bukové lesy Veľkej Javoriny v nadmorskej výške 600-700 m n.m. sú domovom bučiny. Stromovú etáž tvorí takmer výhradne buk lesný, miestami javor horský, brest hrabolitý, lipa srdcovitá, jedľa biela. Krovitá etáž je chudobná – ostružník, lykovec, baza, zemolez. Bylinná etáž je bohatá: zubačka, mliník, kostrava, marinka, lipkavec, ostrica, čistec a v hrebeňovej oblasti Veľkej Javoriny i snežienka jarná.

II. Mokrade: Vodná a mokradná vegetácia zaberá iba nepatrnú plochu. Sú to väčšinou porasty v úzkych nivách potoka Klanečnica a jej prítokov. Ich brehy osídľujú niektoré krovité vrbý (vrba rakyta, vrba purpurová, vrba košíkárka), z bylín sú to deväťsil, kostihoj lekársky, mäta dlholistá, veronika, žerušnica, túžobník.

III. Lúky a pasienky: Lúčny biotop bol vytvorený prevažne hospodárením človeka. Pôdnym typom sú hlavne slieňovatky, príp. hnedozeme. Nad trávami tu prevažujú širokolisté byliny (jagavka, betonika, červenohlávk, krkavec, ľan žltý, lipkavec, túžobník

a zvonček). Z lesných druhov sú tu: jarmaka, ľalia zlatohlavá, klinček, kokorík, prasatnica, kozinec, konvalinka, vratič, pavstavač, deväťorník, marinka a kosatec.

IV. Skaly a primitívne pôdy: V štrbinách skál a na severných svahoch rastú z tráv: ostrenka, lipnica, dvojštitok, bodliak a krasovlas. Na južných svahoch je teplomilná vegetácia zastúpená kostravou, ostricou, teracou. Na jar tu kvitne lomikameň, v jeseni astra kopcová. Z krovitých porastov sú to: borievka, ruža šíповá, hloh, svíb, drieň, lieska, vtáčí zob, ostružník.

V. Huby: Najrozšírenejšou hubou je čírovka májová – rastie na lúkach a v krovinách (slivková májovka). V listnatých lesoch rastie: kuriatko jedlé, hríb obyčajný, kozák osikový, hrabový, lieskový, brezový, masliak zrnitý (v borovicových lesoch). Ďalej sú to plávky, syniak, rýdzik, pečiarka poľná (šampiňón), pečiarka lesná, bedľa vysoká, suchohrúb. Osobitnú pozornosť si zasluhuje hľiva ustricová, ktorá rastie na kmeňoch a pňoch stromov na jeseň. Veľmi zriedkavo sa vyskytuje hľuzovka letná.

2.5.2 Živočíšstvo

Živočíšstvo Bielych Karpát patrí zväčša do zóny listnatých lesov eurosibírskej podoblasti, čiastočne aj do stepnej zóny.

I. Lesné spoločenstvá: Z bezstavovcov – najmä hmyz a jeho larvy, napr. lykožrút, ostrochvosty, drevotoče, smoliare, fúzače, chrústy. Z motýľov sa vyskytujú mníšky a priadkovce. Z obojživelníkov sa často vyskytuje v lesoch salamandra a mlok. Z plazov: vretenica, slepúch. Z vtákov, ktoré sa zdržujú na okrajoch listnatých lesov, sú to: kaňa, kukučky, drozdy, pinka, muchárik, holub plúžik, d'ateľ, sýkorky, straka. V blízkosti ľudských obydľí okrem vrabca a lastovičky hniezdi hrdlička, žltouchvost, sojka a sovy. V živých plotoch si stavajú hniezda slávik a pipíška. Z cicavcov treba spomenúť jeleniu a srnčiu zver, ktorej stavy sú úplne zredukované. Vzácna je aj kuna a líška. Žije tu i divá sviňa a zajac poľný.

II. Močiarne a vodné biotopy: Sú tu typické mäkkýše: močiarka, kotúľky, pavúkovce. Z hmyzu: pošvátky, vodonerky, vážky, šidlá, hadovky. Vodné chrobáky: vodomil, potápnik, bzdochy. Z rýb v potoku Klanečnica sú to väčšinou plevelné ryby: hrúz, čerebľa. Z väčších rýb: belice, plotice, na hornom i strednom toku pstruh. Z kôrovcov je to rak riečny (vzácný)

nájdeme ho v horských potôčkoch – prítokoch Klanečnice. Z obojživelníkov – žaby, skokan, ropuchy, rosnička. Z plazov najmä užovka. Z cicavcov sa v minulosti hojne vyskytovala ondatra. V období migrácie možno vídať z vodných vtákov rybáriky, bociany, močiarna a trsteniariky.

III. Živočíšstvo lúčnych spoločenstiev: Z motýľov sú tu zastúpené bábočky, stužkovce, vretieničky, vidlochvosty, hnedáčky, modráčiky, jasone (prísne chránené). Z plazov je to jašterica, vretenica. Z vtákov tu hniezdia jarabice, prepelice. Z pernatej zveri sú tu: jastrab, krahulec, kaňa a sovy. Z cicavcov tu žije jež západný, krt obyčajný, zajac poľný, králik divý, veverica stromová, syseľ, plch, hraboš. V blízkosti ľudských sídel sa občas vyskytuje tchor tmavý. Veľmi zriedkavý je výskyt kuny skalnej.

2.6 Chránené územia prírody

Podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny sa ochranou prírody a krajiny rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov takých zásahov. Ochranou prírody sa rozumie aj starostlivosť o ekosystémy.

Do katastrálneho územia obce Moravské Lieskové zasahuje CHKO Biele Karpaty. V CHKO platí druhý stupeň ochrany podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Na niektoré činnosti na území je potrebný súhlas príslušného orgánu ochrany. V zmysle regionálneho ÚSES sú Biele Karpaty nadregionálnym biokoridorom. Okrem ďalej spomenutých chránených území na ostatnú plochu katastra z pohľadu zákona NR SR 543/2002 Z. z. sa vzťahuje prvý stupeň územnej ochrany (§12).

Tab. 3: Chránené územia v katastrálnom území obce Moravské Lieskové

Por. č.	Kategória CHÚ	Názov CHÚ	Rok vyhlásenia	Rozloha CHÚ (ha)	Dôvod ochrany CHÚ	Územia zasahujúce do CHÚ
VCHÚ						
1.	CHKO	Biele Karpaty	1979	43519	veľká diverzita lúčnych spoločenstiev	Okresy: Holíč, Ilava, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Púchov, Senica, Skalica, Trenčín
MCHÚ						

2.	PP	Kohútová	1992	4,5150	ochrana jednokosnej lúky s veľkým zastúpením vstavačovitých rastlín	Moravské Lieskové
3.	PP	Baricove lúky	1994	1,6247	ochrana kosatca trávolistého	Moravské Lieskové

Zdroj: www.enviroportal.sk

Biele Karpaty predstavujú charakteristický súbor prírodných hodnôt, ktoré človek oddávna využíval. Vďaka citlivému spolužitiu človeka s prírodou v minulosti sa v území zachovala pestrá mozaika lesných spoločenstiev, druhovo bohatých lúk, pasienkov, políčk a remízok, čo zvyšuje jeho druhovú diverzitu. V komplexe bukového pásma prevládajú bučiny, bukové dúbravy, na exponovaných svahoch a sutiach lipové a jaseňové javoriny. Významným fenoménom Bielych Karpát sú lúčne spoločenstvá s bohatým výskytom druhov z čeľade vstavačovitých.

Osobitný pôvab v krajinnom obraze dotvára kopaničiarske osídlenie s prvkami pôvodnej ľudovej architektúry a pestrosťou ľudových tradícií. CHKO nadväzuje na CHKO Bílé Karpaty na českej strane.

V území sú vyhlásené 2 Prírodné pamiatky (PP). Prvou PP sú Baricove lúky (štvrtý stupeň ochrany), ktorá je zriadená za účelom zachovania 2. najväčšej lokality kriticky ohrozeného druhu kosatca trávolistého (*Iris gramine*) v Bielych Karpatoch, ako aj jeho sprevádzajúcich druhov. Lokalita sa nachádza na severovýchodnom úpätí Veľkej Javoriny na flyšovom geologickom podklade (severná časť záujmového územia).

Druhou PP je Kohútová, ktorá je vyhlásená na ochranu jednokosnej lúky s veľkým zastúpením vstavačovitých rastlín a silne ustupujúcich druhov článkonožcov. Refúgium genofondu a výskumná plocha. Lokalita sa nachádza takisto na severovýchodnom úpätí Veľkej Javoriny na flyšovom geologickom podklade. Platí tu štvrtý stupeň ochrany.

2.6.1 Natura 2000

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok.

Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac

ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

Natura 2000 má zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov, čo však vôbec nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

V obci sa nachádza lokalita Natury 2000 Holubyho kopanice, ktorých celková rozloha je 3933,05 ha. Holubyho kopanice sa rozprestierajú v katastrálnych územiach obcí Bzince pod Javorinou, Moravské Lieskové, Bošáca, Nová Bošáca, Zemianske Podhradie a Haluzice.

2.7 Krajina a životné prostredie

Životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou našej existencie a prežitia. Je to jediné prostredie pre život, ktoré máme. Logickou nevyhnutnosťou teda je chrániť ho a zveľaďovať.

Kvalita života v regiónoch závisí najmä od množstva a kvality základných faktorov regionálneho rozvoja, ktoré sú v nich lokalizované. Jedným z týchto lokalizačných faktorov je aj životné prostredie, jeho kvalita a jeho jednotlivé základné zložky a prírodné podmienky.

Prírodné podmienky, predovšetkým pôda, sú považované za primárny výrobný faktor, ktorý priamo vplýva na hospodársko-sociálny rozvoj jednotlivých regiónov i krajiny ako celku. Obhospodarovanie pôdy v rámci výrobného procesu, produkčné pôdohospodárstvo, je činnosťou, ktorá priamo vplýva nielen na ekonomické a sociálne podmienky regiónu, ale aj na jeho ďalší rozvoj, na stav a kvalitu životného prostredia a to predovšetkým vo vidieckych oblastiach, kde je poľnohospodárska výroba primárne lokalizovaná a kumulovaná.

Medzi základné prírodné podmienky patrí pôda, voda, ovzdušie, ale aj horniny, rastlinstvo a živočíšstvo.

Prírodné podmienky sa v priestore vzájomne dopĺňajú a tým vytvárajú predpoklady na ekonomicko-sociálne využitie priestoru. Tým, že kvantita i kvalita základných zložiek prírodného prostredia a ich miera spolupôsobenia je v každom regióne diferencovaná, sa

vytvára priestor pre ich rôznorodé a širokospektrálne využitie, avšak na druhej strane, vytvárajú aj predpoklady na vznik regionálnych disparít.

Okres Nové Mesto nad Váhom sa v dôsledku rýchlej industrializácie a následného rozvoja priemyslu zaradil medzi málo až stredne znečistené územia s málo zdrojmi znečistenia. Rozvoj hospodárskej činnosti človeka priniesol aj v tomto území so sebou výrazné negatívne zmeny, ktoré vplývajú na životný priestor človeka a na kvalitu životného prostredia.

Územie katastra obce Moravské Lieskové nezostalo ušetrené pred poškodením zo strany socialistickej poľnohospodárskej činnosti. V tých časoch sa začali zavádzať monokultúry (pestovanie jednej rastlinnej kultúry) na rozsiahlych plochách. To je hlavná a nezodpovedná chemizácia (tá v boji proti škodcom vôbec nie je nevyhnutná), ktorá ničí prirodzené spoločenstvo rastlín, živočíchov a mikróbov. Časť ornej pôdy ohrozuje slabá až stredná vodná erózia. Pozornosť treba venovať aj ochrane podzemných vôd, ktoré sú vystavené potenciálnemu znečisťovaniu splaškovými vodami, žumpami (netesnosť) a používaním trativodov.

2.7.1 Kvalita pôdy

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Väčšina pôd v Moravskom Lieskovom bola v nedávnej minulosti ovplyvnená činnosťou človeka. Ich úrodnosť bola negatívne ovplyvnená najmä zmenou obehu minerálnych látok. Vysoký vstup umelých hnojív na úkor prirodzených viedol k poklesu obsahu humusu, a tým aj k zníženiu ich úrodnosti. Ďalšie negatíva v oblasti hospodárenia s pôdou sa prejavujú vo forme nesystémových úprav, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie a tiež zasoľovanie pôd. Rozsiahle plochy sú tiež ovplyvnené kyslými dažďami a prašným spádom.

2.7.2 Kvalita ovzdušia

Znečistenie ovzdušia znamená koncentráciu škodlivín v ovzduší.

V oblasti, kde obec Moravské Lieskové leží, je sústredený priemysel. Hlavnými priemyselnými oblasťami sú mesto Trenčín, Nové mesto nad Váhom a Piešťany. Prirodzené zloženie vzduchu je teda nepriaznivo ovplyvnené prachom a plynmi. Asi štvrtina plynného odpadu pozostáva z oxidu siričitého. V obci sa nenachádza zdroj, ktorý by priamo ohrozoval fyzikálno-chemické zloženie ovzdušia. Oxid siričitý a oxid dusíka sú tvorené v naftových motoroch. Ovzdušie je zaťažované predovšetkým základnými znečisťujúcimi látkami, pričom najväčším producentom týchto exhalátov je energetický priemysel a komunálna energetika. Medzi najväčšie zdroje znečisťovania ovzdušia v jednotlivých hodnotených kategóriách znečisťujúcich látok patrili v roku 2014 nasledujúce podniky:

- HELLA SLOVAKIA FRONT LIGHTING spol. s r.o., Kočovce
- Chirana, a. s., Stará Turá
- Obal-Vogel & Noot, Nové Mesto nad Váhom
- VACUUMSCHMELZE s.r.o., Horná Streda

2.7.3 Kvalita povrchových vôd

Správcom povrchových tokov v k.ú. Moravské Lieskové je Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., OZ Piešťany.

Katastrálnym územím Moravské Lieskové preteká vodný tok Klanečnica. Správca tokov vykonáva údržbu spolu s obcou výrubom stromov, prehĺbovaním koryta toku a odstraňovaním naplavenín.

Tento vodný tok je potenciálnym zdrojom povodne, no najväčšou hrozbou sú prípadné zrážkové vody pri prudkých a dlhotrvajúcich dažďoch, prípadne rýchle topenie sa snehu a ľadu pri prudkom oteplení. Potok Klanečnica pomerne často spôsobuje záplavy. Za najväčšie povodňové katastrofy sa považujú záplavy v auguste 1913 a júli 1997.

Stupne povodňovej aktivity stanovené správcom pre vodné toky:

- I. – stav bdlosti – ak hladina v toku stúpa a blíži sa k brehovej čiare
- II. – stav pohotovosti – ak hladina vody v koryte dosiahne brehovú čiaru a má stúpajúcu tendenciu

III. – stav ohrozenia – ak voda vystúpi z koryta vodného toku a môže spôsobiť škody

2.7.4 Podzemné vody

V minulosti, keď v Moravskom Lieskovom nebola verejná vodovodná sieť, bola obec zásobovaná vodou z obecných studní a niekoľkých studní súkromných. Dodnes sa ich veľa zachovalo, používajú sa prevažne na zavlažovanie záhrad.

Prítoky Klanečnice sú zásobované najmä z vrstvomých prameňov, ktoré v období sucha takmer vysychajú. V dôsledku nepriaznivého hydrogeologického vývoja je celá oblasť pod Bielymi Karpatmi, teda aj Moravské Lieskové, charakterizované ako územie s celkovým nedostatkom vody. Samotné flyšové pásmo je totiž zložené zo striedavo nepriepustných hornín, čo neumožňuje väčšie sústredenie vody. Najchudobnejšia na podzemnú vodu je ľavostranná časť Klanečnice – Horné konce dediny, kde studne v období sucha obvykle vysychajú. Nedostatok vody je riešený vodovodom zo Štvrťka nad Váhom.

2.7.5 Odpady

V obci Moravské Lieskové sa komunálny odpad nespracováva. Obec Moravské Lieskové má uzatvorenú zmluvu s Kopaničiarskou odpadovou spoločnosťou, s.r.o. V zmluve sú popísané povinnosti držiteľa a zneškodňovateľa odpadu. Predmetom plnenia uvedenej zmluvy je nakladanie a zneškodňovanie komunálneho a drobného stavebného odpadu, ktorý vznikol v obci. Zhotoviteľ zabezpečuje trvalé uloženie odpadov na skládke skládkovaním na Skládke odpadov Marius Pederson Kostolné, a to v zmysle schváleného Prevádzkového poriadku skládky. Vývoz komunálnych odpadov realizuje TS mesta Stará Turá. Zvoz komunálneho odpadu je pravidelný každé dva týždne podľa kalendára zvozu. V obci je zavedený separovaný zber odpadov: plasty- vývoz raz mesačne, sklo- vývoz trikrát ročne, papier v rámci školy i súkromná spoločnosť P&P Import, s.r.o., ktorá prichádza do obce podľa potreby. Za odvoz oblečenia zodpovedá spoločnosť Petra Kucharčíka zo Žiliny. Zber nebezpečného odpadu, ako sú televízory, rádiá, chladničky, autobatérie sa uskutočňuje podľa potreby asi 2 krát do roka. Zabezpečuje ho spoločnosť Arguss, s.r.o. Vývoz bateriek a počítačov zabezpečuje spoločnosť Asekol. Kompostovisko na biologicky rozložiteľný odpad sa v obci nachádza v areáli M.E.A Agro.

V nasledujúcej tabuľke môžeme vidieť, aké množstvo odpadov sa v obci vyprodukovalo v rokoch 2013 a 2014. Celkové množstvo vyprodukované občanmi bolo v roku 2014 vyššie, než rok predtým. Plyní z toho aj zvýšené množstvo odpadu v prepočet na 1 obyvateľa, čo predstavuje nárast až o 20 kg. Čo sa však znížilo bol nebezpečný odpad. Ten klesol v porovnaní s rokom 2013 o 1 kg na obyvateľa.

Tab. 4: Celkové množstvo odpadu vyprodukovaného v Moravskom Lieskovom v rokoch 2013 a 2014				Prepočet na obyvateľa		
Názov ukazovateľa	Jednotka	2013	2014	Jednotka	2013	2014
Komunálny odpad	t/rok	456,80	511,34	kg/obyv.	182,36	202,43
z toho nebezpečný odpad	t/rok	5,62	3,20	kg/obyv.	2,24	1,27
z toho ostatný odpad	t/rok	12,44	23,79	kg/obyv.	4,97	9,42

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

Čo sa týka triedeného zberu, v roku 2013 predstavoval 3,95% vytriedeného odpadu a o rok neskôr 5,28%. Najväčší podiel vytriedeného odpadu v oboch rokoch malo sklo. V roku 2014 sme zaznamenali vytriedené aj kovy, papier a drobný stavebný odpad.

Tab. 5: Množstvo vytriedeného odpadu podľa druhov odpadov (t/rok)			Prepočet na obyvateľa		
Názov druhu odpadu	2013	2014	Jednotka	2013	2014
Plasty	5,26	5,20	kg/obyv.	2,10	2,06
Kovy	-	0,56	kg/obyv.	-	0,22
Papier	-	5,57	kg/obyv.	-	2,21
Sklo	6,95	9,10	kg/obyv.	-	3,60
Vyradené el. a el. zariadenia obsahujúce nebezpečné časti	1,82	3,20	kg/obyv.	0,73	1,27
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia	0,22	0,57	kg/obyv.	0,09	0,23
Opatrebované batérie a akumulátory	0,01	-	kg/obyv.	0,003	-
Drobný stavebný odpad	-	2,79	kg/obyv.	-	1,10
Železo	3,80	-	kg/obyv.	1,52	-
Spolu	18,06	26,99	kg/obyv.	7,21	10,68

Podiel triedeného zberu	3,95%	5,28%	
-------------------------	-------	-------	--

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

2.7.6 Hluk a vibrácie

Negatívny dopad dopravy na život v obci Moravské Lieskové sa vyskytuje predovšetkým v okolí štátnej cesty I. triedy, ktorá prechádza naprieč celým katastrom. Hluk a vibrácie z cestnej dopravy sú najzávažnejšie v časti obce medzi štátnou cestou a potokom Klanečnica a u rodinných domov ležiacich severne nad touto oblasťou pri ceste. Značná záťaž je tiež pri kopaničiarskych osídleniach, ktoré ležia pozdĺž celého úseku štátnej cesty až po štátnu hranicu. Doprava v samotnej obci nie je natoľko frekventovaná, aby spôsobovala nadmernú dopravnú záťaž.

3 DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA

3.1 Vývoj počtu obyvateľov

Obyvateľstvo nemožno považovať za statický element, naopak, vyznačuje sa silnou dynamikou jeho počtu, štruktúry priestorového rozloženia a ďalších znakov.

Počas rokov 1869- 1998 boli zaznamenané vo vývoji počtu obyvateľov v Moravskom Lieskovom určité zmeny. Od r. 1869, kedy bolo v obci 3405 obyvateľov, nastal vzrast až do roku 1892, kedy bol počet obyvateľov 4831. K tomuto počtu najmä prispel vysoký prírastok na kopaniciach. Po tomto roku nastal pokles, ktorý sa zastavil začiatkom 60-tych rokov 20.storočia. Pokles bol spôsobený hlavne v 50-tych rokoch odchodom mladej pracovnej sily do priemyslu na Považí a na moravskú stranu. V 60-tych rokoch začala obec, hlavne jadro, zväčšovať počet obyvateľov, ale tento rast bol len čiastočný. Opäť nastal trvalý pokles počtu, a to nielen na kopaniciach. V r. 1980 žilo v jadre 64% obyvateľov z celkového počtu obyvateľov obce a v r. 1991 už 69%.

Tab. 6: Vývoj počtu obyvateľov obce Moravské Lieskové

Rok	Počet obyvateľov	Index vývoja v %
1991	2713	100
1997	2504	-7,07
2001	2440	-10,06
2003	2422	-10,72
2004	2484	-8,44
2005	2507	-7,59
2006	2489	-8,26
2007	2499	-7,88
2008	2518	-7,19
2009	2531	-6,71
2010	2523	-7,00
2011	2524	-6,97
2012	2534	-6,60
2013	2524	-6,97
2014	2543	-6,27
2015	2524	-6,97

Zdroj: SODB 2011, Obecný úrad Moravské Lieskové, 2015
Rok 2015 k dátumu 19.11. 2015

Veľký pokles počtu obyvateľov v obci Moravské Lieskové môžeme pozorovať v roku 2006, kedy počet ľudí klesol oproti roku 2005 o 18 obyvateľov. Od roku 2007 však znova pozorujeme mierny nárast počtu obyvateľov.

Moravské Lieskové predpokladá nárast počtu obyvateľov obce, ktorý sa vzhľadom na stagnujúci prirodzený prírastok dá vysvetliť predovšetkým migračným prírastkom obyvateľstva spôsobeným rozvojom novej bytovej výstavby.

Do obce sa sťahujú najmä mladé rodiny, ktorých láka pokojný život v obci v blízkosti mesta a s tým spojenou kompletnou občianskou vybavenosťou.

3.1.1 Prirodzený pohyb obyvateľstva

Prirodzený pohyb je výsledkom prirodzeného rozmnožovania a odumierania obyvateľstva. Hlavnými procesmi tohto pohybu sú natalita a mortalita obyvateľstva.

Z ostatných populačných procesov sú to hlavne sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť, ktoré síce nevstupujú priamo do bilancie prirodzeného pohybu, ale vo veľkej miere môžu ovplyvniť jeho dva základné procesy, najmä pôrodnosť.

Podľa vzťahu medzi počtom narodených a počtom zomretých môže nadobudnúť kladné hodnoty, ktoré indikujú rast obyvateľstva, alebo nadobúda záporné hodnoty a tieto indikujú prirodzený úbytok obyvateľstva.

V Moravskom Lieskovom pozorujeme každý rok prirodzený úbytok obyvateľstva. Tento vývoj nám približuje Tabuľka 7, kde môžeme každoročne sledovať vyšší počet zomretých ako narodených. Čo sa týka pohlavia narodených, tak tu prevládajú muži a medzi zomretými zasa dominujú ženy, i keď rozdiel medzi pohlaviami nie je až taký výrazný, ako pri narodených.

Tab. 7: Prirodzený pohyb obyvateľstva v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014					
Rok	Narodení		Zomretí		Prirodzený prírastok/úbytok
	ženy	muži	ženy	muži	
2010	11	8	14	18	-13
2011	10	17	17	16	-6
2012	7	8	18	14	-17
2013	4	9	13	18	-18
2014	5	10	17	10	-12

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, www.statistics.sk, 2015

3.1.2 Migračný pohyb obyvateľstva

Migrácia, sťahovanie, obyvateľstva je taký pohyb obyvateľstva, ktorý sa viaže na zmenu trvalého bydliska bez ohľadu na to, či je to sťahovanie v rámci určitej sídelnej štruktúry, medzi oblasťami alebo medzištátne sťahovanie. Migrácia je formálne dvojsmerný pohyb obyvateľstva, čiže odsťahovanie (emigrácia) a zároveň prisťahovanie (imigrácia).

Migračný pohyb v obci vykazuje pozitívny prírastok, t.j. viac ľudí sa do obce prisťahovalo, ako sa z nej odsťahovalo. Medzi prisťahovanými i odsťahovanými v rokoch 2010-2014 dominujú ženy. Najviac obyvateľov sa do obce prisťahovalo v roku 2014.

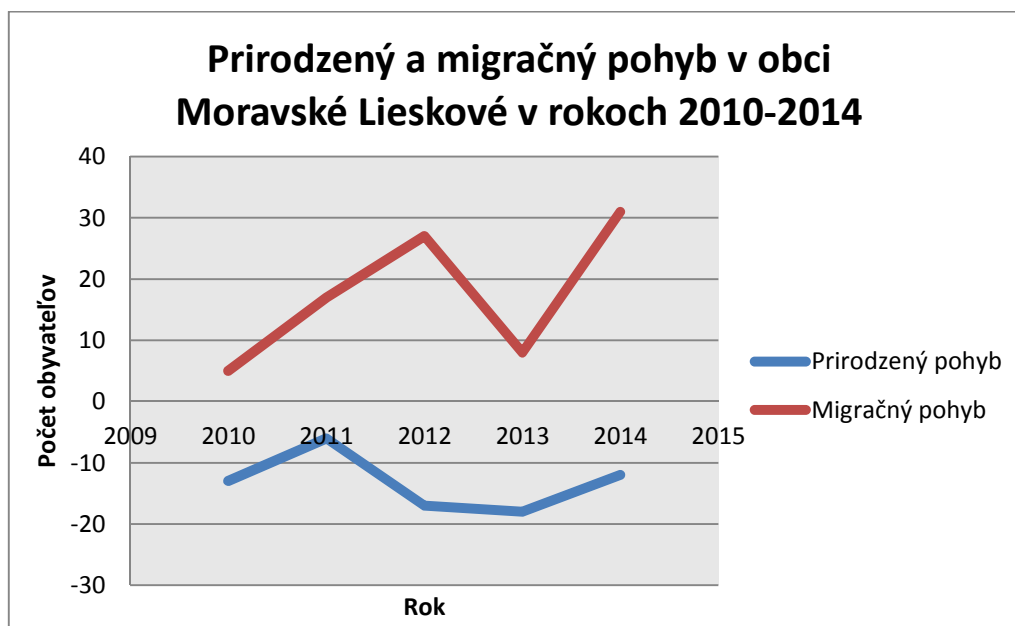
Tab. 8: Migračný pohyb obyvateľstva obce Moravské Lieskové v rokoch 2010-2014

Rok	Prisťahovanie		Odstaňovanie		Prírastok/úbytok sťahovaním
	ženy	muži	ženy	muži	
2010	20	14	18	11	5
2011	27	22	14	18	17
2012	29	32	23	11	27
2013	26	29	27	20	8
2014	33	35	16	21	31

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

Priebeh prirodzeného i migračného pohybu nám najlepšie ilustruje nasledujúci graf. Prirodzený pohyb je zaznamenaný v záporných číslach a migračný pohyb zasa v kladných číslach.

Graf 1: Prirodzený a migračný pohyb v obci Moravské Lieskové

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

3.1.3 Celkový prírastok obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva je výsledok prirodzeného a migračného pohybu. Vzhľadom na to, že prirodzený prírastok je výsledkom dvoch zložiek (natality a mortality) a rovnako aj migračný pohyb sa skladá z dvoch zložiek (imigrácia a emigrácia) celkový pohyb je funkciou týchto štyroch elementov.

Celkový prírastok v obci z roka na rok klesá a stúpa. Výnimkou boli dva po sebe nasledujúce pozitívne roky 2011 a 2012. Zatiaľ, čo v roku 2011 pribudlo v obci 11 obyvateľov, v roku 2012 ich bolo 10. Najvyšší kladný celkový prírastok počtu obyvateľov bol v roku 2014, kedy mala obec +19 obyvateľov.

Graf 2: Celkový prírastok obyvateľstva v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

3.2 Štruktúra obyvateľstva

Medzi najvýznamnejšie charakteristiky demografickej statiky sa zaraďuje štruktúra obyvateľstva. Na jej štúdium sa v súčasnosti používa veľké množstvo rozličných znakov a celý rad analytických a interpretačných techník. Rozhodujúce znaky alebo kritériá, podľa ktorých sa štruktúra obyvateľstva sleduje, sa najčastejšie zoskupujú do troch skupín, kam patria:

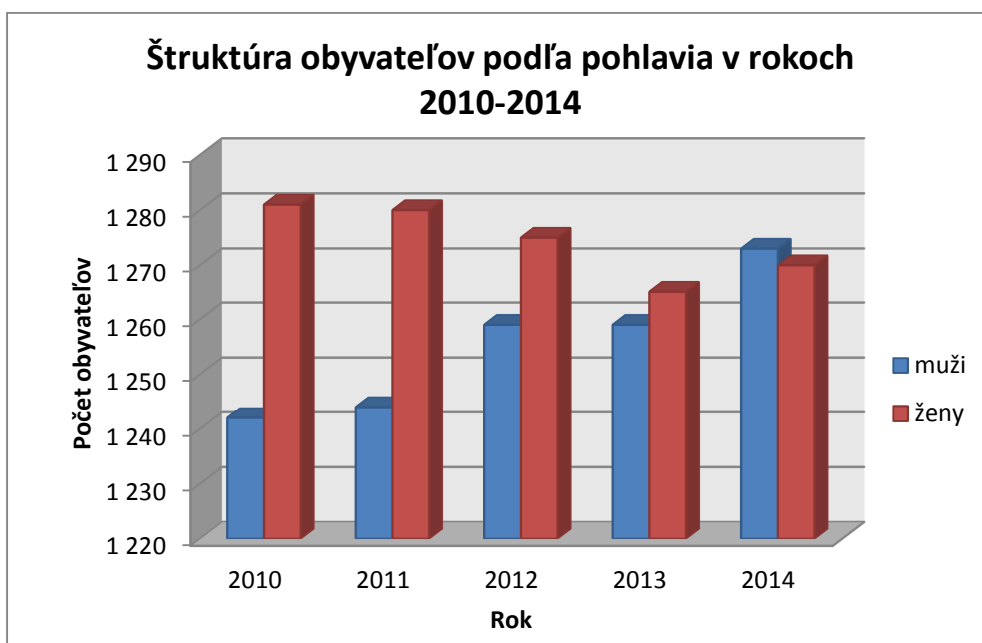
1. Biologické znaky (štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia, veku, rodinného stavu, rasová štruktúra a i.),
2. Ekonomické znaky (štruktúra podľa ekonomickej aktivity, zamestnania, sociálna štruktúra, príslušnosť k hospodárskym odvetviam a i.),
3. Kultúrne znaky (štruktúra podľa vzdelania, národnosti, jazyková, náboženská štruktúra a i.)

3.2.1 Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia

Číselné a pomerné zastúpenie oboch pohlaví patrí k základným znakom obyvateľstva a má veľký biologický i ekonomický význam. Pomer pohlaví obyvateľstva na určitom území vzniká zložitým procesom prirodzenej a mechanickej reprodukcie. Štruktúra pohlaví sa vyjadruje pomerom počtu osôb jedného pohlavia k druhému.

Najväčší rozdiel v počte obyvateľov medzi pohlaviami bol v roku 2010, kedy žilo v obci o 39 žien viac ako mužov. Od tohto roku sa rozdiel pomaly znižoval, až sa napokon v roku 2014 situácia otočila a počet mužov bol o 3 osoby vyšší, než počet žien.

Graf 3: Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia v rokoch 2010-2014

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

3.2.2 Veková štruktúra obyvateľstva

V štvorročnom horizonte nastali podstatné zmeny vo vekovej skladbe obyvateľov. Kým v roku 2010 tvorila predproduktívna skupina 14,3%, produktívna 58,5% a poproduktívna skupina 27,2% obyvateľov obce, v roku 2014 tvorila predproduktívna skupina 13%, produktívna 68,1% a poproduktívna 18,9%. I keď poproduktívna skupina obyvateľov stále predstavuje väčšiu časť oproti obyvateľom do 14 rokov, a táto skupina sa dokonca počas 4

rokov zmenšila o 1,3%, najväčší rozdiel pozorujeme v celkovom náraste produktívnej skupiny obyvateľov o 9,6% a, naopak, zníženie počtu obyvateľov nad 65 rokov o 8,3 %.

Tab. 9: Veková štruktúra obyvateľstva obce Moravské Lieskové v rokoch 2010 a 2014						
Vekové skupiny obyvateľstva	Moravské Lieskové 2010			Moravské Lieskové 2014		
	Muži	Ženy	spolu	Muži	Ženy	spolu
Predproduktívny (0-14)	184	176	360	162	168	330
Produktívny (15-64)	803	672	1 475	909	823	1 732
Poproduktívny (65+)	255	433	688	202	279	481
Spolu	1242	1281	2523	1273	1270	2543

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

3.2.3 Štruktúra obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Za ekonomicky aktívne obyvateľstvo sa považujú osoby, ktoré boli v rozhodujúcom okamihu sčítania v pracovnom, členskom, služobnom alebo obdobnom pomere k nejakej organizácii, družstvu, súkromnej osobe alebo inému právnomu subjektu, zamestnávateľa, pomáhajúci, nezamestnaní, osoby samostatne činné, a to bez ohľadu na dĺžku pracovného úväzku. Medzi ekonomicky činné obyvateľstvo patria aj osoby v základnej vojenskej službe, náhradnej alebo civilnej službe, na vojenskom cvičení, vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody – pokiaľ trval ich pracovný pomer, ženy na materskej (rodičovskej) dovolenke, ak trvá ich pracovný pomer a nezamestnaní.

Celkový počet ekonomicky aktívnych obyvateľov je v obci Moravské Lieskové na úrovni 46,4%, čo je o 3,4% menej v porovnaní s okresom Nové Mesto nad Váhom. Zo všetkých ekonomicky aktívnych obyvateľov je najviac pracujúcich (okrem dôchodcov), ako v obci, tak i v celom okrese. V Moravskom Lieskovom táto skupina predstavuje 39%, okres má o 3,2% pracujúcich viac. V porovnaní s okresom Nové Mesto nad Váhom sa v obci Moravské Lieskové nachádza viac pracujúcich dôchodcov o 0,1%, osôb na materskej dovolenke o 0,2%, osôb v domácnosti o 0,2%, dôchodcov o 2,8% a detí do 16 rokov máme v obci viac o 1,6%.

Tab. 10: Obyvateľstvo obce Moravské Lieskové a okresu Nové Mesto nad Váhom podľa ekonomickej aktivity v roku 2011

Ekonomická aktivita	Moravské Lieskové		Okres Nové Mesto nad Váhom	
	absolútne	%	absolútne	%
Pracujúci (okrem dôchodcov)	981	39	26545	42,2
Pracujúci dôchodcovia	50	2	1229	1,9
Osoby na materskej dovolenke	15	0,6	314	0,4
Osoby na rodičovskej dovolenke	48	1,9	1321	2,1
Nezamestnaní	125	4,9	3122	4,9
Študenti stredných škôl	94	3,7	2461	3,8
Študenti vysokých škôl	36	1,4	1565	2,5
Osoby v domácnosti	13	0,5	207	0,3
Dôchodcovia	639	25,3	14159	22,5
Príjemcovia kapitálových príjmov	3	0,1	60	1,1
Deti do 16 rokov (nar. po 20.5. 1995)	394	15,7	8935	14,1
Iná	10	0,4	322	0,4
Nezistená	113	4,5	2467	3,8
Z toho ekonomicky aktívni	1171	46,4	31210	49,8
Trvalo bývajúce obyvateľstvo	2521		62707	

Zdroj: www.statistics.sk, SODB 2011

3.2.4 Štruktúra obyvateľov podľa odvetvia hospodárstva

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce Moravské Lieskové je zamestnané v rôznorodých odvetviach hospodárstva. Medzi odvetvia najpočetnejšie zastúpené patrí: výroba elektrických zariadení, kde pracuje 6,8% obyvateľov, maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov (5%), výroba strojov a zariadení (4,5%), pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace (4,4%), verejná správa a obrana: povinné sociálne zabezpečenie (4,3%) a vzdelávanie (4% obyvateľov). Ostatné, nemenej, dôležité odvetvia a počet obyvateľov v nich pracujúcich vidíme v tabuľke nižšie.

Tab. 11: Počet EAO obce Moravské Lieskové podľa odvetvia hospodárstva	
Odvetvie hospodárstva	Počet EAO
Nezistené	711
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	111
Lesníctvo a ťažba dreva	24
Ťažba uhlia a lignitu	3
Iná ťažba a dobývanie	1
Pomocné činnosti pri ťažbe	1
Výroba potravín	40
Výroba nápojov	6
Výroba textilu	3
Výroba odevov	27
Výroba kože a kožených výrobkov	91
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	16
Výroba papiera a papierových výrobkov	2
Tlač a reprodukcia záznamových médií	1
Výroba chemikálií a chemických produktov	8
Výroba výrobkov z gumy a plastu	45
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	12
Výroba a spracovanie kovov	9
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	88
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	51
Výroba elektrických zariadení	171
Výroba strojov a zariadení i.n.	113
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	33
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1
Výroba nábytku	8
Iná výroba	29
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	9
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	20
Zber, úprava a dodávka vody	3
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	6
Výstavba budov	53
Inžinierske stavby	8
Špecializované stavebné práce	63
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	9
Veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	86
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	125
Pozemná doprava a doprava potrubím	66
Letecká doprava	1
Skladové a pomocné činnosti v doprave	14
Poštové služby a služby kuriérov	15
Ubytovanie	5
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	34
Nakladateľské činnosti	4
Výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok	1

Telekomunikácie	8
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	13
Informačné služby	2
Finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	13
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	6
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	3
Činnosti v oblasti nehnuteľností	5
Právne a účtovnícke činnosti	11
Vedenie firiem: poradenstvo v oblasti riadenia	6
Architektonické a inžinierske činnosti: technické testovanie a analýza	11
Vedecký výskum a vývoj	4
Reklama a prieskum trhu	1
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	2
Veterinárne činnosti	1
Prenájom a lízing	1
Sprostredkovanie práce	8
Bezpečnostné a pátracie služby	9
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	5
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	5
Verejná správa a obrana: povinné sociálne zabezpečenie	109
Vzdelávanie	100
Zdravotníctvo	41
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	6
Sociálna práca bez ubytovania	4
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	2
Činnosti herní a stávkových kancelárií	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1
Činnosti členských organizácií	1
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	2
Ostatné osobné služby	9
Činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu	4
Spolu	2521

Zdroj: SODB 2011

3.2.5 Vzdelanostná štruktúra

Investície do ľudských zdrojov sa považujú za jedny z najefektívnejších. V modernej ekonomike zohráva vzdelanie a kvalifikácia rozhodujúcu úlohu, a to nielen pri rozhodovaní o lokalizácii. Školské vzdelanie je výrazom kultúrnej vyspelosti každej spoločnosti. Je jedným z činiteľov ovplyvňujúcich životnú úroveň a podmieňujúcich úspešný rozvoj národného hospodárstva vo všetkých jeho oblastiach.

Štruktúra obyvateľstva podľa dosiahnutého stupňa vzdelania vychádza z posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011. Najväčší podiel najvyššieho

dosiahnutého vzdelania v Moravskom Lieskovom i v okrese Nové Mesto nad Váhom predstavuje skupina obyvateľov s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou. Všetky ostatné vzdelanostné skupiny obyvateľov nám približuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Moravské Lieskové a okresu Nové Mesto nad Váhom v roku 2011

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Moravské Lieskové		Okres Nové Mesto nad Váhom	
	absolútne	%	absolútne	%
Základné	424	16,8	8474	13,5
Učňovské bez maturity	416	16,5	10340	16,5
Stredné odborné (bez maturity)	311	12,4	7159	11,4
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	102	4,1	2309	3,7
Úplné stredné odborné (s maturitou)	545	21,5	13995	22,3
Úplné stredné všeobecné	91	3,6	2390	3,8
Vyššie odborné	22	0,9	810	1,3
Vysokoškolské bakalárske	47	1,9	1209	1,9
Vysokoškolské Ing., Mgr., MUDr.	143	5,8	5536	8,8
Vysokoškolské doktorandské	3	0,1	253	0,4
Bez vzdelania	374	14,8	8347	13,3
Nezistené	43	1,6	1885	3
Spolu	2521	100	62707	100

Zdroj: www.statistics.sk, SODB 2011

3.2.6 Národnostná štruktúra

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej alebo etnickej menšine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, ani reč, ktorú občan prevažne používa alebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej alebo etnickej menšine.

Územie obce obýva najviac obyvateľov slovenskej národnosti (91%). Druhou najpočetnejšou národnosťou je česká s podielom 1,1% obyvateľov. Svoju národnosť neuviedlo 6,8% obyvateľov.

Tab. 13: Národnostná štruktúra v obci Moravské Lieskové v roku 2011	
Národnosť	Počet obyvateľov
slovenská	2294
maďarská	4
ukrajinská	2
česká	27
poľská	1
ruská	1
moravská	7
bulharská	1
ostatné	2
nezistená	172

Zdroj: www.statistics.sk, SODB 2011

3.2.7 Náboženská štruktúra

Náboženstvo, alebo zriedkavo relígia, je vzťah človeka k posvätnému, prostredníctvom ktorého človek transcenduje svoju skúsenosť s vonkajšou realitou. V úzkom zmysle je náboženstvo vierou v jedného Boha alebo vo viacerých bohov.

V Moravskom Lieskovom žije 37,9% obyvateľov, ktorí vyznávajú rímskokatolícke náboženstvo a 34,1% obyvateľov hlásiacich sa k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Tieto cirkvi sú v obci najpočetnejšie. Ďalšie náboženstvá predstavuje len zopár osôb. Bez vyznania je 15,8% a u 10,7% sa nepodarilo zistiť ich príslušnosť k niektorej cirkvi.

Tab. 14: Náboženská štruktúra obyvateľov obce Moravské Lieskové v roku 2011	
Náboženstvo	Počet obyvateľov
Rímskokatolícka cirkev	955
Gréckokatolícka cirkev	5
Pravoslávna cirkev	2
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	860
Evanjelická cirkev metodistická	9
Apoštolská cirkev	2

Cirkev československá husitská	1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	4
Kresťanské zbory	8
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2
Ostatné	4
Bez vyznania	398
Nezistené	270

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

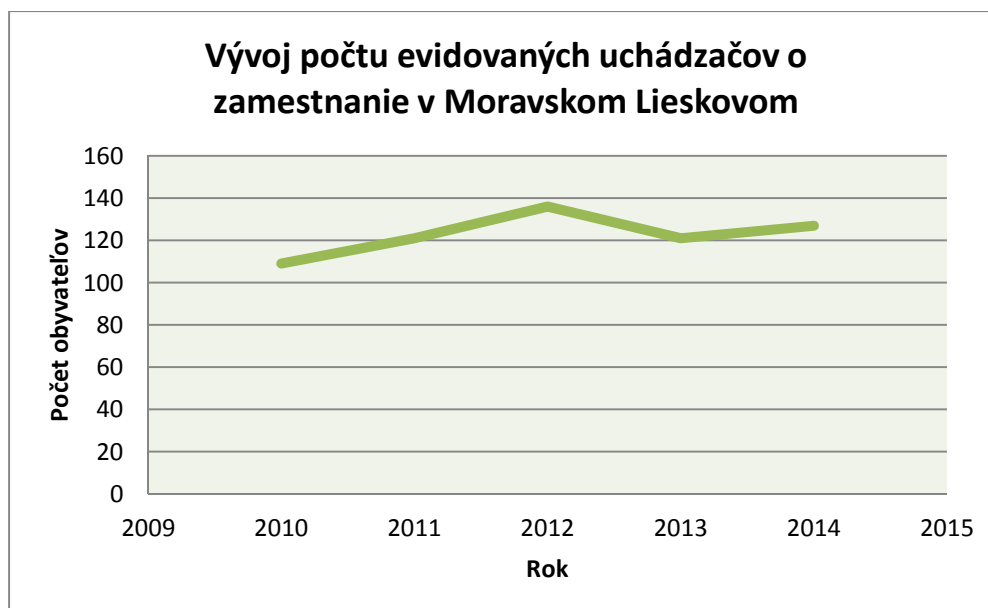
3.2.8 Zamestnanosť a nezamestnanosť

Všetko práceschopné obyvateľstvo sa člení na tri základné skupiny: zamestnaní, nezamestnaní a ostatní.

Druhú skupinu tvoria teda nezamestnaní, ktorí aktívne hľadajú prácu, alebo sa chcú vrátiť do práce. Aby bol niekto považovaný za nezamestnaného, musí byť v Slovenskej republike zaregistrovaný v ÚPSVaR.

V Moravskom Lieskovom sa počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2010-2014 pohyboval medzi 109-136 obyvateľov. Naposledy v roku 2014 počet evidovaných uchádzačov dosiahol počet 127 obyvateľov (5%).

Graf 4: Vývoj počtu nezamestnaných v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014

Zdroj: www.statistics.sk, 2015

4 HOSPODÁRSTVO

4.1 Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

Na území obce Moravské Lieskové sa nachádza 3652 ha pôdy. Poľnohospodárskej pôdy sa nachádza v katastri 2355,14 ha, čo predstavuje 64,66 % z celkovej výmery obce. Orná pôda zaberá 988,56 ha (42 % z p.p.), trvalé kultúry 137,27 ha (5,8 % z p.p.) a trvalé trávne porasty 1229,31 ha (52,2 % z p.p.). Spolu sa v katastri nachádza 1286,93 ha nepoľnohospodárskej pôdy. Nepoľnohospodársku pôdu tvoria vodné plochy, ktoré spolu zaberajú 35 ha, zastavané plochy 160 ha, lesy a lesné porasty 1052 ha a ostatné plochy 39 ha. V lesoch môžeme nájsť rôzne druhy drevín. Najčastejšie sú však- hrab obyčajný, dub zimný a dub letný, javor mliečny, lipa malolistá i veľkolistá.

Hospodársky dvor spravuje spoločnosť M.E.A. AGRO Moravské Lieskové, ktorá obhospodaruje väčšinu ornej pôdy v k. ú. Moravské Lieskové na zmluvne prenajatej pôde od známych vlastníkov a SPF. Vykonáva poľnohospodársku činnosť v k.ú. obce a obhospodaruje celkom 1220 ha, z toho 837,5 ha ornej pôdy a zvyšok tvoria TTP. Značná časť výmery sa nachádza v CHKO Biele Karpaty.

Poľnohospodárska výroba je zameraná na pestovanie obilnín, olejní, cukrovej repy, krmovín na ornej pôde, údržbe TTP a starostlivosť o repozitórium, ako ochrany genofondu jadrovín a kôstkovín – t.j. jabloní a marhúľ.

Živočíšna výroba je zameraná na výkrm jatočných ošípaných a udržiavanie základného obrátového stáda.

Tab. 15: Využitie pôdneho fondu v obci Moravské Lieskové v ha						
Poľnohospodárka pôda			Nepoľnohospodárka pôda			
Orná pôda	Trvalé kultúry	TTP	Lesný pozemok	Vodná plocha	Zastavané plochy	Ostatná
988,56	137,27	1229,31	1051,27	35,73	160,59	39,34
2355,14			1286,93			
Spolu rozloha katastra obce je 3642,07 ha						

Zdroj: www.katasterportal.sk, 2015

4.2 Priemysel

Priemysel sa zahŕňa do II. sektoru, teda sekundárnej sféry (druhovýroby). Zahŕňa hospodárske výrobné odvetvia, vo výrobnom procese ktorých sa spracovávajú produkty primárnej sféry. Patrí sem spracovateľský priemysel, výroba a rozvod elektriny, plynu a vody a stavebníctvo.

4.3 Technická infraštruktúra

Pod pojmom technická infraštruktúra si možno predstaviť všetko, čo súvisí s technickým zariadením a technickou obsluhou územia. Zaraďuje sa sem napr. dopravná infraštruktúra, energetické siete, zásobovanie vodou, kanalizácia, odpadové hospodárstvo, telekomunikačné siete, atď. Nasledujúca tabuľka prezentuje prehľad technickej infraštruktúry v obci Moravské Lieskové.

Tab. 16: Prehľad technickej infraštruktúry v obci Moravské Lieskové	
Typ infraštruktúry	Súčasný stav
Verejný vodovod	Nie
Verejné studne	Áno
Pramene pitnej vody	Áno
Vodojem	Áno
Verejná kanalizácia	Nie
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	Nie
Skládka TKO	Nie
Separovaný zber	Áno
Zberný dvor pre separovaný zber	Nie
Kompostovisko	Nie
Rozvodná sieť plynu	Áno
Pripojenie na sieť internet	Áno
Verejný internet	Nie
Verejný prístupový bod	Nie
Internetová kaviareň	Nie
Pokrytie signálom Orange	Áno
Pokrytie signálom Telekom	Áno
Pokrytie signálom O2	Áno
Pokrytie signálom 4ka	Áno
Verejné osvetlenie	Áno
Miestny rozhlas	Áno
Káblová televízia	Nie
Pošta	Áno
Cintorín	Áno
Dom smútku	Áno

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

4.3.1 Dopravná infraštruktúra

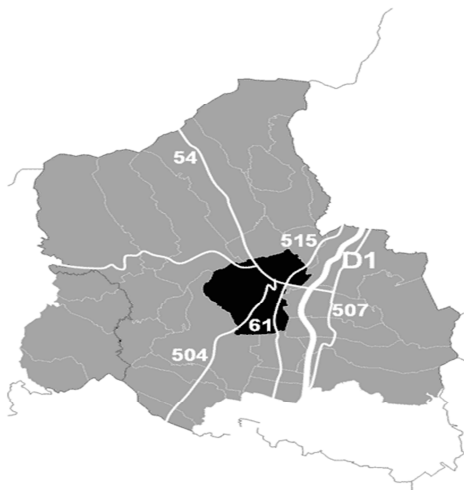
V širších súvislostiach treba rešpektovať a podporovať väzby obce na vyššiu vybavenosť okresného mesta Nové Mesto nad Váhom, krajského mesta Trenčín a tiež vzájomné väzby susedných obcí, ktoré majú najväčšie prirodzené vzťahy.

Výhodná dopravná poloha je jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcich rozvoj obce. Pozícia voči významným dopravným cestám a uzlom je dôležitým lokalizačným činiteľom. Tento činiteľ zohral svoju úlohu i v prípade obce Moravské Lieskové.

Cez katastrálne územie obce Moravské Lieskové prechádzajú nasledovné cesty:

I. trieda:	I/54	Nové Mesto nad Váhom - Šance
III. trieda:	III/054/ 19	Nové Mesto nad Váhom – Moravské Lieskové
	III/581 13	Bzince pod Javorinou – Moravské Lieskové

Obr. 4: Najvýznamnejšie cestné trasy v regióne

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové

Ochranné pásmo ciest I. triedy je 50 m od osi vozovky, u ciest III. Triedy 20 m od osi vozovky. Správa ciest v súčasnosti v predmetnom k.ú. neuvažuje s rozvojom cestnej siete.

Komunikácia I. triedy č. 54 je vedená mimo zastavanej časti obce, pri jej západnom okraji na viacerých miestach kopíruje jej hranicu. Táto cesta je dopravnou osou celého katastra. Ležia popri nej mnohé osady roztrúsené od samotnej obce až po štátnu hranicu. Dve štátne cesty III. Triedy (054 19, 581 13) zasahujú do južnej časti katastra a stretávajú sa v centre obce. Ostatné miestne komunikácie sú napojené na vyššie spomínané komunikácie a majú charakter najmä obslužných komunikácií. Hlavné pešie ťahy nie sú vždy potvrdené pešími komunikáciami.

Hromadná doprava je zabezpečovaná pravidelnou autobusovou dopravou SAD ako spojenie medzi obcou Moravské Lieskové a mestami Nové Mesto nad Váhom a Stará Turá. V k.ú. Moravské Lieskové sa nachádza celkovo 13 autobusových zastávok (z toho 4 v obci). Frekvencia autobusových spojov je pomerne dostačujúca.

Železničná doprava sa riešeného územia bezprostredne nedotýka. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v Novom Meste nad Váhom na trati Bratislava – Čierna nad Tisou (vzdialenosť 9 km po ceste). Spojenie stanice s obcou zabezpečujú pravidelné autobusové spoje.

Povrch takmer všetkých miestnych komunikácií aj štátnych ciest 3. triedy je v zlom, miestami veľmi zlom stave, chýbajú uličné vpuste a často chodníky popri cestách. Veľa ciest v obci má nevyhovujúcu šírku vozovky.

V obci sa nachádza parkovisko pred Obecným úradom, cintorínom, Kultúrnym domom Moravské Lieskové, v rámci bytoviek, v centre obce, parkovisko má aj Brestové-potraviny Jednota, Bučkovec- otoč autobusu, Kultúrny dom Bučkovec a Osvetový dom (budova múzea). Najväčšie parkovisko sa nachádza pred cintorínom s kapacitou 50 parkovacích miest. Garážovanie vozidiel je v súkromných garážach rodinných domov, na cestách pred domom, obecná garáž sa nachádza v požiarnej zbrojnici, v bývalej policajnej budove, v základnej škole a na Bučkovci- v objekte starej školy.

4.3.2 Energetická infraštruktúra

V katastrálnom území obce sa nachádza 14 trafostaníc – 11 trafostaníc v majetku ZSE, a.s. a 3 súkromné trafostanice. Ich výkon postačuje na momentálny stav zariadenia. Uvažuje sa postupne o ich rekonštrukcii z hľadiska výkonovej bilancie a rozvoja siete.

Územím obce Moravské Lieskové neprechádza žiadna trasa elektrického vedenia VVN. Vzdušné vedenie VN 22 kV je vedené od štátnej hranice pozdĺž štátnej cesty až k areálu PD, za ktorým sa toto vedenie zatáča v smere do k.ú. Dolné Srnie.

4.3.3 Plynofikácia

Popis sústavy rozvodov plynu v katastrálnom území Moravské Lieskové je nasledovný:

- VTL rozvody s pretlakom do 2500 kPa
- NTL rozvody s pretlakom do 2 kPa 1622 m
- STL2 rozvody s pretlakom do 400 kPa 17981 m

- Regulačné stanice – RS Moravské Lieskové- obec, RS Moravské Lieskové- Brestové

Na ochranu plynárenských zariadení a priamych plynovodov sa zriaďujú ochranné pásma. Vzdialenosť ochranného pásma na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologickej časti plynárenského zariadenia je 4 metre pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm (všetky potrubia v k.ú.) a 8 metrov pre technologické objekty (regulačné stanice). Ochranné pásmo pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa (všetky NTL a STL rozvody v k.ú.) je 1 meter.

Plynifikácia obce bola dokončená v roku 1997. V budúcnosti je možné počítať s uskutočnením investičných zámerov spojených s obnovou a rekonštrukciou jestvujúcich zariadení, realizácia ktorých bude vyplývať z aktuálneho technického stavu distribučnej siete.

4.3.4 Vodné hospodárstvo

Obec Moravské Lieskové má vybudovaný obecný vodovod, ktorý zásobuje vodou obyvateľov zastavaného územia samotnej dediny. V roku 2004 bolo dokončené rozšírenie tohto vodovodu spolu s výstavbou vodojemu (2 x 400 m³), čerpacej stanice a výtlačného potrubia medzi nimi. Obecný vodovod je zásobovaný vodou z prírodného potrubia TVS dimenzie DN 250. Obecný vodovod sa s prírodným vodovodným potrubím spája vo vodomernej šachte umiestnenej na juhovýchodnom okraji obce.

4.3.5 Kanalizácia

V súčasnej dobe obec nemá vybudovanú súvislú kanalizačnú sieť na odvádzanie splaškových odpadových vôd. Odkanalizovanie je riešené samostatnými čiastkovými stokami a priekopami na odvedenie dažďových vôd, tieto však nezodpovedajú legislatívnym požiadavkám na dopravu splaškových odpadových vôd. Odpadové vody sú zachytené lokálne v žumpách (ktoré sú v mnohých prípadoch netesné) a likvidované odvozom fekálnymi vozidlami na najbližšiu vyhovujúcu jestvujúcu ČOV, alebo vývozom na polia.

V Moravskom Lieskovom bola v minulosti z časti vybudovaná gravitačná splašková kanalizácia ukončená na ČOV. Táto kanalizácia v dnešnej dobe slúži na odvádzanie prevažne dažďových vôd a tiež sú do nej zaústené prepady zo septikov. ČOV je v súčasnosti mimo prevádzky a vzhľadom k jej technickému stavu nie je možné jej opätovné uvedenie do prevádzky. Pre ďalší rozvoj je potrebné zabezpečiť bezpečné odvedenie odpadových splaškových vôd a ich likvidáciu.

4.3.6 Informačné systémy, telekomunikácie, internet

Obec je pokrytá sieťou miestneho rozhlasu, pričom tento je využívaný na obecné spravodajstvo, oznamy obce, občanov a miestnej spoločnosti, počuteľnosť obecného rozhlasu je v každej časti obce nedostačujúca. Obecný úrad ponúka okrem služieb miestneho rozhlasu aj služby v podobe kopírovania, faxu a poskytovania informácií.

Aktuálne oznamy vyhlasované obecným rozhlasom si môžu občania priebežne pozerať aj na internetovej stránke obce, ktorá je na veľmi dobrej úrovni. V prípade záujmu o vyhlásenie je potrebné nahlásiť príslušný text telefonicky alebo osobne na Obecnom úrade.

V obci je umiestnená 1 informačná tabuľa, ktorá okrem všeobecných informácií poskytuje aj aktuálne informácie o dianí v obci.

Telekomunikačné spojenie je realizované prostredníctvom telefónnych prípojek poskytovateľa spoločnosti Slovak Telekom, a.s.

Okrem toho je možné v obci využívať aj bezdrôtové telekomunikačné siete, tzn. mobilné. Tie v súčasnosti poskytujú v obci štyria operátori: Orange Slovensko, a.s., Slovak Telekom, a.s., O2 Slovakia, s.r.o. a 4ka (poskytovateľ služieb SWAN, a.s.)

Digitálna ústredňa ATU sa nachádza v centre obce v budove pošty.

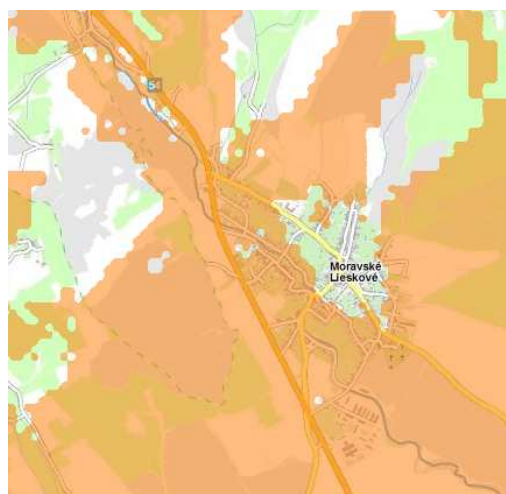
Televízny signál je zabezpečený na prijateľnej a uspokojivej úrovni prostredníctvom televízneho vykryvača na kopci Javorina. V obci nie je káblová televízia, prevažná časť obyvateľstva má digitálnu televíziu, resp. satelitné prijímače.

Obr. 5: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora Orange Slovensko (vonku)

3G/HSPA+ vonku (21 Mb/s)

4G vonku (73 Mb/s)

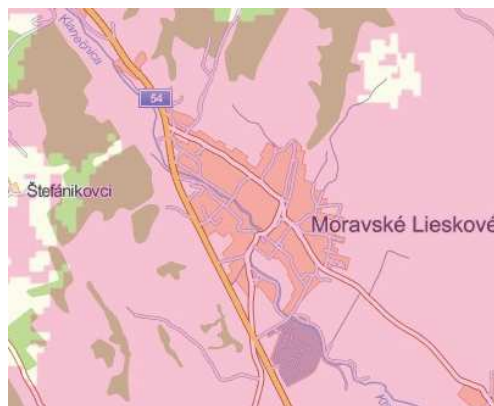
Zdroj: www.orange.sk, 2015

Obr. 6: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora Slovak Telekom (vonku)

3G/HSPA+(21 Mb/s)

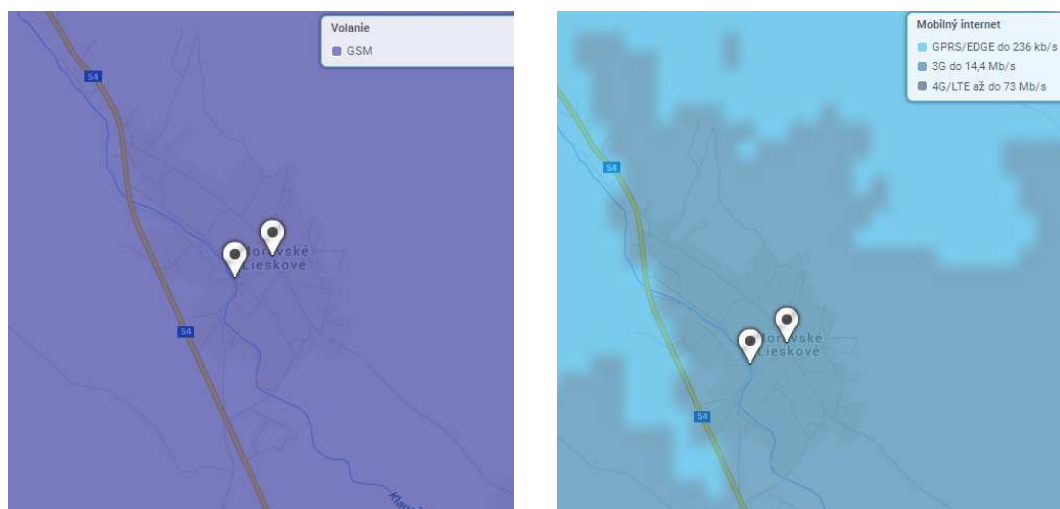

4G /LTE (73 Mb/s)

Zdroj: www.telekom.sk, 2015

Obr. 7: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora O2 Slovakia (vonku)

Zdroj:www.o2.sk, 2015

Obr. 8: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom 4G telefónneho operátora 4ka (vonku)

Zdroj:www.4ka.sk,2015

Prehľad jednotlivých operátorov a ich poskytované služby predstavuje nasledujúca tabuľka.

Tab. 17: Telekomunikačné a internetové služby v obci Moravské Lieskové

Operátor /sieť	GSM	GPRS	EDGE	3G/HSP A (21 Mb/s)	3G/HSPA + (42 Mb/s)	4G/LTE (73 Mb/s)	4G/LTE (150 Mb/s)	Optika	ADSL /VDSL/ DSL
Telekom	A	A	A	A	N	A	N	N	A
Orange	A	A	A	A	A	A	N	N	A
O2	A	A	A	A	A	N	N	N	N
4ka	A	A	A	N	N	N	N	N	N
Slovanet	N	N	N	N	N	N	N	N	N

Zdroj: vlastné spracovanie, webové stránky operátorov, 2015

Poznámka: A = pokrytie signálom, služby sú poskytované N = signál nie je, alebo služba nie je poskytnutá

4.4 Sociálna infraštruktúra

Pod pojmom sociálna infraštruktúra rozumieme zariadenia poskytujúce obyvateľstvu služby, ktoré mu zabezpečujú život, rozvoj a oddych. Jej súčasťou sú zariadenia vzdelávacie, stravovacie, kultúrne, športové, administratívne.

4.4.1 Domový a bytový fond

Úroveň bývania je jednou zo základných charakteristík životnej úrovne obyvateľstva. Jej vývoj úzko súvisí s rastom počtu obyvateľstva, jeho štruktúrou a rozmiestnením. Ovplyvňuje úroveň reprodukcie pracovných síl, pôsobí na celkový životný štýl obyvateľstva.

Obec Moravské Lieskové ponúka svojim obyvateľom pre život spolu 837 bytov. Tieto byty sa nachádzajú v rodinných domoch i bytových domov. V obci sa v roku 2011 nachádzalo 12,2% bytov, ktoré boli vystavané pred rokom 1919. Po roku 1919 nastala intenzívna bytová výstavba, kedy každé desaťročie až do roku 1980 pribudlo v priemere 14,9% nových bytov. V období rokov 1981-1990 pribudlo 10,3% bytov a v rokoch 1991-2000 2,6% bytov. Po roku 2001 bolo vystavaných takmer 6% nových bytov. Až u 9,3% bytov sa nepodarilo zistiť ich rok výstavby.

Tab. 18: Trvale obývané byty v Moravskom Lieskovom podľa obdobia výstavby

Rok výstavby	Počet bytov
pred r. 1919	102
1919 - 1945	136
1946 - 1960	127
1961 - 1970	108
1971 - 1980	128
1981 - 1990	86
1991 - 2000	22
2001-2005	17
2006 a neskôr	33
nezistené	78
spolu	837

Zdroj: www.datacube.statistics.sk, SOBD 2011

Vzhľadom na hustotu obývanosti je zrejmé, že 47,4% bytov je obývaných 3-5 obyvateľmi. Z nich je 38% takých bytov, na ktorých pripadá 0,5 až menej ako 1 obytnej miestnosti na obyvateľa. Na 34,5% pripadá 1 až menej ako 1,25 obytnej miestnosti. Na 1% bytov pripadá 2,5 a viac obytnej miestnosti na obyvateľa pri obývanosti 3-5 obyvateľmi. Vo viac ako 75% bytov, v ktorých žije len 1 osoba na ňu pripadá 3 a viac obytných miestností. V 70,5% bytov, v ktorých žije 6 a viac osôb pripadá na jednu osobu 0,5-menej ako 1 obytnej miestnosti.

Tab. 19: Hustota obývanosti v trvalo obývaných bytoch v Moravskom Lieskovom v roku 2011

Hustota obývanosti	Počet bytov pri obývanosti			
	1 obyv.	2	3-5	6 a viac
menej ako 0,5 obytnej miestnosti na obyvateľa	0	0	6	16
0,5 až menej ako 1,0 obytnej miestnosti	0	7	150	43
1 až menej ako 1,25 obytnej miestnosti	6	34	136	1
1,25 až menej ako 1,5 obytnej miestnosti	0	0	53	0
1,5 až menej ako 2,0 obytnej miestnosti	0	80	37	1
2,0 až menej ako 2,5 obytnej miestnosti	37	36	8	0

2,5 až menej ako 3,0 obytnej miestnosti	0	11	2	0
3,0 obytnej miestnosti na obyvateľa a viac	143	16	2	0
Nezistené	4	1	0	0
Spolu	190	185	394	61

Zdroj: www.datacube.statistics.sk, SOBD 2011

V obci sa nachádza najviac bytov (44,9%), ktoré majú rozlohu 81-120 m². Na 1,8% bytov pripadá rozloha menšia ako 40 m² a 15,8% bytov má viac ako 120 m².

Tab. 20: Obývanosť bytov podľa celkovej rozlohy podlahovej plochy bytu v m²

celková rozloha podlahovej plochy bytu v m²	byty v rodinných domoch	byty v bytových domoch
menej ako 40	15	1
40-80	196	94
81-120	370	19
120+	137	0
Spolu	723	144

Zdroj: www.datacube.statistics.sk, SOBD 2011

Vybavenie domácností je výsledkom ekonomickej aktivity a kúpyschopnosti obyvateľov. V dnešnej dobe je samozrejmosťou byť v telefonickom spojení s okolitým svetom. Aj preto má 11,9% obyvateľov nielen mobilný telefón, ale je zároveň pripojených na pevnú telefónnu linku. Osobný počítač alebo notebook vlastní 40,6% domácností a 37,7% je pripojených aj na internet. Podľa SODB vlastnila v roku 2011 každá druhá domácnosť osobný automobil.

Tab. 21: Obývané byty podľa vybavenosti a pripojenia domácností v roku 2011

vybavenosť domácností	počet bytov	
	absolútne	%
mobilný telefón	632	72,9
osobný PC/notebook	352	40,6
osobný automobil	441	50,9
pevná telefónna linka	338	39
internet	327	37,7

Zdroj: www.datacube.statistics.sk, SOBD 2011

4.4.2 Školstvo

Vzdelávanie, kultúra a šport je najlepšou a najúčinnnejšou prevenciou proti nebezpečným vplyvom súčasného sveta na formovanie osobnosti a vývoj zdravého jedinca.

Zriaďovateľom školy je Obec Moravské Lieskové. Škola má právnu subjektivitu od 1.1.2002. Spojená škola je umiestnená v 3 budovách a združuje základnú, materskú a základnú umeleckú školu.

V školských rokoch 2010-2014 klesol počet žiakov v ZŠ o takmer 40 žiakov. Opačný prípad nastal v počte žiakov MŠ, kde počet žiakov v priebehu 4 rokov vzrástol o vyše 20 žiakov. Čo sa týka ZUŠ, počet žiakov individuálneho vyučovania klesol o 8 žiakov, ale počet skupinového vyučovania o rovnaký počet vzrástol.

Tab. 22: Počet žiakov spojenej školy v školských rokoch 2010-2014				
Organizačná zložka	2010/2011 (stav k 15.9.2010)	2011/2012 (stav k 15.9.2011)	2012/2013 (stav k 15.9. 2012)	2013/2014 (stav k 15.9. 2013)
ZŠ	230	227	209	193
MŠ	44	44	47	66
ZUŠ- individuálne	79	79	74	71
skupinové	53	53	63	61

Zdroj: www.sml.edupage.org, www.zsml.edupage.org, 2015

Počet pedagogických a nepedagogických zamestnancov v školských zariadeniach v jednotlivých rokoch predstavuje tabuľka 22.

Tab. 23: Počet pedagogických a nepedagogických zamestnancov spojenej školy v školských rokoch 2010-2013					
Zamestnanci	Organizačná štruktúra	Stav k 1.9.2010	Stav k 1.9. 2011	Stav k 1.9. 2012	Stav k 1.9. 2013
Pedagogickí	ZŠ	24	24	22	21
	MŠ	4	4	4	6
	ZUŠ	9	7	7	6
Nepedagogickí	ZŠ	10	11	11	10
	MŠ	3	1	1	2
	ZUŠ	2	2	2	2

Zdroj: www.sml.edupage.org, www.zsml.edupage.org, 2015

V školskom roku 2015/2016 boli otvorené nasledujúce krúžky pre žiakov I. stupňa:

Šikovníček, Šikovné ruky,

pre žiakov II. stupňa:

Florbalový, Mediálny, ŠIK-Kuchár-ka

a pre žiakov I. a II. stupňa sú spoločné krúžky: Futbalový, Historicko-lovecký, Informatický, Tvorivá dielňa a Z domu do divočiny.

4.4.3 Zdravotníctvo

Dostupnosť kvalitných zdravotníckych služieb je jedným z dôležitých indikátorov celkovej kvality života obyvateľov. Obyvateľom obce je poskytnutá základná odborná starostlivosť. Najbližšia nemocnica s poliklinikou je v okresnom meste Nové Mesto nad Váhom.

V intraviláne obce sú zriadené dve ambulancie pre dospelých, stomatológ a zubný technik. Ambulancia detského lekára nie je v súčasnosti zriadená. Uvedené ambulancie sú zriadené v rámci zdravotného strediska- budovy v centre obce. Budova zdravotného strediska je samostatne stojaci objekt, skladajúceho sa z dvoch budov medzi sebou prepojených otvorenou zastrešenou pergolou. V budove vpravo od vjazdu do areálu sú umiestnené priestory zdravotného strediska, v ľavej budove je z prevažnej časti umiestnená lekáreň. Budova bola postavená v 80. rokoch 20. storočia, stav objektu je prísluší veku budovy. V areáli zdravotného strediska sa nachádza štvorbytovka pre personál.

4.4.4 Sociálna starostlivosť

V obec ponúka nájomné bezbariérové byty s možnosťou poskytovania nadštandardných služieb, ktoré sú stavebne usporiadané na celoročné bývanie osôb v seniorskom veku.

4.4.5 Obchod a služby

Maloobchod v obci prezentujú 4 potraviny (z toho 2 na kopaniciach), predajňa domácich potrieb, novín a drogérie (H-Spektrum), 1 predajňa textilu a obuvi s galantériou. Medzi služby poskytované v obci patrí pálenica, kaderníctvo, oprava motoriek, 2 autoservisy, stávková kancelária, kvetinárstvo.

4.4.6 Kultúra a kultúrne zariadenia

Morálka, medziľudské vzťahy, prístup k živej aj neživej prírode, duchovné i materiálne zachovávanie vytvorených hodnôt, rozvoj vzdelania, odborného aj všeobecného poznania, pozitívnych tradícií, tvorivé umelecké aktivity, to všetko tvorí a ovplyvňuje kultúrnu úroveň obyvateľov obce. Tieto vnútorné znaky kvality života každého jednotlivca sú základným pilierom pre celkový rozvoj obce. V rámci strategického plánovania komunitného rozvoja je nadmieru dôležité postaviť rozhodovanie vo všetkých oblastiach rozvoja na jednotných hodnotách v rebríčku priorít pre obec. Tie by mali predstavovať najmä tradičné duchovné princípy, ktoré by zohľadňovali súčasný stav kultúrnej úrovne spoločnosti. Kultúrna úroveň by sa nemala vnímať ako ekvivalent materiálnej prosperity.

Od 90. rokov minulého storočia existujú v obci 2 dychové hudby: Bučkovanka a Lieskované. Dychový orchester Lieskované ukončil svoju činnosť v roku 2014. Folklórnu tradíciu reprezentuje folklórna skupina Kasanka.

Okrem hudobných a tanečných organizácií sa tu nachádzajú aj iné spolky a organizácie, napr. Jednota dôchodcov Slovenska, Včelári a Jaskyniari.

V súčasnosti sa v obci nachádzajú tieto kultúrne zariadenia: kultúrny dom s kapacitou 200 ľudí, osvetový dom, kultúrny dom (kapacita 80 ľudí) a prírodný amfiteáter v časti Bučovec, Múzeum ľudovej kultúry, knižnica, evanjelický i rímskokatolícky kostol, kaplnka v Šancoch, cintorín a dom smútku.

Obecná knižnica je otvorená v pondelok od 12:00-15:30 a v stredu od 13:00-17:00.

Takmer každý mesiac sa v obci usporiada kultúrne podujatie. Ich prehľad v roku 2015 sledujeme v tabuľke.

Tab. 24: Plán akcií v roku 2015	
Mesiac	Akcia
Marec	Veľkonočné tvorivé dielne
Apríl	Oslavy 70. výročia oslobodenia obce
Apríl	Stavanie mája
Máj	Nepoznané Lieskové
Máj	MDD
Jún	Na plný dych
August	Dožinky
Október	Úcta k starším

November	Lampiónový sprievod
December	Mikuláš
December	Vianočné trhy

Osobnosti obce

Jozef Hollý – evanjelický farár, národovec, spisovateľ, k jeho najznámejším dielam patrí Kubo, Geľo Sebechlebský, Amerikán, Mánotratný syn.

ThDr. Jozef Buday – rímsko – katolícky kňaz, spisovateľ, predovšetkým ľudových a náboženských diel, na jeho podnet bol vystavaný novorománsky katolícky kostol.

Martin Rázus – evanjelický farár, spisovateľ, básnik, náš kraj opísal v 4- zväzkovom románe Svety.

Ján Adamovič – zakladateľ továrne na obuv “ADAM”, staral sa o voľný čas zamestnancov, vybudoval ihrisko, podporoval telovýchovnú jednotu Sokol, folklórnu skupinu, plánoval výstavbu novej ulice.

Štefan Svetský – národovec, zberateľ, svojou zberateľskou činnosťou pomáhal Slovenskému Národnému múzeu a Matici slovenskej, vydal prvé pohľadnice Moravského Lieskového.

Anna Ivanová – spisovateľka, v obci pôsobila ako učiteľka, so žiakmi nacvičila známu operetku "Jedným sníčkom anjeličkom".

František Poloczek – učiteľ, riaditeľ, spoluzakladateľ dychového súboru ADAM, zaznamenával staré ľudové piesne, ktoré vydal v dvoch zväzkoch.

Elena Holécziiová – dcéra Jozefa Hollého, čipkárka, národná umelkyňa.

Ján Šimko – pilot československej bombardovacej jednotky v Anglicku počas II. svet. vojny, bol vyznamenaný medailou za chrabrosť.

Juraj Adamovič – národovec, počas vojny sa aktívne zapájal do medzinárodného protifašistického odpoja.

Dušan Krist Mitana – spisovateľ, k jeho dielam patria Psie dni, Slovenský poker, Patagónia, Koniec hry.

4.4.7 Športové zariadenia a kluby

Z organizovaného športu možno spomenúť najmä futbal. Obec reprezentuje futbalový oddiel TJ Iskra, ktorý má mužstvo dospelých (8. liga NM), mužstvo dorastu (6. liga JUH) a mužstvo starších žiakov (5. liga „B“). Futbal má v obci veľa priaznivcov, je

najmasovejším a najobľúbenejším športom všetkých vekových kategórií. Futbalové zápasy sa konávajú počas sezóny pravidelne každú nedeľu na futbalovom ihrisku v Moravskom Lieskovom. Futbalové ihrisko sa nachádza na okraji obce pri rieke Klanečnica, pod lesom v peknom prostredí. Ponúka možnosť zašportovať si, sú tu detské hojdačky, veľké ohnisko, občerstvenie. Ihrisko vďaka svojej polohe slúži tiež ako výborný priestor na akcie väčšieho rozsahu – napr. oslava MDD. Ďalšia športová činnosť je možná na ihrisku pri ZŠ a v multifunkčnom ihrisku (tenis, volejbal, basketbal, futbal) pri materskej škole.

Zo športov má v obci tradíciu aj vzpieračstvo. Tunajší úspešný vzpieračský oddiel SOKOL bol založený už v roku 1961. Zaznamenal úspechy ako na slovenských, tak aj európskych a svetových majstrovstvách.

V poslednom období sú veľmi aktívni členovia kolkárskeho oddielu. Využívajú priestory kolkárne v Srdovom, kde sa v minulosti plánoval vybudovať areál športov. Zhotovený bazén však pre nedostatok vody neplní svoju funkciu. Kolkári sa zapojili do súťaží v rámci okresu.

V obci pôsobí aj hokejový klub, ktorého nadšenci dochádzajú na tréningy do Nového Mesta nad Váhom.

Posledným je fitness klub Relax centrum (posilňovňa, aerobik, kalanetika, stolný tenis), ktorý poskytuje svoje služby verejnosti nielen z obce, ale aj okolia.

4.4.8 Hasičský zbor

V obci pôsobí 1 obecný hasičský zbor, ktorý má 9 členov a 2 dobrovoľné hasičské zbory (Moravské Lieskové a Bučkovec). Požiarna zbrojnica sa nachádza v centre obce oproti Obecnému úradu, druhá zbrojnica je čiastočne zriadená na Bučkovci.

4.4.9 Ubytovanie a stravovacie zariadenia

V obci sa nenachádza žiadne ubytovacie zariadenie. Stravovacie zariadenie sa nachádza v obci len jedno: Pohostinstvo u Ikáša- v dedine, možnosť stravovania len v čase obedu, vo večerných hodinách Pizza. Ostatné dve sú len pohostinstvá s predajom alkoholických a nealkoholických nápojov. Sú to: Pohostinstvo u Trchal- v dedine a Pohostinstvo u Maroša- na Bučkovci.

5 CESTOVNÝ RUCH

Moravské Lieskové sa nachádza v turistickom regióne Podjavorina, v prekrásnom prostredí, zasadenom do nádhernej prírody bohatej na zaujímavé rastlinstvo a živočíšstvo. V obci sú cyklistické chodníky vedúce k Javorine (Dolné Srnie- Paprad'- zelená trasa). Neďaleko na vrchu Veľká Javorina (k.ú. Lubina, 970 m n.m.) sú 4 lyžiarske vleky. Ďalšie lyžiarske vyžitie je možné v obci Kalnica pri Novom Meste nad Váhom (cca 15km) a Bezovec (cca 30 km).

V lete je možné ísť za osviežením a oddychom na rekreačnú vodnú plochu Zelená voda pri Novom Meste nad Váhom, kde sa konávajú rôzne kultúrne podujatia, Dubník v Starej Turej a kúpalisko v susednej českej obci Strání.

Tí, ktorí majú radi históriu môžu navštíviť Beckovský hrad (cca 10 km), Čachtický hrad (cca 15 km) a hrad Tematín (cca 20 km). Ďalšie pamiatky v okolí sú: Kostol narodenia panny Márie v Novom Meste nad Váhom, Barokový kostol v Bošáci, Haluzický kostol, Rodný dom J. L. Holubyho, Múzeum v rodnom dome Samuela Štúra v Lubine, Pamätník padlých partizánov na vrchu Roh (Lubina), Renesančný kaštieľ v Zemianskom Podhradí, Evanjelický kostol v Zemianskom Podhradí. Na vrchu Veľká Javorina sa každoročne v letných mesiacoch konajú Slávnosti bratstva Čechov a Slovákov.

Obec má polohu vhodnú na príležitostnú turistiku obyvateľov obce v okolitých lesoch Bielych Karpát – tradične je to zber húb a lesných plodov, poľovníctvo a iné. V obci je veľké množstvo domov využívaných ako sezónne chalupy a cez víkendy pre obyvateľov okolitých i vzdialenejších miest.

Z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu má obec významné postavenie v oblasti kopaničiarskeho osídlenia, kde sú vhodné prírodné a krajinné podmienky s možnosťou využitia pre rekreačné účely – najmä chalupárstvo.

Priamo v obci sa nachádza Múzeum ľudovej kultúry . Nachádzajú sa tu rôzne exponáty, ktoré dokumentujú život a kultúrne zvyky v obci. Múzeum je otvorené na požiadanie.

Obr. 9: Múzeum ľudovej kultúry

Zaujímavé stavby v obci: **Rímskokatolícky kostol**- pôvodne postavený v gotickom slohu v 15.st., z podnetu ThDr. J. Budaya bol kostol zbúraný a vystavaný nový novorománsky. Z pôvodného kostola zostala iba časť obvodového múra veže. Vysvätený bol v roku 1912.

Obr. 10: Rímskokatolícky kostol v obci

Evanjelický kostol bol postavený v r. 1580, rekatolizačným procesom bol však kostol odobraný poddaným. V r. 1786 postavili evanjelici vlastný kostol bez veže. Za pôsobnosti farára J. Lacka bol postavený orgán a v r. 1892 veža.

Obr. 11: Evanjelický kostol

Obr. 12: Kaplnka v Šancoch

Objekty vyhlásené za národné kultúrne pamiatky:

Pomník – Smirnov N. N., na kopaniciach pri hlavnej ceste (obr. 13)

Pamätná tabuľa – Rázus M.(1888 - 1937, spisovateľ), na bývalej fare, Hoštáky

Pamätná tabuľa – Hollý J. (1785 - 1849, básnik), na bývalej fare, Hoštáky

Pamätná tabuľa – Smirnov N. N. (1916 - 1945, vojak), na budove ZŠ

Pamätná tabuľa – Adamovič J. (1916 - 1960, lodný kapitán), na budove zdravotného strediska

Obr. 13: Pomník – Smirnov N.N.

6 EKONOMIKA OBCE

6.1 Hospodárenie obce

Obec vykonáva vlastnú investičnú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov obce a rozvoja obce. Svoje potreby financuje predovšetkým z vlastných príjmov, zo štátnych dotácií, ako aj z ďalších zdrojov.

Vlastné príjmy sú príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania (nájom), výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov, podiely na daniach v správe štátu, výnosy z pokút uložených za priestupky a iné príjmy. Obec môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu.

Výdavky obce tvoria najmä výdavky na výkon samosprávnych funkcií obce, výdavky na údržbu majetku obce a investičné výdavky. Na krytie mimoriadnych výdavkov vo všeobecnom záujme môže obec rozhodnúť o zavedení verejnej dávky (príspevku, poplatku v naturálnom plnení), o vyhlásení dobrovoľnej zbierky alebo o prijatí úveru alebo pôžičky.

6.2 Rozpočet obce

Základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Rozpočet obce obsahuje príjmy a výdavky spojené s činnosťou samosprávy, finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samosprávneho kraja a finančné vzťahy k právnickým osobám a fyzickým osobám. Pred schválením je rozpočet obce zverejnený najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa k nemu mohli obyvatelia obce vyjadriť; to platí aj o záverečnom účte obce, ako aj o návrhu na vyhlásenie dobrovoľnej zbierky. Prebytky rozpočtu obce možno previesť do mimorozpočtového peňažného fondu obce alebo do rozpočtu obce na ďalší kalendárny rok. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovňovania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon.

Tab. 25: Rozpočet obce Moravské Lieskové v rokoch 2009- 2014 v €

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Príjmy	1358575	2073227	1315406	1229872	1230907	1353047
Výdavky	838075	1565626	801122	678976	643307	731051

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové

6.3 Majetok obce

Majetok obce tvoria všetky hnutelné a nehnuteľné veci vo vlastníctve obce a všetky pohľadávky a iné majetkové práva obce a majetkové práva ostatných subjektov založených, resp. vytvorených obcou. Majetok obce musí obec zveľaďovať a zhodnocovať. Obec môže zveriť svoj majetok do správy subjektom, ktoré založila alebo zriadila, prípadne prenajať inej fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá má odbornú spôsobilosť.

Tab. 26: Majetok obce Moravské Lieskové

Kategória	Hodnota v EUR
Budovy	2 202 711
Stavby	764 785
Pracovné stroje, zariadenia, prístroje	60 344
Podiely v TVK	0
Dopravné prostriedky	44 219
Inventár	19 085
Pozemky	383 469

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

6.4 Údaje o významných podnikateľských subjektoch

V obci Moravské Lieskové je registrovaných 251 firiem a spoločností. Z toho je 183 podnikateľov- fyzických osôb, 36 spoločností s ručením obmedzeným, 1 akciová spoločnosť, 1 štátna organizácia a 29 ostatných spoločností.

Medzi najvýznamnejšie podnikateľské subjekty v Moravskom Lieskovom podľa množstva zamestnancov patria:

Tab. 27: Podnikateľské subjekty v obci Moravské Lieskové

Podnikateľský subjekt	Predmet podnikania	IČO
HPM Therm, s. r. o.	Výroba chladiacich a ventilačných	36305286

	<i>zariadení iných ako pre domácnosti</i>	
REPROGAS s.r.o.	<i>Výstavba rozvodov pre plyn a kvapaliny</i>	36347051
CelKab s. r. o.	<i>Výroba ostatných elektronických a elektrických drôtov a káblov</i>	46396144
Perfect plus s. r. o.	<i>Účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh; daňové poradenstvo</i>	46345124
Spojená škola Moravské Lieskové	<i>Základné školstvo</i>	36125130
Obec Moravské Lieskové	<i>Všeobecná verejná správa</i>	311791
EAST-WEST TRANS s.r.o.	<i>Nákladná cestná doprava</i>	45302961
Javorinka-plus, s.r.o.,	<i>Nešpecializovaný veľkoobchod</i>	36671061
Magdaléna Straková - MUS	<i>Účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh; daňové poradenstvo</i>	37025953

Zdroj: www.vsetkyfirmy.sk, 2015

6.5 Nepodnikateľské subjekty v obci

V obci je zo spolkov zastúpený Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ), TJ Iskra, Jednota dôchodcov Slovenska a Sokol, ktoré sú podporované zo strany obce i finančnou čiastkou.

Tab. 28: Spolky pôsobiace v obci a ich podpora

Názov spolku	Orientačná ročná výška dotácie z rozpočtu obce	Orientačná výška ročného rozpočtu spolku
TJ Iskra	9000 €	12000 €
Jednota dôchodcov Slovenska	600 €	800 €
Kasanka	Nemá právnu subjektivitu, dotácia sa neposkytuje	Nemá právnu subjektivitu, dotácia sa neposkytuje
Dobrovoľný hasičský zbor	3200 €	3200 €
Sokol	1900 €	nemáme údaje

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

7 VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Za účelom zistenia názorov miestnych obyvateľov o kvalite života v obci Moravské Lieskové bol uskutočnený dotazníkový prieskum, ktorý umožnil obyvateľom vyjadriť názory na jednotlivé oblasti života v obci a zároveň navrhnúť možnosti riešenia problémov, ktoré v obci vnímajú. Dotazníkový prieskum má za úlohu pomôcť predstaviteľom obce Moravské Lieskové pri hľadaní možností na zlepšenie kvality života obyvateľov, a to zistením, čo obyvatelia skutočne chcú. Dotazníkový prieskum tým predstavuje dôležitý nástroj pri definovaní rozvojových priorít a cieľov obce Moravské Lieskové. Dotazník sa skladal zo 4 častí:

- 1) Charakteristika respondenta
- 2) Obec ako miesto bývania
- 3) Obec ako sociálny priestor
- 4) Rozvoj obce

Dotazníku sa mohol zúčastniť každý občan, ktorý mal v čase konania dotazníkového prieskumu 15 a viac rokov. Dotazník bol dostupný na internetovej stránke obce, na funpage obce na sociálnej sieti Facebook a dôchodcom združeným v Jednote dôchodcov boli dotazníky poskytnuté v tlačenej podobe.

7.1 Charakteristika respondenta

Prvá časť dotazníkového prieskumu „Charakteristika respondenta“, bola zameraná na získanie základných informácií o respondentovi, teda pohlavie, najvyššie dosiahnuté vzdelanie a ekonomická aktivita. Táto časť dotazníka nám pomáha odhaliť, k akým názorom a návrhom inklinujú určité skupiny obyvateľstva. Z celkového počtu odpovedí odpovedalo 54% žien a 46% mužov.

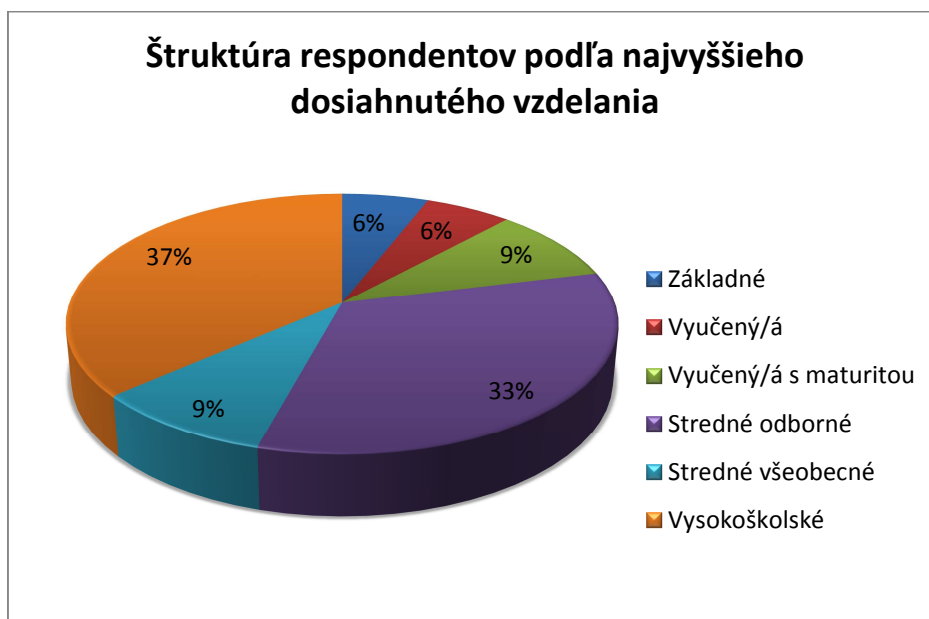
Graf 5 : Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Z hľadiska štruktúry podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania tvorili vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia najväčšiu skupinu odpovedajúcich, t.j. 43 respondentov. Druhou najväčšou skupinou s počtom odpovedajúcich 39 boli respondenti so stredným odborným vzdelaním. Najmenej sa do dotazníkového prieskumu zapojili obyvatelia so základným vzdelaním a tí, ktorí sú vyučení v odbore (len po 7 odpovedajúcich).

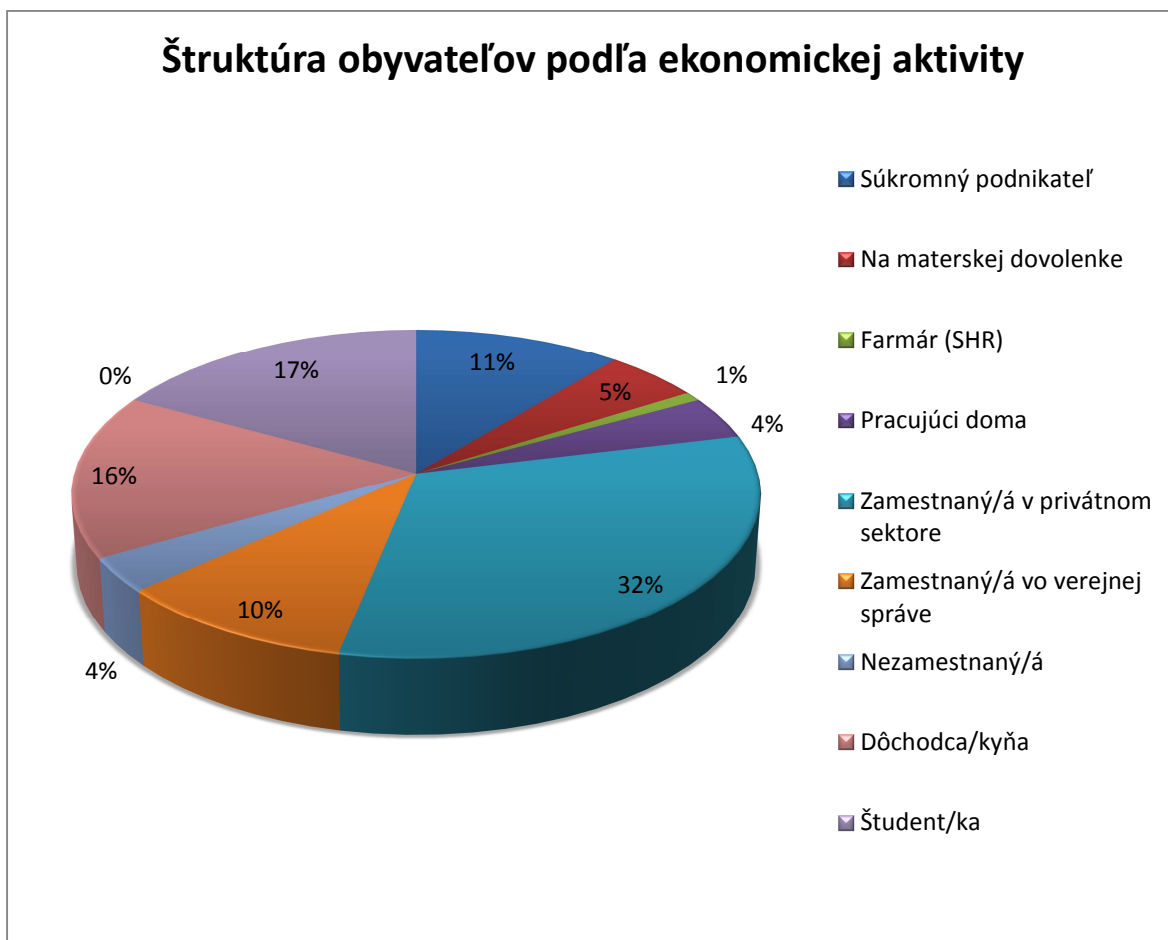
Graf 6: Štruktúra obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Najviac respondentov, ktorí mali záujem sa do prieskumu zapojiť, bolo zamestnaných v privátnom sektore. Ďalšou najpočetnejšou zapojenou skupinou boli študenti- 20 respondentov. Za nimi nasleduje skupina dôchodcov- 19 obyvateľov, 13 súkromných podnikateľov, 12 obyvateľov zamestnaných vo verejnej správe, na materskej dovolenke 6 respondentov, 5 obyvateľov pracujúcich z domu, 4 nezamestnaní a 1 SHR.

Graf 7: Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

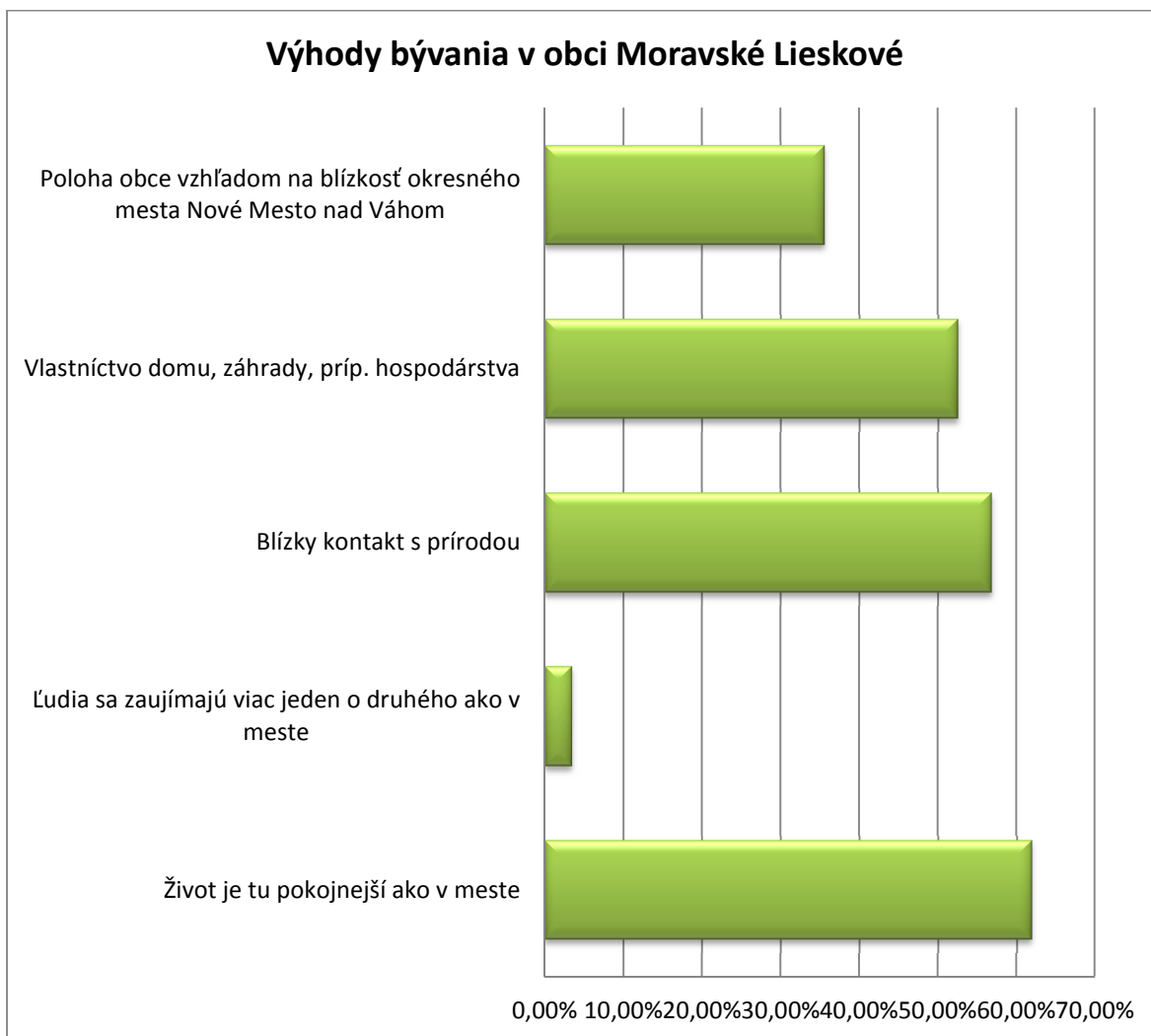
7.2 Obec ako miesto bývania

Druhá časť dotazníka sa zaoberala vnímaním obce Moravské Lieskové jej obyvateľmi. Cieľom bolo zistiť, aké výhody či nevýhody má bývanie v obci a ohodnotiť kvalitu života v obci.

Najviac respondentov uviedlo ako najväčšiu výhodu pokojnejší život, než v meste. K tejto výhode sa priklonilo 73 respondentov. Len 4 obyvatelia si myslia, že na dedine sa ľudia zaujímajú jeden o druhého viac ako v meste.

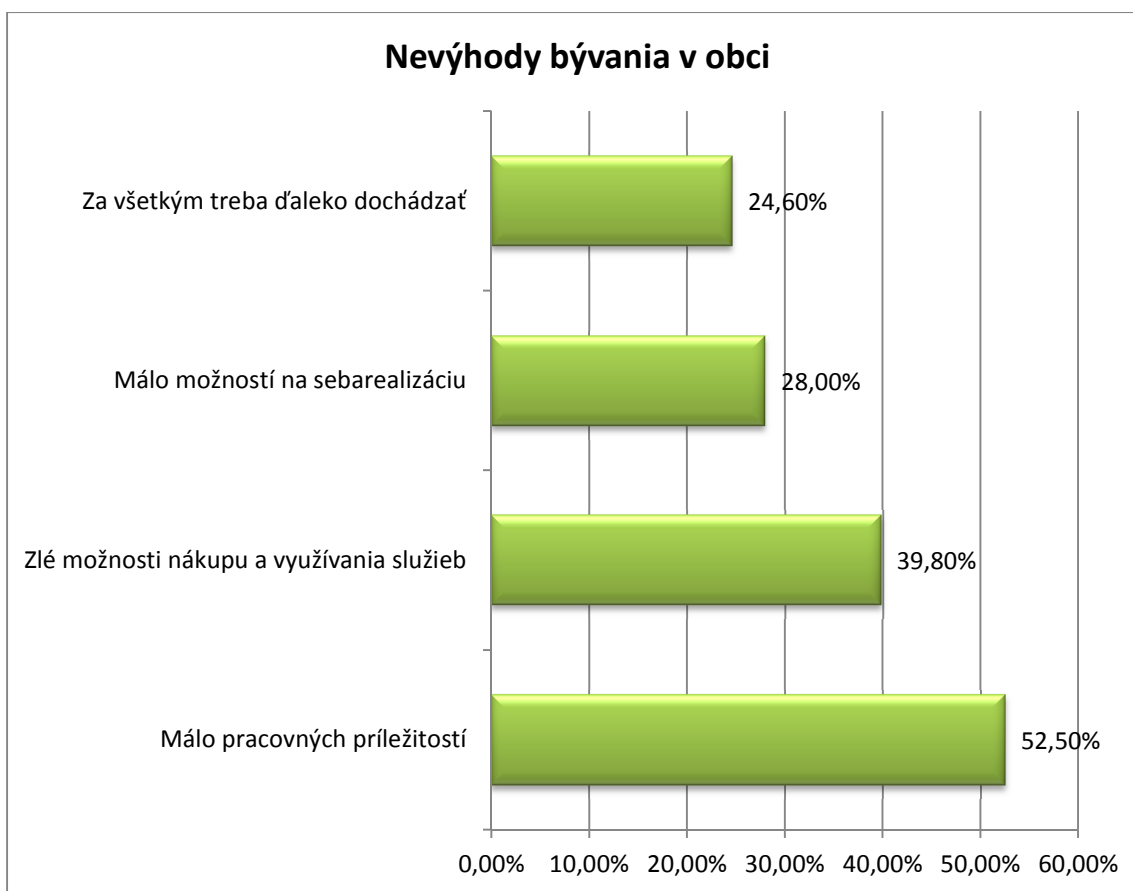
Graf 8: Nevýhody bývania v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Tak ako sa obyvatelia mali možnosť vyjadriť k výhodám života v Moravskom Lieskovom, takú istú možnosť mali i v prípade nevýhod bývania v obci. Tu za najväčšiu nevýhodu považovali málo pracovných príležitostí – 62 odpovedí a za najmenšiu nevýhodu považujú to, že za všetkým treba ďaleko dochádzať (29 odpovedí).

Graf 9: Nevýhody bývania v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

O celkovej kvalite života v obci vypovedá ďalšia otázka. Ako priemernú ju vníma až 79 respondentov, čo predstavuje 67% všetkých odpovedajúcich. Ako zlú ju hodnotí 16 obyvateľov. Tí, ktorí považujú kvalitu života v obci ako dobrú a veľmi dobrú predstavujú 20% z celkového počtu respondentov (t.j. spolu 23 obyvateľov).

Graf 10: Kvalita života v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

7.3 Obec ako sociálny priestor

V tretej časti sme sa zamerali na obec ako sociálny priestor. Táto časť určuje, do akej miery sa zaujímajú obyvatelia o dianie v obci, aký majú názor na kultúru, otázku bytovej výstavby a využitie voľných plôch.

O dianie v obci sa zaujíma 115 respondentov (t.j. 97,5 %). Z toho sa 50 obyvateľov o dianie v obci zaujíma, 51 sa zaujíma len občas a 14 obyvateľov sa zaujíma len vtedy, ak sa to dotýka priamo nich. Len 3 obyvatelia sa o dianie nezaujímajú.

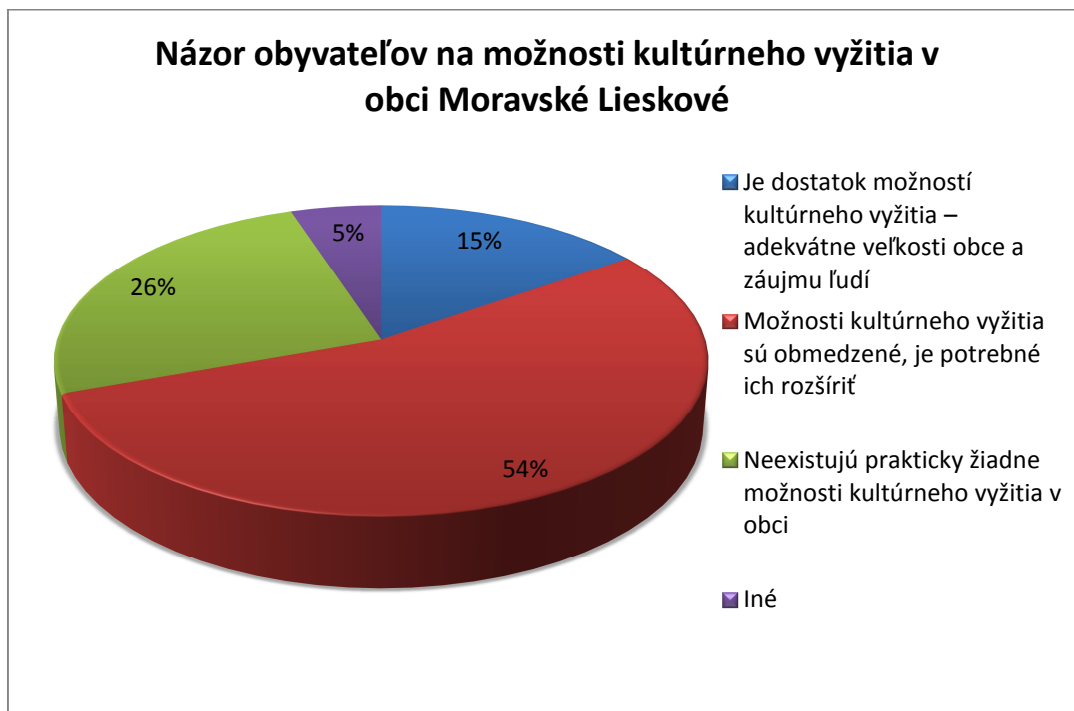
Graf 11: Záujem obyvateľov o dianie a život v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Ohľadom možnosti kultúrneho vyžitia uviedlo 54% (t.j. 64 respondentov) možnosti ako obmedzené s potrebou ich rozšírenia. Podľa 18 obyvateľov je dostatok možností adekvátnych k veľkosti obce a záujmu ľudí a až 30 obyvateľov uviedlo, že tieto možnosti prakticky neexistujú. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že s možnosťami kultúrneho vyžitia v obci je nespokojných 79,6 % obyvateľov. Medzi inými odpoveďami sa vyskytli názory, že neexistujú prakticky žiadne možnosti kultúrneho vyžitia v obci najmä pre mladých ľudí 12-22 rokov, zopár možností je, ale vzhľadom na veľkosť obce a počet obyvateľov je to veľmi podpriemerné, chýba inovatívnosť. Podľa ďalšieho respondenta je potrebné zmeniť zmýšľanie občanov a stmeliť ich, zahodiť všetky predsudky a závisť.

Graf 12: Názor obyvateľov na možnosti kultúrneho vyžitia v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Ďalšia otázka bola zameraná na bytovú výstavbu. Respondenti mali možnosť vyjadriť, aké riešenia výstavby by preferovali. Najviac z nich (48 obyvateľov) sa priklonilo k príprave nových lokalít pre bytovú výstavbu. Ako druhú najlepšiu možnosť považujú budovanie nájomných bytov (36 obyvateľov). Medzi inými odpoveďami boli najpreferovanejšie názory asanácia stávajúcich nevyužívaných objektov a následná ponuka pozemkov k predaju a vysporiadanie pozemkov a následná individuálna výstavba. Bola uvedená i odpoveď na starostlivosť o rodiny, ktoré prišli o bývanie. Chátrajúce domy zrekonštruovať a za symbolickú cenu prenajať týmto rodinám.

Graf 13: Preferované riešenia z hľadiska rozšírenia bytovej výstavby v obci Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Pri využívaní voľných plôch v obci sa najviac respondentov priklonilo k možnosti orientácie na cestovný ruch- 51 obyvateľov. Na priemysel by sa sústredilo 39 a 28 uviedlo ako inú možnosť rozvoj agroturistiky, kultúry, športu a budovanie bytov.

Graf 14: Oblasti využívania voľných plôch a podpora investičných zámerov v Moravskom Lieskovom

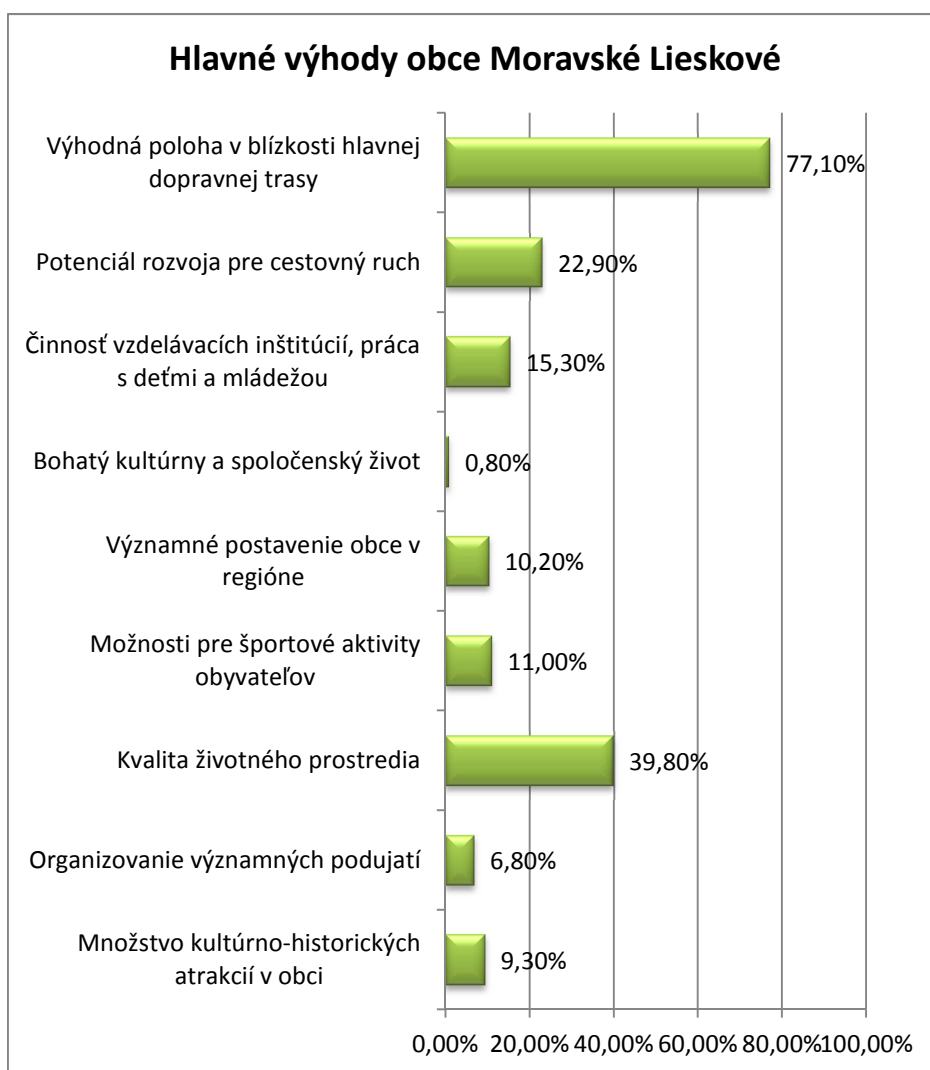
Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

7.4 Rozvoj obce

Posledná časť nášho dotazníkového prieskumu sa venovala rozvoju obce. Respondenti mali určiť výhody, ktoré má obec, akým smerom by sa mala ďalej rozvíjať, ba i to, či za posledných 7 rokov spozorovali nejaký rozvoj. Dôležité a zároveň zaujímavé boli zistenia, akými spôsobmi by mohli k rozvoju obce prispieť samotní občania a ich ďalšie námety na zlepšenie života v obci v nasledujúcich rokoch.

Medzi 3 hlavné výhody obce sú považované: výhodná poloha v blízkosti hlavnej dopravnej trasy (91 obyvateľov), kvalita životného prostredia (47 obyvateľov) a potenciál rozvoja pre cestovný ruch (27 obyvateľov). Bohatý kultúrny a spoločenský život sa za výhodu obce pri jednej odpovedi považovať nemôže.

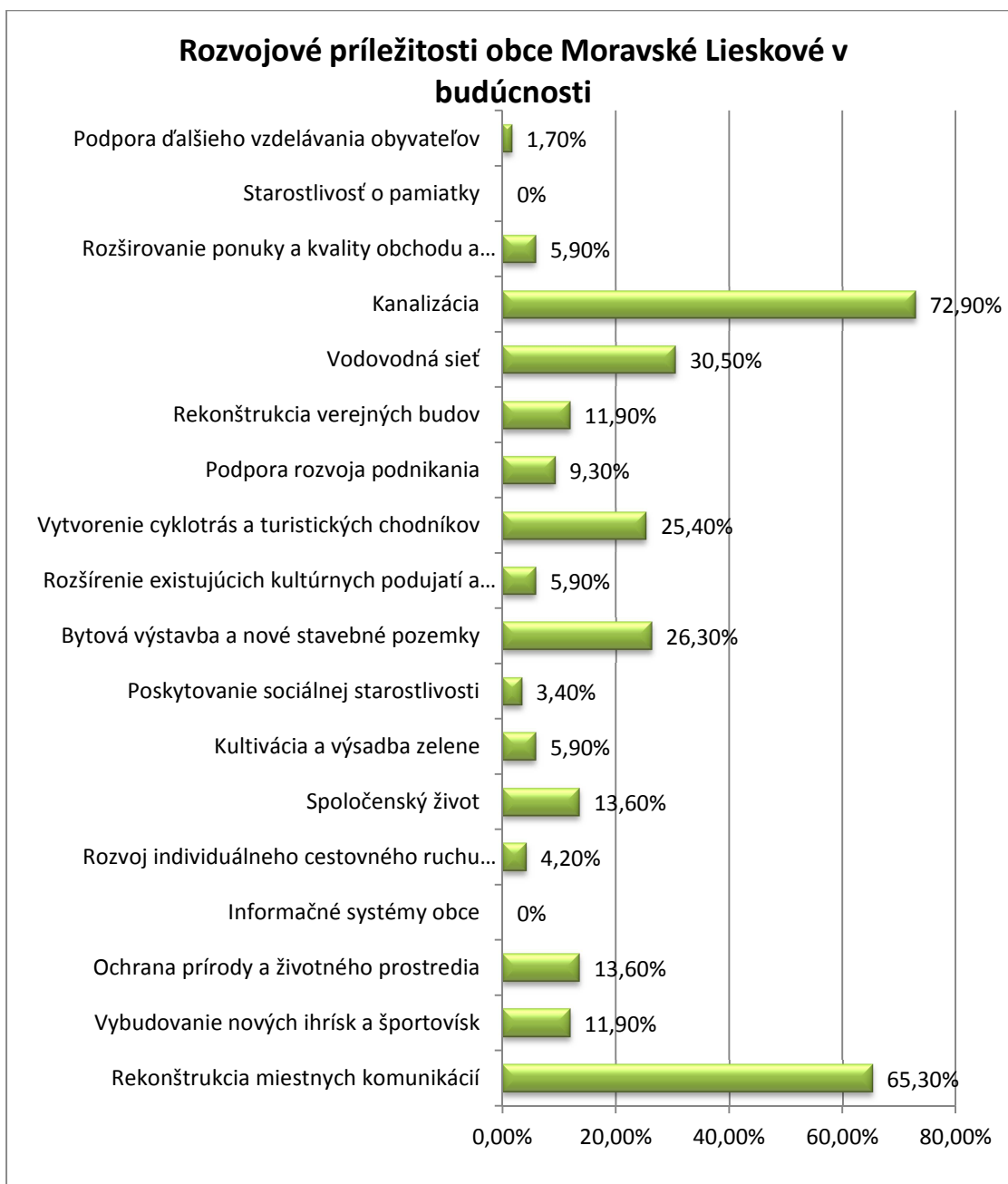
Graf 15: Hlavné výhody obce Moravské Lieskové

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Za najdôležitejšiu oblasť a aktivitu, na ktorú by sa mal v budúcnosti sústrediť rozvoj obce je jednoznačne kanalizácia. Tú uviedlo ako prioritu č. 1 až 86 respondentov. Druhou najpotrebnejšou oblasťou rozvoja je rekonštrukcia miestnych komunikácií. Tú považuje za dôležitú 77 obyvateľov. V rozmedzí 30-36 odpovedí sa pohybuje dôležitosť vybudovania cyklotrás a turistických chodníkov, bytová výstavba a nové stavebné pozemky a dobudovanie vodovodnej siete. Medzi rozvojové príležitosti nie je považovaná starostlivosť o pamiatky a informačné systémy obce.

Graf 16: Rozvojové príležitosti obce Moravské Lieskové v budúcnosti

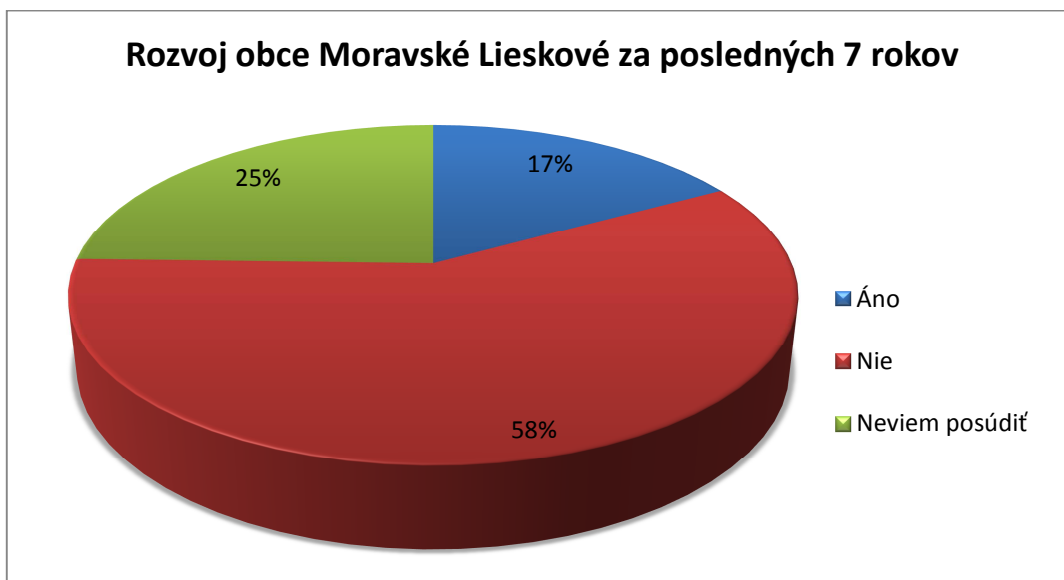

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Zaujímavým zistením dotazníkového prieskumu bola skutočnosť, že až 69 respondentov nezaznamenalo za posledných 7 rokov rozvoj obce. Situáciu nevedelo posúdiť 29 obyvateľov a len 20 respondentov tento rozvoj zaznamenalo.

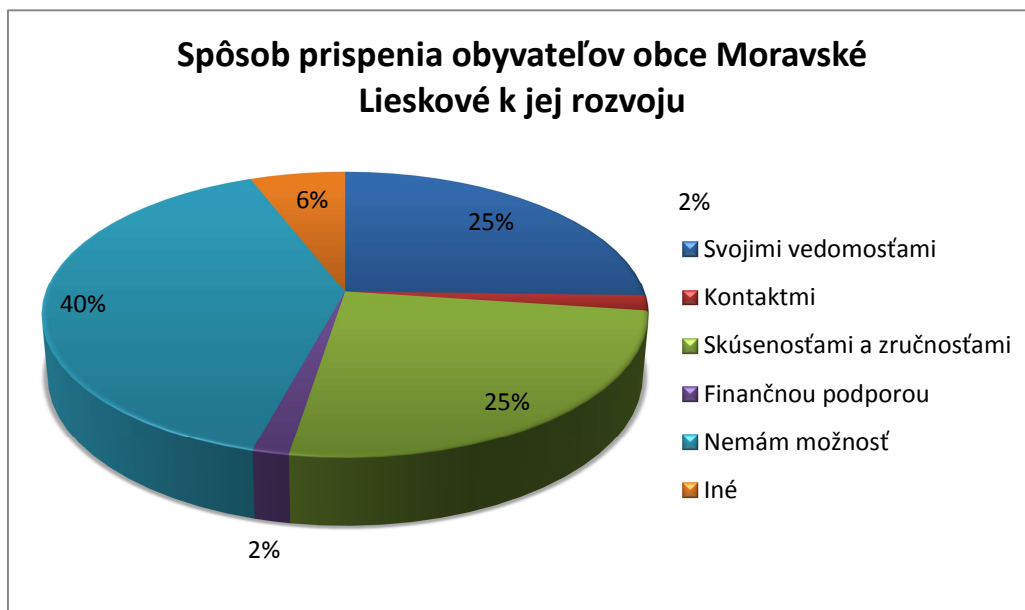
Graf 17: Rozvoj obce Moravské Lieskové za posledných 7 rokov

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

I keď možnosť prispieť k rozvoju obce nemá 47 respondentov, stále zostáva 62 % tých, ktorí k tomuto rozvoju prispieť vedia. Svojimi skúsenosťami a zručnosťami by mohlo prispieť 30 obyvateľov a svojimi vedomosťami taktiež 30 obyvateľov. Veľmi dôležitými pre rozvoj obce môžu byť v tomto prípade aj možnosti, ktoré majú síce len po 2 prispievateľoch. Týmito nezanedbateľnými možnosťami sú kontakty a finančná podpora. Najčastejšia odpoveď zvyšných 7 respondentov bola možnosť prispieť podľa aktuálnej potreby a prispenie nápadom, inšpiráciou a chuťou niečo zmeniť.

Graf 18: Spôsob príspevania obyvateľov obce Moravské Lieskové k jej rozvoju

Zdroj: Dotazníkový prieskum BRRA, 2015

Posledná otázka nášho prieskumu sa týkala námetov na zlepšenie života v obci do roku 2023. K tejto otázke sa vyjadrilo 38 respondentov. Uviedli množstvo zaujímavých námetov, ktoré stoja za uváženie. Sú nimi napríklad:

- 1) podporiť zakladanie malých hospodárskych fariem, aby sa zúčastňovali a skultúrnila zarastajúce lúky, podpora drobných podnikateľov- výroba a predaj kvalitných domácich výrobkov
- 2) keďže obec tvoria občania, treba začať meniť názory ľudí, že u nás je všetko zlé a stmeliť ich. Odbúrať závisť, zlobu a nevraživosť, ktorá u nás v obci je. Toto je najväčšia zmena, ktorá beží na pozadí všetkých aktivít.
- 3) zveľaďovať obec- vytvoriť námestie, skrásliť obec kvetinovou výzdobou, vytvoriť park na oddych a stretávanie obyvateľov, zveľaďovať park pri zdravotnom stredisku- vybudovať fontánu, použiť sochy, vytvoriť altánky pre rodiny s deťmi, smerovníky v obci, označenie ulíc,
- 4) revitalizácia centra obce (bývalý obchodný dom a priestory v jeho okolí),
- 5) vytvoriť nové športoviská- basketbalové ihrisko, cyklotrasa, kúpalisko, opraviť lyžiarsky vleč, zrenovovať a vystavať nové detské ihriská,
- 6) organizovanie tradičných zábav v kultúrnom dome (Katarínska, Štefánska, Veľkonočná), zaviesť hody v obci, vybudovať letné kino,

7) zamerať sa na dospievajúcich mladých ľudí. Treba im vytvoriť kvalitné podmienky pre ich život. Zvýšiť kvalitu vzdelania, zvýšiť množstvo mimoškolských/ voľnočasových a spoločenských aktivít.

Samozrejmosťou boli chodníky (najmä v okolí školy), kanalizácia a ČOV, zberný dvor, vodovod a osvetlenie. Taktiež viacerí vyjadrili nesúhlas stretávania sa mládeže v miestnych pohostinstvách. Vhodnou alternatívou by mala byť aj pre mamičky s malými deťmi čajovňa, cukráreň. Bol vyjadrený i názor na prehĺbenie vzťahov a ústretovej spoluprácu s cirkvami.

Nápadov, ako zlepšiť život v obci je mnoho. Čím viac obyvateľov sa do jednotlivých zámerov obce zapojí aspoň vyjadrením svojich nápadov, tým bude viac alternatív na jej zlepšenie a rozvoj.

8. SWOT ANALÝZA OBCE MORAVSKÉ LIESKOVÉ

Východisko pre identifikáciu a analýzu problémov je stav a potenciál rozvoja obce popísaný v analytickej časti tohto dokumentu, ktorá obsahuje analýzu jednotlivých oblastí na základe popisu charakteristík súčasného stavu s ohľadom na identifikáciu a analýzu problémov a ich príčin.

Vykonaná situačná analýza ukončená analýzou silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození umožnila hľadať a pomohla nájsť odpoveď na otázku, ako vyťažiť z príležitostí čo najviac pomocou silných stránok obce, ako zmierniť alebo vylepšiť slabé stránky a ako sa vyhnúť najväčším ohrozeniam.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Výhodná geografická poloha vzhľadom k dopravným koridorom, hraničným regiónom - Existencia pracovných príležitostí pre obyvateľov - Priaznivé klimatické a pôdne podmienky pre poľnohospodárstvo - Priaznivé vzájomné väzby susedných obcí - Vysoká angažovanosť obce o spoluprácu s ďalšími obcami v riešení spoločných problémov - Časová a priestorová dostupnosť obce- blízkosť okresného mesta - Pokojné miesto pre bývanie - Kultúrno-historické dedičstvo - Kvalitná výučba základnej a materskej školy - Ekologicky stabilná krajina - Vysoké percento poľnohospodárskej pôdy	<ul style="list-style-type: none"> - Zlý technický stav povrchu takmer všetkých miestnych komunikácií - Absencia chodníkov - Nevybudovaná kanalizácia v obci - Nefunkčná ČOV - Vodovod v obci vybudovaný len čiastočne - Nepostačujúce verejné osvetlenie - Nedostatok verejnej zelene v centrálnej obecnej zóne - Absencia verejného hygienického zariadenia v centre obce - Zlý technický stav niektorých objektov občianskej infraštruktúry - Slabá infraštruktúra cestovného ruchu (absencia ubytovacích zariadení v obci) - Nedostatočné zručnosti v informatike prevažne u starších občanov - Slabá propagácia obce

<ul style="list-style-type: none"> - Plynofikácia obce - Prijateľná a uspokojivá úroveň telekomunikačných služieb - Zabezpečená ošetrovateľská a opatrovateľská služba v obci - Členstvo v mikroregionálnom celku - Dobrá spolupráca s vedením obce - Prist'ahovanie nového obyvateľstva do obce - Vybudované multifunkčné športovisko, ihriská 	<ul style="list-style-type: none"> - Nízky objem finančných zdrojov investovaných do tvorby a ochrany prírodného prostredia - Nevybudované značené turistické chodníky a cyklotrasy - Zarastené nevyužívané pozemky - Nedoriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom - Divoké skládky odpadov - Potreba rekonštrukcie obecných budov
--	--

Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - Rast vzdelanostnej úrovne obyvateľstva - Využiť potenciál mladých ľudí - Využiť potenciál prist'ahovaných občanov - Podpora zo strany EÚ - Spolupráca s okolitými obcami na spoločných projektoch - Potenciál rozvoja v areáli súkromných firiem - Priaznivá pozícia voči významným dopravným cestám a uzlom-príležitosti pre rozvoj podnikania a cestovného ruchu - Zvýšenie eko-efektívnosti pri využívaní prírodných zdrojov - Ochota pedagógov podieľať sa na rozvoji školy - Rozvoj služieb - Rozvoj odpadového hospodárstva 	<ul style="list-style-type: none"> - Znečisťovanie životného prostredia - Živelné pohromy - Nedostatočný rozvoj CR - Nedostatočný záujem občanov o kultúrne a spoločenské podujatia organizované v obci - Nárast kriminality - Nedostatok vlastných finančných prostriedkov pre spolufinancovanie rozvojových projektov - Rozpočet štátu- nedostatok finančných zdrojov - Nepriaznivý demografický vývoj- starnutie obyvateľstva, znížená pôrodnosť - Silná konkurencia okolitých obcí - Nedostatočný záujem turistov o obec - Nedobudovaná technická infraštruktúra

<ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj bytovej výstavby - Využitie nevyužitých pozemkov a budov - Dobudovanie obecného vodovodu - Zvýšená spolupráca a komunikácia obecného úradu a občanov - Zviditeľnenie a propagácia obce - Zvýšenie spokojnosti obyvateľov s bývaním v obci	<ul style="list-style-type: none"> - Obmedzené a nedostupné finančné prostriedky - Slabá spolupráca občanov pri rozvoji obce
--	---

STRATEGICKÁ ČASŤ**9. STANOVENIE FAKTOROV ROZVOJA A KĹÚČOVÝCH DISPARÍT**

Faktory rozvoja predstavujú hlavné impulzy, ktorých využitie vedie k zmierňovaniu identifikovaných disparít. Faktory rozvoja môžu predstavovať existujúce, alebo budúce impulzy.

Tab. 29: Identifikovanie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce Moravské Lieskové	
Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Stagnujúci demografický rozvoj	Sídlny charakter obce Dostatok voľných domov na bývanie
Nedostatočný stav miestnej infraštruktúry ako aj slabá propagácia lokality	Lokalizácia obce
Nedostatočná infraštruktúra cestovného ruchu a kvalita služieb v oblasti CR Nedostatočná kvalita miestnej infraštruktúry Nevyhovujúci stav miestnych komunikácií	Osobnosti pochádzajúce z obce Jestvujúca infraštruktúra Miestne komunikácie zabezpečujúce dostupnosť obce
Chýbajúca infraštruktúra na ochranu vôd (kanalizácia, ČOV) Udržateľnosť zariadení do budúcnosti Stav životného prostredia	Dostatok kvalitnej vody Materská, základná a umelecká škola v obci Príjemné prostredie pre život človeka
Nízky rozpočet obce, problematické refinancovanie a spolufinancovanie akcií	Možnosť využívať financie z EÚ

10. VÝCHODISKÁ STRATÉGIE, JEJ CIELE, PRIORITY A OPATRENIA

10.1. Východiská stratégie

Slovensko je krajina s vysokým podielom obcí, ktoré stále nedosahujú porovnateľnú kvalitu života v obciach v porovnaní s obcami v iných krajinách Európskej únie. Súčasný trend sťahovania mestského obyvateľstva do obcí súvisí s hľadaním čistejšieho a pokojnejšieho životného prostredia. Navyše nehnuteľnosti v obciach sú porovnateľné s ekonomickou náročnosťou bytov v mestách. Tento trend ponúka obciam mnoho šancí na ich zatraktívnenie, oživenie a zlepšenie demografickej štruktúry. Zároveň sú však na obce kladené vysoké požiadavky na nevyhnutné zlepšenie kvality života v obci, čo sa týka jej dostupnosti, technického vybavenia a spektra ponúkaných služieb.

Ak chceme formulovať stratégiu obce Moravské Lieskové, musíme zvážiť výsledky SWOT analýzy a opierať sa o kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja.

Obec Moravské Lieskové sa nachádza v perspektívnej lokalite v blízkosti rozvojových koridorov, čo napomáha k sociálnemu aj ekonomickému napredovaniu obce.

Môžeme ju charakterizovať ako obec so stagnujúcim demografickým vývojom. V priebehu historického vývoja sa počet obyvateľov výrazne menil. Zmena prebiehala v znižovaní počtu obyvateľov. Až v posledných desaťročiach sa znižovanie počtu obyvateľov ustálilo.

Obec je vybavená základnými službami, ktoré občania vyžadujú (školské zariadenia, zdravotnícky personál, obchod, služby rôzneho druhu). Má zaujímavú polohu, keďže sa nachádza na hlavnej trase do Českej republiky a okresné mesto Nové Mesto nad Váhom je vzdialené 8 km. Ďalšie okresné mesto Piešťany a krajské mesto Trenčín sú vzdialené taktiež takmer 30 km. Priamo okresné mesto Nové Mesto nad Váhom umožňuje čerpať množstvo pracovných príležitostí.

Zaujímavým súčasným trendom je sťahovanie do dedín, kedy sa v rámci celého Slovenska zvyšuje podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku. Život na vidieku je pre mestské obyvateľstvo zaujímavá najmä z dôvodu pokoja, klľudu a možnosti viesť plnohodnotný život. Aby tento trend pokračoval niekoľko rokov, zvýši sa podiel obyvateľstva bývajúceho v meste a podiel obyvateľstva bývajúceho na vidieku sa zvýši.

Z analýzy vyplynul nie dobrý stav technickej infraštruktúry v obci a slabé povedomie v oblasti cestovného ruchu.

Silné stránky definované vo SWOT analýze obce Moravské Lieskové, ktorými sú ekologicky stabilná krajina, kvalitná výučba základnej a materskej školy, zabezpečená opatrovateľská a ošetrovateľská služba, vybudované multifunkčné ihrisko je potrebné využiť pre rozvoj obce. Prítomnosť zdravotného strediska, predškolského a školského zariadenia v obci je veľkou prednosťou obce.

Ak obec využije prednosti, ktoré má, môže zlepšiť demografický vývoj, zatriktívniť obec ako miesto pre bývanie, zvýšiť návštevnosť obce prípadným rozvojom cestovného ruchu. Ten by umožnil zvýšiť príjmy obyvateľstvu obce ako i samotnej obci.

Rozvoj obce Moravské Lieskové je možný za predpokladu, že budú vytvárané vhodné podmienky, pre rozvoj, ktorým sú hlavne dobudovanie technickej infraštruktúry, bytová výstavba, rozšírenie aktivít v oblasti kultúry, lepšia propagácia obce z hľadiska cestovného ruchu. Veľmi dôležitá je upravenosť obce, t.j. upravenosť obydľí, stav lúk, záhrad a lesov.

Aby sa vytvorili základné podmienky pre rozvoj obce, je nutné uvažovať o ďalších smeroch rozvoja. Tu sa môže pristúpiť k investičným a vysokokvalitným neinvestičným projektom, ktoré budú zamerané na oživenie obce.

V každej fáze rozvoja obce je dôležité zdôrazňovať jej prednosti a obec čo najviac presadzovať všade tam, kde je to vhodné. Preto je dôležité dopracovať marketingovú a komunikačnú stratégiu, ktorá má napomôcť celkovému rozvoju aktivít realizovaných v obci. Vždy je dôležité upriamiť pozornosť na aktivity, či už sa jedná o základné údaje o obci alebo o podporu kultúrnych a iných aktivít.

Ak má obec záujem masívnejšie sa rozvíjať z hľadiska nových obyvateľov v obci, mala by sa zaoberať rozvojom bývania, či už vytvorením podmienok pre bytovú výstavbu alebo individuálnu výstavbu. Jedine tak môže obec dosiahnuť trvalé zvýšenie počtu obyvateľov.

Ak chce obec využiť peniaze z fondov EÚ, už dnes by si mala pripraviť možné smery rozvoja a projektové zámery, aby v čase výzvy bola pripravená na zapojenie.

Načrtnutá stratégia obce Moravské Lieskové vyžaduje ešte dohodu obecného zastupiteľstva o poradi realizácie jednotlivých aktivít. Tá môže byť ponímaná orientačne, ale i záväzne v závislosti od prístupu a kvality činnosti obecného zastupiteľstva.

Stratégiu obce Moravské Lieskové prezentuje globálny cieľ stratégie, špecifické ciele, priority, opatrenia a aktivity potrebné na naplnenie cieľa.

10.2 Stratégia, jej ciele, priority a opatrenia

Globálny cieľ stratégie rozvoja obce Moravské Lieskové bol formulovaný na základe spracovanej analýzy obce s ohľadom na zistené disparity a kľúčové faktory rozvoja. Globálnym cieľom obce je:

Zvyšovanie kvality života občanov, zameranie sa na ochranu životného prostredia, revitalizáciu verejných priestranstiev, zvyšovanie bezpečnosti, vytváranie komunitno-spoločenských zón a objektov pre združovanie a zbližovanie ľudí.

Pre zabezpečenie naplnenia a dosiahnutia globálneho strategického cieľa rozvoja obce Moravské Lieskové je potrebné dosiahnuť naplnenie cieľov v jednotlivých prioritných rozvojových oblastiach, ktoré sú odrazom štruktúry problémových oblastí rozvoja tak, aby bol dosiahnutý celkový trvalo udržateľný rozvoj obce.

K naplneniu globálneho cieľa by mali prispieť 3 špecifické ciele rozpracované do priorít, opatrení a aktivít, ktoré sú na seba vzájomne viazané a nesplnenie jedného z nich negatívne ovplyvňuje plnenie ďalšieho.

Ciele determinujú stratégiu programového dokumentu. Majú hierarchicky usporiadanú štruktúru, na ktorej vrchole je globálny cieľ. Z neho vychádzajú špecifické ciele rozvoja obce a priority.

Opatrenia predstavujú súhrn aktivít/projekty, pomocou ktorých budú realizované priority.

Aktivity predstavujú typy činností, ktoré sa budú v rámci vymedzených opatrení/projektov realizovať - popisujú ako naplniť opatrenia, vrátane toho, kto je zodpovedný za ich realizáciu a určujú termíny dokončenia.

Špecifické ciele stratégie obce Moravské Lieskové

Špecifický cieľ A: Vytvorenie podmienok pre zvyšovanie kvality života a hospodársky rast

Priorita 1 → Zabezpečiť všestranný rozvoj obce a to budovaním občianskej a technickej infraštruktúry.

Špecifický cieľ B: Spokojní obyvatelia a návštevníci obce

Priorita 1 → Služby občianskej vybavenosti a aktivizácia života v obci

Špecifický cieľ C: Trvaloudržateľné využívanie vnútorných zdrojov obce

Priorita 1 → Cestovný ruch a životné prostredie

Globálny cieľ stratégie obce Moravské Lieskové
Zvyšovanie kvality života občanov, zameranie sa na ochranu životného prostredia, revitalizáciu verejných priestranstiev, zvyšovanie bezpečnosti, vytváranie komunitno-spoločenských zón a objektov pre združovanie a zbližovanie ľudí.
Špecifický cieľ A: Vytvorenie podmienok pre zvyšovanie kvality života a hospodársky rast
Špecifický cieľ B: Spokojní obyvatelia a návštevníci obce
Špecifický cieľ C: Trvalo udržateľné využívanie vnútorných zdrojov obce

PROGRAMOVÁ ČASŤ

K špecifickému cieľu A je priradená Priorita 1- Zabezpečiť všestranný rozvoj obce a to budovaním občianskej a technickej infraštruktúry.

Priorita 1 obsahuje 5 opatrení 1.1 až 1.5

Priorita 1- Zabezpečiť všestranný rozvoj obce a to budovaním občianskej a technickej infraštruktúry.
<u>Opatrenie 1.1</u> Vodovod, kanalizácia a ČOV
<u>Opatrenie 1.2</u> Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba ciest, miestnych komunikácií a chodníkov
<u>Opatrenie 1.3</u> Rekonštrukcia, opravy a modernizácia budov, ich efektívne využívanie
<u>Opatrenie 1.4</u> Rozvoj individuálnej bytovej výstavby a hromadnej bytovej výstavby
<u>Opatrenie 1.5</u> Revitalizácia v obci

Opatrenia obsahujú aktivity podľa popisu nižšie

<u>Opatrenie 1.1</u> Vodovod, kanalizácia a ČOV
Cieľ: Zlepšenie životnej úrovne obyvateľov, zamedzenie negatívneho ovplyvňovania spodných vôd.

Aktivita 1.1.1

Výstavba vodovodu a s ním spojených objektov

Aktivita 1.1.2

Vybudovanie splaškovej oddielnej kanalizácie s čistiarnou odpadových vôd

Aktivita 1.1.3

Zlepšenie kvality vody v miestnych vodotečiach a jej vyústenie do toku Váh

Opatrenie 1.2

Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba ciest, miestnych komunikácií a chodníkov

Cieľ: Zlepšenie požiadaviek na kvalitu cestných komunikácií z pohľadu podnikateľov a ochrana zdravia a bezpečnosti obyvateľov.

Aktivita 1.2.1

Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba ciest III. triedy a miestnych komunikácií

Aktivita 1.2.2

Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba ciest dôležitých z hľadiska cestovného ruchu

Aktivita 1.2.3

Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba úžitkových komunikácií

Aktivita 1.2.4

Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba lávok a mostov

Opatrenie 1.3

Rekonštrukcia, opravy a modernizácia budov, ich efektívne využívanie

Cieľ: Energetické, ekonomické a estetické zefektívnenie stavu budov a vytvorenie zázemia pre kvalitné poskytovanie služieb občianskej vybavenosti.

Aktivita 1.3.1

Zateplenie objektu obecného úradu a modernizácia plynovej kotolne

Aktivita 1.3.2

Zateplenie objektu zdravotného strediska

Aktivita 1.3.3

Zateplenie objektu materskej školy a modernizácia plynovej kotolne

Aktivita 1.3.4

Rekonštrukcia objektu MŠ

Aktivita 1.3.5

Prestavba a prístavba kultúrno-spoločenského centra

Aktivita 1.3.6

Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov

Opatrenie 1.4

Rozvoj individuálnej bytovej výstavby a hromadnej bytovej výstavby

Cieľ: Zameranie sa na individuálnu bytovú výstavbu ako aj na výstavbu obecných bytov

tak, aby nebol narušený vidiecky charakter obce.

Aktivita 1.4.1

Zabezpečenie podmienok na výstavbu takého počtu bytov, ktorý umožní pokryť potreby obyvateľstva obce vzhľadom na predpokladaný demografický rozvoj

Aktivita 1.4.2

Zabezpečenie podmienok na výstavbu takého počtu bytov, ktorý zastaví a zvráti nepriaznivé tendencie rastu zahusťovania bytov

Aktivita 1.4.3

Zabezpečenie územnej pripravenosti na výstavbu bytov, technickej a občianskej vybavenosti v nových lokalitách sústrednej výstavby tak, aby investori mohli potenciálne začať s výstavbou bytových objektov

Aktivita 1.4.4

Vytváranie podmienok pre rozvoj obecného nájomného bývania pre sociálne, na nájomné bývanie odkázané domácnosti, najmä mladé rodiny s trvalým pobytom v obci

Aktivita 1.4.5

Vytváranie podmienok pre operatívnu evidenciu začatých, rozostavaných a dokončovaných bytov

Opatrenie 1.5

Revitalizácia v obci

Cieľ: Zlepšenie kvality života v obci z hľadiska technického i estetického

Aktivita 1.5.1

Prispôsobenie verejných toaliet užívaniu osobami so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie

Aktivita 1.5.2

Zriadenie a vybavenie priestoru pre matky s malými deťmi

Aktivita 1.5.3

Úprava verejných priestranstiev a verejnej zelene

Aktivita 1.5.4

Doplnenie verejnej zelene

Aktivita 1.5.5

Vytvorenie oddychovo relaxačného priestoru pre verejnosť

Aktivita 1.5.6

Výstavba detského ihriska

Aktivita 1.5.7

Oprava a doplnenie chodníka pri ceste

Aktivita 1.5.8

Oprava prístupovej pešej komunikácie k navrhovanej centrálnej obecnej zóne

Aktivita 1.5.9

Novovybudovanie autobusovej zastávky a jej osadenie na rovnakom mieste ako je pôvodná zastávka

Aktivita 1.5.10

Rekonštrukcia umelého osvetlenia, vnútorných silnopráúdových rozvodov

K špecifickému cieľu B je priradená Priorita 2- Služby občianskej vybavenosti a aktivizácia života v obci

Táto priorita obsahuje 5 opatrení 2.1 až 2.5

Priorita 2- Služby občianskej vybavenosti a aktivizácia života v obci
<u>Opatrenie 2.1</u> Udržanie a skvalitnenie dostupnosti siete ubytovacích zariadení
<u>Opatrenie 2.2</u> Udržanie a skvalitnenie systému poskytovania zdravotnej starostlivosti
<u>Opatrenie 2.3</u> Podpora skvalitňovania vzdelávania a zvyšovania informatizácie
<u>Opatrenie 2.4</u> Organizovanie a podpora organizovania kultúrnych, spoločenských a športových podujatí a voľnočasových aktivít predovšetkým na obecnej úrovni
<u>Opatrenie 2.5</u> Zachovanie kultúrneho, historického a prírodného dedičstva obce

<u>Opatrenie 2.1</u> Udržanie a skvalitnenie dostupnosti siete ubytovacích zariadení
Cieľ: Zlepšenie úrovne ubytovacích zariadení aj z hľadiska kvality ponúkaných služieb pre prípadných návštevníkov obce

Aktivita 2.1.1

Tvorba podmienok vhodných pre rozvoj nových ubytovacích zariadení v obci

Aktivita 2.1.2

Podpora vzniku ubytovacích zariadení v obci

<u>Opatrenie 2.2</u>

Udržanie a skvalitnenie systému poskytovania zdravotnej starostlivosti
--

Cieľ: Lepšia dostupnosť zdravotnej starostlivosti a zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov
--

Aktivita 2.2.1

Zvyšovanie štandardu technického vybavenia zdravotníckych zariadení

Aktivita 2.2.2

Zvyšovanie povedomia obyvateľstva o nevyhnutnosti prevencie a zdravého životného štýlu

Aktivita 2.2.3

Podpora rozvoja existujúcej zdravotnej starostlivosti

<u>Opatrenie 2.3</u>

Podpora skvalitňovania vzdelávania a zvyšovania informatizácie
--

Cieľ: Celoživotné vzdelávanie (predovšetkým počítačovej gramotnosti a cudzích jazykov) a podpora rozvíjania ľudského potenciálu.
--

Aktivita 2.3.1

Budovanie verejne prístupných informačných bodov

Aktivita 2.3.2

Organizovanie jazykových a počítačových kurzov pre starších

Aktivita 2.3.3

Využívanie moderných technológií vo vyučovacom procese

Aktivita 2.3.4

Organizovanie zábavno-vzdelávacích podujatí pre mládež

<u>Opatrenie 2.4</u>

Organizovanie a podpora organizovania kultúrnych, spoločenských a športových podujatí a voľnočasových aktivít predovšetkým na obecnej úrovni
--

Cieľ: Zapojenie obyvateľov do spoločenských aktivít a oživenie spoločenského života v obci. Vytvorenie vhodnej „klímy“ pre ďalšie spoločenské a ekonomické aktivity.
--

Aktivita 2.4.1

Usporiadanie pravidelných kultúrno-spoločenských podujatí na úrovni obce

Aktivita 2.4.2

Podpora športových podujatí a voľnočasových aktivít

Aktivita 2.4.3

Podpora činností záujmových združení a spolkov

Opatrenie 2.5

Zachovanie kultúrneho, historického a prírodného dedičstva obce

Cieľ: Rozvoj cestovného ruchu, základ identity a svojráznosti.

Aktivita 2.5.1

Identifikácia a katalogizácia kultúrneho a historického dedičstva

Aktivita 2.5.2

Údržba dedinského múzea so stálymi expozíciami

Aktivita 2.5.3

Prezentácia územia prostredníctvom festivalov, výstav, publikácií

K špecifickému cieľu C je priradená Priorita 3- Malí a strední podnikatelia, cestovný ruch a životné prostredie

Táto priorita obsahuje 6 opatrení 3.1 až 3.6

Priorita 3- Malí a strední podnikatelia, cestovný ruch a životné prostredie

Opatrenie 3.1

Podpora záujemcov o podnikanie

Opatrenie 3.2

Podpora budovania turistickej infraštruktúry

Opatrenie 3.3

Marketing

Opatrenie 3.4

Ochrana a racionálne využívanie vôd

Opatrenie 3.5

Ochrana ovzdušia

Opatrenie 3.6

Zlepšenie a rozvoj odpadového hospodárstva

Opatrenie 3.1

Podpora záujemcov o podnikanie

Cieľ: Skvalitňovanie služieb poskytovaných obyvateľom a návštevníkom obce, budovanie spolupráce verejného a súkromného sektora

Aktivita 3.1.1

Vytvorenie databázy plôch a objektov vhodných na podnikanie

Aktivita 3.1.2

Príprava vybraných plôch na podnikanie

Aktivita 3.1.3

Spolupráca verejného a súkromného sektora

Opatrenie 3.2

Podpora budovania turistickej infraštruktúry

Cieľ: Rozvoj cestovného ruchu, príležitostnej turistiky obyvateľov obce v okolitých lesoch

Aktivita 3.2.1

Údržba areálov športových zariadení

Aktivita 3.2.2

Budovanie nových, rekonštrukcia a modernizácia existujúcich stravovacích zariadení

Aktivita 3.2.3

Budovanie nových ubytovacích zariadení

Opatrenie 3.3

Marketing

Cieľ: Propagácia obce, mikroregiónu ako celku a tiež ako súčasť širšieho okolia

Aktivita 3.3.1

Tvorba informačných, propagačných a marketingových materiálov obce

Aktivita 3.3.2

Podujatia na území obce

Aktivita 3.3.3

Pravidelná aktualizácia internetového portálu obce

Opatrenie 3.4

Ochrana a racionálne využívanie vôd

Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva a zabezpečenie a zvýšenie bezpečnosti priľahlých častí obce pred mimoriadnymi udalosťami

Aktivita 3.4.1

Zabránenie vypúšťaniu odpadových vôd do podlažia

Aktivita 3.4.2

Odstraňovanie nánosov z koryta, prekážok v prietochnom profile

Aktivita 3.4.3

Ochrana podzemných vôd v prípade ohrozenia divokými skládkami

Aktivita 3.4.4

Zmierňovanie nepriaznivých environmentálnych vplyvov povodní

Opatrenie 3.5

Ochrana ovzdušia

Cieľ: Monitorovanie pravdepodobného zvyšovania produkcie CO vzhľadom na významné dopravné cesty a uzly

Aktivita 3.5.1

Monitoring emisií

Aktivita 3.5.2

Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie

Opatrenie 3.6

Zlepšenie a rozvoj odpadového hospodárstva

Cieľ: Realizácia a stavba zberného dvora pre separovaný odpad

Aktivita 3.6.1

Vybudovanie nezateplenej haly na zhromažďovanie odpadu

Aktivita 3.6.2

Vybudovanie zateplenej haly na dotried'ovanie odpadov

Aktivita 3.6.3

Vrátnica

Aktivita 3.6.4

Cestná mostová dráha na váženie vozidiel

Aktivita 3.6.5

Oplotenie

Aktivita 3.6.6

Výstavba spevnenej a manipulačnej plochy

11 PREHLAD STRATÉGIE OBCE MORAVSKÉ LIESKOVÉ 2015-2023

Globálny cieľ		
Zvyšovanie kvality života občanov, zameranie sa na ochranu životného prostredia, revitalizáciu verejných priestranstiev, zvyšovanie bezpečnosti, vytváranie komunitno-spoločenských zón a objektov pre združovanie a zblížovanie ľudí.		
Špecifické ciele		
Špecifický cieľ A: Vytvorenie podmienok pre zvyšovanie kvality života a hospodársky rast	Špecifický cieľ B: Spokojní obyvatelia a návštevníci obce	Špecifický cieľ C: Trvalo udržateľné využívanie vnútorných zdrojov obce
Priority		
Priorita 1- Zabezpečiť všestranný rozvoj obce a to budovaním občianskej a technickej infraštruktúry.	Priorita 2- Služby občianskej vybavenosti a aktivizácia života v obci	Priorita 3- Malí a strední podnikatelia, cestovný ruch a životné prostredie
<u>Opatrenie 1.1</u> Vodovod, kanalizácia a ČOV	<u>Opatrenie 2.1</u> Udržanie a skvalitnenie dostupnosti siete ubytovacích zariadení	<u>Opatrenie 3.1</u> Podpora záujemcov o podnikanie
<u>Opatrenie 1.2</u> Budovanie, rekonštrukcie, opravy a údržba ciest, miestnych komunikácií a chodníkov	<u>Opatrenie 2.2</u> Udržanie a skvalitnenie systému poskytovania zdravotnej starostlivosti	<u>Opatrenie 3.2</u> Podpora budovania turistickej infraštruktúry
<u>Opatrenie 1.3</u> Rekonštrukcia, opravy a modernizácia budov, ich efektívne využívanie	<u>Opatrenie 2.3</u> Podpora skvalitňovania vzdelávania a zvyšovania informatizácie	<u>Opatrenie 3.3</u> Marketing
<u>Opatrenie 1.4</u> Rozvoj individuálnej bytovej výstavby a hromadnej bytovej výstavby	<u>Opatrenie 2.4</u> Organizovanie a podpora organizovania kultúrnych, spoločenských a športových podujatí a voľnočasových aktivít predovšetkým na obecnej úrovni	<u>Opatrenie 3.4</u> Ochrana a racionálne využívanie vôd
<u>Opatrenie 1.5</u> Revitalizácia v obci	<u>Opatrenie 2.5</u> Zachovanie kultúrneho, historického a prírodného dedičstva obce	<u>Opatrenie 3.5</u> Ochrana ovzdušia
		<u>Opatrenie 3.6</u> Zlepšenie a rozvoj odpadového hospodárstva

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

12 PREHĽAD PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV

ROZVOJOVÉ A INVESTIČNÉ PROJEKTY						
Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia	náklady	obec
Kanalizácia	Kanalizácia obce, čistička odpadových vôd	2015	2015-2016	2016-2017	12.000.000	621.500
Obecný vodovod	Vybudovanie vodovodu a tlakovej stanice	2016	2017	2017-2018	5.000.000	250.000
Verejné osvetlenie	Výmena lúčov verejného osvetlenia, výmena vedenia	2015	2015-2016	2016	500.000	25.000
Dom smútku	Rekonštrukcia domu smútku, zvýšenie kapacity a komfortu	2015	2015-2016	2015-2016	141.141	141.141
Zberný dvor	Vybudovanie zberného dvoru pre odpad	2016	2016-2017	2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Audit obecných budov	Analýza obecných budov využiteľnosti: plán optimalizácie obec. majetku	2015-2016	2015-2016	2015-2016	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rekonštrukcia ciest	Obnova obecných ciest, doplnenie o nové: po kanalizácii a vodovode	2016	2016-2017	2017-2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Obecné chodníky	Vybudovanie siete obecných chodníkov, pripojenie na aktuálne	2017	2018-2019	2019-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Územný plán obce	Schváliť územný plán obce, prispôbiť realite	2015	2015-2016	2015-2016	rozpracovaný	
Rekonštrukcia OcÚ	Výmena okien, kúrenia a vody: zateplenie OcÚ	2015	2015-2016	2016-2017	200.000	10.000
Rekonštrukcia Kult. domu	Vyriešenie vykurovania: rekonštrukcia balkónu a zákulisia	2015-2016	2016-2017	2017-2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Centrum obce	Návrh nového centra obce, spolupráca so študentmi vysokých škôl	2015-2016	2016-2017	2018-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Centrálny bod obce	Vytipovať centrálny bod obce (mlyn, orloj, skanzen,...)	2015-2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Promenáda pri Klanečnici	Vybudovanie oddychovej zóny pri Klanečnici	2018	2019-2020	2020-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Obecné zastávky	Dobudovanie obec. zastávok v súlade s existujúcimi	2015	2015-2016	2016-2017	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Parky v obci	Vytipovanie možných zón pre parky/oddychové zóny v obci	2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Vybudovanie centrálnej budovy	Budova obce pre rôzne podujatie, združenia a iné obecné účely	2015-2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Obecná tržnica	Centrálne trhovisko v obci využiteľné počas celého roka	2015-2016	2015-2016	2016-2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
KULTÚRA						

Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia		
Dni obce	Nosná letná udalosť obce, 3 dňová tematická akcia	2015	2015-2016	2016	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Knižnica/jej elektronizácia	Knižnica a jej ďalšie pôsobenie v obci, nájsť vhodné miesto	2016	2016-2017	2017-2019	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Propagácia miestnych spolkov	Centrálna evidencia miestnych spolkov/združení, koordinácia čin.	2015-2016	2016	2016-2017	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Spieva celá rodina	Obnoviť historicky populárnu akciu, pokračovanie tradícií	2015-2016	2016	2017-2017	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Letný kultúrny amfiteáter	Vybudovanie letného amfiteátra v obci na letné účely/akcie	2015-2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rekonštrukcia Amfiteátra Bučkovec	Obnova amfiteátra, využitie na kult. akcie a obnovu tradícií	2015	2016	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rozvoj vianočných trhov	Vypracovanie konceptu vianočných trhov	2015	2015	2015	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Elektronizácia kroniky obce	Sprístupnenie kroniky obce aj na webe	2016	2016-2017	2017	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Zoznam významných rodákov	Pripraviť publikáciu významných rodákov našej obce	2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rozvoj Múzea ML	Rozvoj a podpora múzea ML., zvýšenie návštevnosti	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
ŠKOLSTVO A ŠPORT						
Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia		
Optimalizácia školských budov	Analýza efektívnosti prevádzky budov, návrh optimalizácie	2015	2015-2016	2016-2017	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Šport. centrum v areáli školy	Vybudovať športové centrum v areáli školy, ďalšie športoviská	2016	2017	2017-2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Multifunkčné ihrisko -areál školy	Presun ihriska z areálu škôlky do areálu školy, vybudovanie okolia	2015	2015-2016	2015-2016	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Modernizácia školstva v obci	Návrh koncepcie modernizácie školstva, nové inovatívne prístupy	2015	2015-2016	2016-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rekonštrukcia škôlky	Rekonštrukcia škôlky – zateplenie, strecha, modernizácia interiéru	2015-2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rekonštrukcia ZUŠ	Rekonštrukcia ZUŠ – okná, strecha, zateplenie	2015-2016	2016-2017	2017-2020	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet

Futbalový areál	Koncepcia renovácie/obnovy futbal. areálu – šatne, sprchy	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Tvorivé dielne pre školu	Vytvorenie tvorivých dielní pre žiakov ZŠ, podpora tvorivosti detí	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Parkovisko pre zákl. školu	Vytvorenie priestorov a možností parkovania pre rodičov detí	2015-2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A BEZPEČNOSŤ

Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia		
Triedenie komunáln. odpadu	Koncept triedenia odpadu, zberné dvory v obci na triedený odpad	2016	2016-2017	2017-2018	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Technické služby obce	Vybudovať technické služby obce, podpora obecných projektov	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Zelené výsadby	Identifikácia možnej zelenej výsadby, výsadba okolo cintorína	2015-2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Projekt oštara	Identifikácia dlhodobo neobývaných domov, projekt obnovy	2015-2016	2016-2017	2017-2022	variabilné	variabilné
Strážny a kamerový systém	Vybudovanie siete strážnych a kamerových systémov v obci	2016	2016-2017	2017-2022	5.000	5.000

KVALITA ŽIVOTA

Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia		
Priestor pre rozvoj služieb	Multifunkčná budova v obci pre rozvoj služieb a kultúry	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Cyklotrasy a cyklochodníky	Vybudovanie cyklotrás – spolupráca s ČR a regiónom	2017	2017-2018	2018-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Jednotné označ. obec. budov	Pripraviť koncept jednotného označenia budov v obci	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Navigačné tabule	Identifikovať polohy, kde treba pripraviť navigačné tabule	2015	2015-2016	2016-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Názvy ulíc	Odštartovať projekt označovania ulíc v obci	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Osvetlenie budov	Pripraviť koncept osvetlenia kostolov, dominanty obce	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet

Uvítacie tabule obce	Pripraviť koncept uvítacích tabúlí do obce “ Vitajte v ML “	2015	2015-2016	2016-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Informačný TV kanál	Spôsob šírenia informácií po obci pre širokú verejnosť	2015-2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
NOVÍ OBYVATELIA						
Projekt	Popis	Plán realizácie			Financie	
		Príprava	Projekty	Realizácia		
Nová bytová výstavba	Využiť fond rozvoja bývania, vytipovať miesta novej výstavby	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Nové zóny bývania	Identifikovať pozemky, možné na ďalšiu výstavbu, pripraviť projekt	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Projekt predaja neobývaných domov	Pomôcť predať neobývané domy, obecná realitná kancelária	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet
Rozvoj vidieckeho bývania	Podpora rozvoja vidieckeho bývania, rozvoj kopaníc	2016	2016-2017	2017-2022	Nemáme rozpočet	Nemáme rozpočet

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

REALIZAČNÁ ČASŤ

13 PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE AKTIVÍT

Zrealizovanie aktivít vytýčených v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyžaduje značnú náročnosť kladenú na personálne zabezpečenie. Nie je možné, aby všetky aktivity ležali na pleciach jednej osoby a to starostu obce. Preto je potrebné, aby komisie OcZ prevzali na seba iniciatívu i spoluzodpovednosť za riešenie úloh uvedených v tomto programe. Jednotliví členovia OcZ, v spolupráci so starostom, by mali byť poverení konkrétnymi úlohami. Taktiež je potrebné zapájať do plnenia aktivít vhodnou formou aj podnikateľské subjekty a občanov obce, ktorí môžu byť v rôznych oblastiach nápomocní viac, ako si možno myslíme.

Plán aktivít počíta s výraznou podporou z fondov EÚ. Dobrým riešením v tejto oblasti je zabezpečenie profesionálnym pracovníkom – projektovým manažérom pre obec, resp. mikroregión. Pracovník by podľa požiadaviek obce vypracovával žiadosti o finančné prostriedky z fondov EÚ a iných grantových programov. Pracoval by tiež na implementácii už schválených programov a spolupracoval by s agentúrami, ktoré žiadosti po odbornej stránke spracúvajú a odborne sledujú aj ich plnenie. V rámci implementácie projektov by na seba prevzal administratívne aktivity. O prostriedky na finančné a organizačné zabezpečenie projektového manažéra sa môže snažiť obec prostredníctvom podania projektu.

Ďalšou formou zabezpečenia činností v oblasti projektového manažmentu je úzka spolupráca s niektorou z profesionálnych firiem pôsobiacich v tejto oblasti. Obec sa v tomto prípade môže obrátiť na regionálne rozvojové agentúry, ktoré pôsobia v jej okolí. Zákazkové riešenie vypracovania, či implementácie projektu sa často javí oveľa efektívnejšie ako náklady na stáleho pracovníka. Dlhodobá spolupráca s jednou firmou taktiež umožňuje firme detailnejšie poznať potreby obce a obci ponúka zvýhodnený prístup pri riešení jej problémov ako aj finančné úľavy pri realizácii prác. V prípade, že si vypracovanie žiadostí o finančné prostriedky z EÚ plánuje obec pokryť sama vlastnými zamestnancami, dôležité je zúčastňovať sa vzdelávacích aktivít v tejto oblasti, aby obec nestratila kontakt s aktuálnymi informáciami k danej problematike. Nevyhnutné je taktiež pravidelné sledovanie internetových stránok venujúcich sa problematike fondov. Vhodné je absolvovať kurz projektového manažéra, alebo sa zúčastňovať školení a seminárov na tému verejné obstarávanie, štrukturálne fondy a iné grantové schémy.

14 STANOVENIE MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV

Merateľné ukazovatele sú podporným mechanizmom na sledovanie plnenia jednotlivých opatrení prostredníctvom vykonaných aktivít. Slúžia na priebežnú kontrolu, pričom sú zvolené tak, aby pokrývali celú škálu opatrení a pri kontrole ich plnenia bolo zjavné napredovanie v dosahovaní cieľa, prípadne mohli byť odhalené odchýlky od jeho dosiahnutia. Pre účely kontroly plnenia aktivít v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové bolo doporučené sledovanie nižšie uvedených ukazovateľov.

Tab. 30: Prehľad merateľných ukazovateľov a ich hodnotenie		
Ukazovateľ	Jednotka	Periodicita hodnotenia
Počet obyvateľov žijúcich v obci	počet	1× ročne
Počet detí navštevujúcich MŠ	počet	1× ročne
Počet detí navštevujúcich ZŠ	počet	1× ročne
Počet zrekonštruovaných objektov technickej a občianskej infraštruktúry	počet	1× ročne
Spokojnosť obyvateľov so životom v obci	počet	1× ročne
Skvalitňovanie životného prostredia	náklady	1× ročne
	počet	1× ročne
Počet kultúrnych a športových aktivít usporiadaných v obci	počet	1× ročne
Skvalitňovanie infraštruktúry CR	náklady	1× ročne
	počet	1× ročne

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

FINANČNÁ ČASŤ**15 FINANČNÝ PLÁN OBCE**

Na vykonanie všetkých aktivít je potrebné zabezpečiť viac zdrojové financovanie, t.j. sústrediť finančné prostriedky od podnikateľských subjektov a nadácií, samosprávneho kraja, štátu a v neposlednom rade Európskej únie.

Keďže sa obec plánuje zapojiť do veľkých projektov ako kanalizácia, obecný vodovod, ČOV, verejné osvetlenie a okrem nich aj do množstva malých, no pre obec nevyhnutných projektov, množstvo financií čerpaných z iných zdrojov sa v súčasnej dobe nedá predpokladať. Jedno je však isté- finančné prostriedky z rozpočtu obce budú naplno využité. To znamená, že obec sa v priebehu rokov bude podieľať na financovaní projektov v čiastke vyše 8,3 mil. €.

S prostriedkami z iných zdrojov, najmä z prostriedkov z fondov EÚ a iných dotačných programov, však obec počíta. V prípade neúspechu obce pri ich získavaní, bude implementácia plánovaných aktivít a realizácia stratégie rozvoja spomalená, resp. bude nevyhnutné hľadať iné možnosti financovania aktivít, ako napr. úverové zdroje, súkromného investora alebo sponzorstvo.

Podľa vývoja finančných možností, potrieb a rozpočtu na príslušný rok je možné finančný plán každoročne prehodnotiť a prispôbiť.

Tab. 31: Finančný plán obce Moravské Lieskové 2015-2023

Rok	Potreba finančných prostriedkov	Financie z rozpočtu obce (v EUR)	Financie z iných zdrojov (v EUR)
2015	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2016	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2017	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2018	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2019	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2020	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2021	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2022	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
2023	924 309	924 309	nedá sa predpokladať
Spolu	8 318 781	8 318 781	nedá sa predpokladať

Zdroj: OcÚ Moravské Lieskové, 2015

16SCHVÁLENIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové 2015-2023 je strednodobý strategický dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce Moravské Lieskové.

Návrh programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové 2015-2023 bol prístupnený verejnosti dňa 01.12. 2015.

Návrh programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové 2015-2023 bol pripomienkovaný zastupiteľstvom obce Moravské Lieskové v termíne od 01.12. 2015 do 15.12. 2015.

Návrh programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové 2015-2023 bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa 15. 12. 2015 uznesením č. 107/2015.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moravské Lieskové 2015-2023 bol zverejnený dňa 21. 12. 2015 na webovej stránke obce Moravské Lieskové.

ZOZNAM SKRATIEK

a pod.- a podobne

BRRA- Bánovská regionálna rozvojová agentúra

CR- cestovný ruch

ČOV- čistička odpadových vôd

ČR- Česká republika

EAO- ekonomicky aktívna osoba

EÚ- Európska únia

ha- hektár

CHKO- chránená krajinná oblasť

CHÚ- chránené územie

kol.- kolektív

k.ú.- katastrálne územie

MCHÚ- maloplošné chránené územie

MCS- Mercalli-Cancani-Siebergova stupnica

MDD- medzinárodný deň detí

m n.m.- metre nad morom

MŠ- materská škola

Obr.- obrázok

obyv.- obyvateľ

OcZ- obecné zastupiteľstvo

OcÚ- obecný úrad

OZ- odštepny závod

PD- poľnohospodárske družstvo

PHSR- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Por. č.- poradové číslo

PP- prírodná pamiatka

p.p.- poľnohospodárska pôda

resp.- respektíve

SAD- slovenská autobusová doprava

SODB- sčítanie obyvateľov, domov a bytov

SPF- slovenský pôdohospodársky fond

SWOT- strenghts, weakness, opportunities, threats

š.p.- štátny podnik

ŠÚ SR- Štatistický Úrad Slovenskej republiky

Tab.- tabuľka

TTP- trvalé trávne porasty

ÚPSVaR- úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

ÚSES- územný systém ekologickej stability

VCHÚ- veľkoplošné chránené územie

ZSE- západoslovenské elektrárne

ZŠ- základná škola

ZUŠ- základná umelecká škola

LEGISLATÍVNY RÁMEC A POUŽITÉ ZDROJE

Obecný úrad Moravské Lieskové

Zákon č. 237/2002 Z. z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín

Zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

Použitá literatúra

Atlas krajiny SR, SAŽP 2002

Drobná, E. 1998. Kultúra, spolky a spoločenské organizácie. In: Obecný úrad Moravské Lieskové. Moravské Lieskové 1398- 1998

Kříž, H. 1983. Hydrologie podzemních vod

Mazúr, E. - Lukniš, M. 1986. Geomorfologické členenie SSR a ČSSR

Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/ obcí/ VÚC, 2015

Mládek, J. 1992. Základy geografie obyvateľstva

Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja

Popjaková, D. 1997. Základné kapitoly z geografie priemyslu

Šimo, E.- Zaťko, M. 2002. Typy režimu odtoku

Švacho, J. 1998. Prírodné podmienky obce, geografický a geologický vývoj. In: Obecný úrad Moravské Lieskové. Moravské Lieskové 1398- 1998

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Webové zdroje:

www.datacube.statistics.sk

www.enviroportal.sk

www.fns.uniba.sk

www.katasterportal.sk

www.moravskelieskove.sk

www.naseobce.sk

www.orange.sk

www.o2.sk

www.region.nmrv.sk

www.slovak.statistics.sk

www.sml.edupage.org

www.sopsr.sk

www.telekom.sk

www.zbgis.skgeodesy.sk

www.zsml252.edupage.org

www.vs.sk

www.vsetkyfirmy.sk, 2015

www.wikipedia.sk

www.4ka.sk

Iné zdroje

Fotografie obce vytvorené BRRA

ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Obr. 1: Poloha obce Moravské Lieskové v rámci územia Slovenskej republiky

Obr. 2: Vymedzenie územia Mikroregiónu Javorina

Obr. 3: Katastrálne územie obce Moravské Lieskové

Obr. 4: Najvýznamnejšie cestné trasy v regióne

Obr. 5: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora Orange Slovensko (vonku)

Obr. 6: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora Slovak Telekom (vonku)

Obr. 7: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom telefónneho operátora O2 Slovakia (vonku)

Obr. 8: Komunikačný prístup – mapa pokrytia signálom 4G telefónneho operátora 4ka (vonku)

Obr. 9: Múzeum ľudovej kultúry

Obr. 10: Rímskokatolícky kostol v obci

Obr. 11: Evanjelický kostol

Obr. 12: Kaplnka v Šancoch

Obr. 13: Pomník – Smirnov N.N.

Tab. 1: Vzdialenosť medzi obcami Mikroregiónu Javorina v km

Tab. 2: Geomorfologické jednotky v obci Moravské Lieskové

Tab. 3: Chránené územia v katastrálnom území obce Moravské Lieskové

Tab. 4: Celkové množstvo odpadu vyprodukovaného v Moravskom Lieskovom v rokoch 2013 a 2014

Tab. 5: Množstvo vytriedeného odpadu podľa druhov odpadov (t/rok)

Tab. 6: Vývoj počtu obyvateľov obce Moravské Lieskové

Tab. 7: Prirodzený pohyb obyvateľstva v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014

Tab. 8: Migračný pohyb obyvateľstva obce Moravské Lieskové v rokoch 2010-2014

Tab. 9: Veková štruktúra obyvateľstva obce Moravské Lieskové v rokoch 2010 a 2014

Tab. 10: Obyvateľstvo obce Moravské Lieskové a okresu Nové Mesto nad Váhom podľa ekonomickej aktivity v roku 2011

Tab. 11: Počet EAO obce Moravské Lieskové podľa odvetvia hospodárstva

Tab. 12: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Moravské Lieskové a okresu Nové Mesto nad Váhom v roku 2011

Tab. 13: Národnostná štruktúra v obci Moravské Lieskové v roku 2011

Tab. 14: Náboženská štruktúra obyvateľov obce Moravské Lieskové v roku 2011

Tab. 15: Využitie pôdneho fondu v obci Moravské Lieskové v ha

Tab. 16: Prehľad technickej infraštruktúry v obci Moravské Lieskové

Tab. 17: Telekomunikačné a internetové služby v obci Moravské Lieskové

Tab. 18: Trvale obývané byty v Moravskom Lieskovom podľa obdobia výstavby

Tab. 19: Hustota obývanosti v trvalo obývaných bytoch v Moravskom Lieskovom v roku 2011

Tab. 20: Obývanosť bytov podľa celkovej rozlohy podlahovej plochy bytu v m²

Tab. 21: Obývané byty podľa vybavenosti a pripojenia domácností v roku 2011

Tab. 22: Počet žiakov spojenej školy v školských rokoch 2010-2014

Tab. 23: Počet pedagogických a nepedagogických zamestnancov spojenej školy v školských rokoch 2010-2014

Tab. 24: Plán akcií v roku 2015

Tab. 25: Rozpočet obce Moravské Lieskové v rokoch 2007-2014 v €

Tab. 26: Majetok obce Moravské Lieskové

Tab. 27: Podnikateľské subjekty v obci Moravské Lieskové

Tab. 28: Spolky pôsobiace v obci a ich podpora

Tab. 29: Identifikovanie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja obce Moravské Lieskové

Tab. 30: Prehľad merateľných ukazovateľov a ich hodnotenie

Tab. 31: Finančný plán obce Moravské Lieskové 2015-2023

Graf 1: Prirodzený a migračný pohyb v obci Moravské Lieskové

Graf 2: Celkový prírastok obyvateľstva v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014

Graf 3: Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia v rokoch 2010-2014

Graf 4: Vývoj počtu nezamestnaných v Moravskom Lieskovom v rokoch 2010-2014

Graf 5 : Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Graf 6: Štruktúra obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Graf 7: Štruktúra obyvateľov podľa ekonomickej aktivity

Graf 8: Nevýhody bývania v obci Moravské Lieskové

Graf 9: Nevýhody bývania v obci Moravské Lieskové

Graf 10: Kvalita života v obci Moravské Lieskové

Graf 11: Záujem obyvateľov o dianie a život v obci Moravské Lieskové

Graf 12: Názor obyvateľov na možnosti kultúrneho vyžitia v obci Moravské Lieskové

Graf 13: Preferované riešenia z hľadiska rozšírenia bytovej výstavby v obci Moravské Lieskové

Graf 14: Oblasti využívania voľných plôch a podpora investičných zámerov v Moravskom Lieskovom

Graf 15: Hlavné výhody obce Moravské Lieskové

Graf 16: Rozvojové príležitosti obce Moravské Lieskové v budúcnosti

Graf 17: Rozvoj obce Moravské Lieskové za posledných 7 rokov

Graf 18: Spôsob príspevia obyvateľov obce Moravské Lieskové k jej rozvoju

DOTAZNÍK

CHARAKTERISTIKA RESPONDENTA

1. Pohlavie

- ☐ Muž
- ☐ Žena

2. Vaše najvyššie dosiahnuté vzdelanie

- ☐ základné
- ☐ vyučený/á
- ☐ vyučený/á s maturitou
- ☐ stredné odborné
- ☐ stredné všeobecné
- ☐ vysokoškolské

3. Ekonomická aktivita (vyberte, čo sa hodí najviac)

- ☐ súkromný podnikateľ
- ☐ farmár (SHR)
- ☐ pracujúci doma
- ☐ zamestnaný/á v privátnom sektore
- ☐ zamestnaný/á vo verejnej správe
- ☐ nezamestnaný/á
- ☐ dôchodca/kyňa
- ☐ študent/ka
- ☐ na materskej dovolenke

MIESTO BÝVANIA

4. Aké výhody má podľa Vás bývanie vo Vašej obci? Vyberte maximálne 3 výhody.

- ☐ život je tu pokojnejší ako v meste
- ☐ ľudia sa zaujímajú viac jeden o druhého ako v meste

- ☐ blízky kontakt s prírodou
- ☐ vlastníctvo domu, záhrady, príp. hospodárstva
- ☐ poloha obce vzhľadom na blízkosť okresného mesta Nové Mesto nad Váhom
- ☐ iné:.....

5. Aké nevýhody má podľa Vás bývanie vo Vašej obci? Vyberte maximálne 3 nevýhody.

- ☐ málo pracovných príležitostí
- ☐ zlé možnosti nákupu a využívania služieb
- ☐ málo možností na sebarealizáciu
- ☐ za všetkým treba ďaleko dochádzať
- ☐ iné:.....

6. Aká je podľa Vás kvalita života v obci Moravské Lieskové?

- ☐ zlá
- ☐ priemerná
- ☐ dobrá
- ☐ veľmi dobrá

OBEC AKO SOCIÁLNY PRIESTOR

7. Zaujímate sa o dianie a život v obci?

- ☐ áno
- ☐ áno, občas
- ☐ áno, pokiaľ sa to dotýka mňa
- ☐ nie

8. Aký máte názor na možnosti kultúrneho vyžitia v obci?

- ☐ je dostatok možností kultúrneho vyžitia – adekvátne veľkosti obce a záujmu ľudí
- ☐ možnosti kultúrneho vyžitia sú obmedzené, je potrebné ich rozšíriť
- ☐ neexistujú prakticky žiadne možnosti kultúrneho vyžitia v obci
- ☐ iné: .....

9. Aké riešenie by ste preferovali z hľadiska rozšírenia bytovej výstavby?

- ☐ pripraviť nové lokality pre bytovú výstavbu
- ☐ podporovať investičné zámery budovania bytov
- ☐ budovať nájomné byty
- ☐ iné: .....

10. Na aké oblasti by sa mala obec orientovať pri využívaní voľných plôch a podpore investičných zámerov?

- ☐ cestovný ruch
- ☐ priemysel
- ☐ iné: .....

ROZVOJ OBCE

11. Ktoré sú podľa Vás hlavné výhody obce Moravské Lieskové? (Vyberte maximálne 3 možnosti)

- ☐ množstvo kultúrno-historických atrakcií v obci
- ☐ organizovanie významných podujatí
- ☐ kvalita životného prostredia
- ☐ možnosti pre športové aktivity obyvateľov
- ☐ významné postavenie obce v regióne
- ☐ bohatý kultúrny a spoločenský život
- ☐ činnosť vzdelávacích inštitúcií, práca s deťmi a mládežou
- ☐ potenciál rozvoja pre cestovný ruch
- ☐ výhodná poloha v blízkosti hlavnej dopravnej trasy
- ☐ iné:.....

12. Na ktoré oblasti a aktivity by sa mal sústrediť rozvoj obce v budúcnosti? Aké sú jej rozvojové príležitosti? (Vyberte maximálne 3 možnosti)

- ☐ rekonštrukcia miestnych komunikácií
- ☐ vytvorenie cyklotrás a turistických chodníkov
- ☐ podpora rozvoja podnikania
- ☐ rekonštrukcia verejných budov

- ☐ vodovodná sieť
- ☐ kanalizácia
- ☐ rozširovanie ponuky a kvality obchodu a služieb
- ☐ starostlivosť o pamiatky
- ☐ podpora ďalšieho vzdelávania obyvateľov
- ☐ vybudovanie nových ihrísk a športovísk
- ☐ ochrana prírody a životného prostredia
- ☐ informačné systémy obce
- ☐ rozvoj individuálneho cestovného ruchu (zariadenia cestovného ruchu)
- ☐ spoločenský život
- ☐ kultivácia a výsadba zelene
- ☐ poskytovanie sociálnej starostlivosti
- ☐ bytová výstavba a nové stavebné pozemky
- ☐ rozšírenie existujúcich kultúrnych podujatí a zavedenie nových
- ☐ iné:.....

13. Zaznamenali ste rozvoj obce za posledných 7 rokov?

- ☐ áno
- ☐ nie
- ☐ neviem posúdiť

14. K rozvoju obce by som mohol prispieť: (ak by ste vedeli prispieť k rozvoju obce iným spôsobom, uveďte to v časti iné)

- ☐ svojimi vedomosťami
- ☐ kontaktmi
- ☐ skúsenosťami a zručnosťami
- ☐ finančnou podporou
- ☐ nemám možnosť
- ☐ iné:.....

15. Moje námety na zlepšenie života v obci do roku 2023. Ak máte návrh alebo radu, ako pomôcť rozvoju obce a zvýšiť životnú úroveň v obci, napíšte: